

T.C
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI
PIYANO PROGRAMI

LİED VE SONAT FORMLARININ
CHOPİN'İN SCHERZO VE BALLADE'LARINA YANSIMALARI
(SCHERZİ OP.20, OP.31,OP.39, OP.54;
BALLADE'LAR OP.23, OP.38, OP.47, OP.52)

Yüksek Lisans Eser Metni Çalışması

Hazırlayan:

20146053 - Aysel Gökçe ÇAĞLAR

Danışman:

Prof. Hülya TARCAN

İSTANBUL - 2016

Aysel Gökçe ÇAĞLAR tarafından hazırlanan **Lied ve Sonat Formlarının Chopin'in Scherzi ve Ballade'lerine Yansımaları** adlı bu çalışma aşağıda adları yazılı jüri üyelerince Oybirliğiyle / Oyçokluğuyla Yüksek Lisans Eser Metni olarak Kabul Edilmiştir.

Kabul (Sınav) Tarihi : 23 / 12 / 2016

(Jüri Üyesinin Ünvanı , Adı , Soyadı ve Kurumu) :

İmzası :

Jüri Üyesi : Prof. Hülya TARCAN (Danışman)

Jüri Üyesi : Prof. Esin KANBEROĞLU

Jüri Üyesi : Doç. Beril ÇALGAN (Uludağ Üniv.Öğr.Üy.)

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa no.</u>
ÖNSÖZ	III
ÖZET	IV
SUMMARY	V
1. GİRİŞ: CHOPİN'İN PİYANO EDEBİYATINDAKİ YERİ	1
1.1 Chopin'in Hayatı	1
1.2 Chopin'in Piyano Edebiyatına Katkıları	18
2. POLONYA'NIN SİYASİ ÇALKANTILARININ MÜZİK VE EDEBİYATA YANSIMASI	24
3. SCHERZO'LARIN BESTELENME SÜRECİ VE ANALİZLERİ	36
3.1 Scherzo Op. 20, No. 1	37
3.2 Scherzo Op. 31, No. 2	46
3.3 Scherzo Op. 39, No. 3	55
3.4 Scherzo Op. 54, No. 4	68
4. BALLADE'LARIN BESTELENME SÜRECİ VE ANALİZLERİ	79
4.1 Ballade Op. 23, No.1	80
4.2 Ballede Op. 38, No.2	94
4.3 Ballade Op. 47, No.3	103
4.4 Ballade Op. 52, No.4	114
5. SONUÇ	129
6. SÖZLÜK	130
7. KAYNAKÇA	147
8. ÖZGEÇMİŞ	149

ÖNSÖZ

Modern piyano çalma sanatına ve romantik piyano edebiyatının gelişimine önemli katkı sağlayan Chopin döneminin en büyük bestecilerinden biriydi. 19. yüzyıl Avrupası'nda yaşanan siyasal olaylar karşısındaki üzüntü ve endişelerini birçok sanatçı gibi Chopin de eserleri yoluyla dile getirdi: Vatanı işgal altındaydı ve bu sebeple Chopin sürgün hayatı yaşamaktaydı; müziğinde her zaman vatan hasretinin verdiği o hüznün ve isyan egemendi. Polonyalı bestecinin cesur, vakur ve vatansever kişiliğinin aksine nazik ve kırılğan bir fiziğe sahip olması savaşçı ruhunu bedensel olarak engelleyecek, ama eserlerine karakteri tüm gücüyle yansıyacaktı. Döneminin popüler müzik anlayışından (Noktürn, Vals, Ballade vs.) pek hoşlanmasa da kendi klasik sanat anlayışı ile bu müzik türlerinin sentezini mükemmel biçimde oluşturabildi. Bu nedenle romantik dönemin en büyük müzisyenleri arasında yer aldı.

Yenilikçi ve özgün kimliği bestecilik alanında büyük gelişmelere ön ayak olabilmış ve Chopin'in bu niteliği kendinden sonraki bestecilere ışık tutmuştur.

İlk çaldığım Chopin eseri olan *Op.72 No.1 Mi minör Noktürn*'e büyük bir hayranlık duymuş ve böyle etkileyici melodiler bulabilen ve bu denli üstün bir armonizasyon kullanan bestecinin kimliğini araştırmaya karar vermiştim. Yıllar sonra *Op.23 1. Ballade*'i çalışmaya başladığımda diğer büyük eserlerini de analiz etmeyi ve bu eserlerin yaradılış anında bestecinin içinde bulunduğu ruh halini ayrıntılarıyla araştırmayı istedim. Bu nedenle Eser Metni Çalışma'mın konusu olarak Ballade ve Scherzo'lardaki yenilik ve arayışları büyüteç altına almayı doğru buldum. Chopin'in yaşam sürecinde karşılaştığı tüm önemli kişilerin hakkındaki bilgileri, doğum-ölüm tarihleri de dahil olmak üzere çalışmamın Sözlük kısmında sunmayı tercih ettim. Amacım okumanın akışını bozmamaktı.

Bu çalışmamda bana çok büyük yardımı dokunan ve gelişmem için elinden geleni esirgemeyen sayın hocam ve danışmanım Prof. Hülya Tarcan'a ve önerileriyle bana yol gösteren Arş. Gör. Dr. Fehmi Ünsalan'a teşekkürlerimi borç bilirim.

ÖZET

Chopin, Liszt ile beraber modern piyano çalma sanatının kurucusu olarak kabul edilir. Ballade ve Scherzo türlerinde reform yapmış bir bestecedir. Bu bağlamda, Beethovenien Scherzo'larda sıkça rastladığımız sekiz ölçülük temanın başlattığı A, Trio'nun duyulduğu B ve başa dönüşü (veya da Capo) sağlayan tekrar A kesitleriyle oluşan Minuetto Formu, Chopin'in Scherzo'larında, yerini Lied Formuna veya geliştirilmiş türevine bırakır. Ballade'larda ise basit şarkı anlayışı terk edilir, adeta programlı müzikle ve bazen sonat formuna gönderme yapan karma bir stille karşılaşılır. Vatansever bestecinin, Ballade'lerinde esin kaynağı olarak Mickiewicz'in şiirlerinden yararlandığı söylenir. Aslında Chopin'in arı bir öznelikle Ballade ve Scherzo'larını yarattığını düşünmek daha doğru olacaktır. Klavye kullanımında ise malzeme olarak Op.10 ve Op.25 etütlerindeki Chopin'e özgü teknik egemendir.

Ballade ve Scherzo'larda doruğa ulaşan Chopin, sadece bu eserleriyle bile piyano edebiyatında olağanüstü ve eşsiz olan yerini hak eder.

Anahtar kelimeler: Ballade, Scherzo, Sonat, Lied, Polonya folkloru

SUMMARY

Chopin is considered as the founder of the modern piano playing together with Liszt. He is a reformist composer of Ballades and Scherzi. In Chopin's Scherzi, Minuetto form which is common in Beethovenian Scherzi that includes an A (started by an eight-bar theme), a B which contains the Trio and section of A that provide recurrence (or da Capo), gives way to Lied-Form or its developed version. In Ballades, Chopin abandones simple song conception and implements a combined style which refers to programme music and sometimes sonata form.

It is asserted that, as a patriotic composer, Chopin was inspired from Mickiewicz's poems for his Ballades, but it's much more consistent to approach Chopin's Ballades and Scherzi, that they were created by pure subjectivity. In this works the technical approach to the keyboard was inspired by Chopin's own studies Op. 10 and Op. 25.

Chopin, whose art is culminating with Ballades and Scherzi, acquires an extraordinary and unique place in piano literature.

Keywords: Ballade, Scherzo, Sonata, Lied, Polonian folklore

1. GİRİŞ: CHOPİN'İN PİYANO EDEBİYATINDAKİ YERİ

1.1 Chopin'in Hayatı

Romantik akımın zirvede olduğu bir dönemde yaşamış olan Chopin'in, vatanına ve ailesine duyduğu özlem, insan ilişkileri, sıkıntılı veya mutlu ruh halleri eserlerine büyük oranda yansımıştır. Özellikle romantik dönemde hümanizm ve kişisel duyguların ön planda olduğunu göz önünde bulundurursak, Chopin'in hayatını ayrıntılarıyla incelemek, bestecinin iç dünyasını anlamada faydalı olacaktır.

1736 yılı sonrası tahttan indirilen Polonya kralının Fransa'ya yerleşmesi üzerine onunla birlikte birçok Polonyalı soylu da Fransa'ya göç etme kararı almışlardı. Fransa'da yaşamaya başlayan soylulardan Kont Michael Pac'in malikânesinde çalışan François Chopin'in oğlu Nicolas (Fryderyk'in babası) da babasıyla birlikte şatoya sık sık gidiyor, davranışlarıyla dikkat çekiyordu. Nicolas, şatonun kâhyası Jan Adam Weydlich'in verdiği eğitim sayesinde hem edebiyat hem müzikte ileri düzeylere ulaşabilmişti. Pac 1787'de Polonya'ya geri dönme kararı aldı. Nicolas da Pac ailesi ile birlikte Polonya'ya göç etti.

1793'te Polonya'nın Prusya, Rusya ve Avusturya arasında paylaşılması tüm ülkeyi etkilemişti. Nicolas ikinci vatanı olarak gördüğü Polonya için savaşmaya karar vermiş, Polonya'nın Rusya ordusuna karşı ayaklanmasına yardım etmek amacıyla orduya katılmıştı. Ancak Rusya'nın direnişçileri yenilgiye uğratması üzerine 1795 yılında Polonya tekrar bölüldü ve devlet olarak haritadan silindi. Bu yenilgi halkın milliyetçilik duygularını daha da pekiştirmişti. Bu kişilerden biri olan Nicolas kendini Polonyalılara ait hissettiği için ön adını değiştirerek Nikolaj yaptı, ama bu değişim onun Fransız kişiliğini ve kültürel bağlılığını yok etmedi.

Ayaklanmadan sonra kendine iş arayan Nicolas, aristokrat ailelerin çocuklarını Fransız kültürüyle yetiştirmek üzere özel öğretmenler tuttıklarını öğrenince, 1802'den itibaren Kontes Ludvika Skarbek'in yanında çalışmaya başladı. Burada ailenin çocuklarına Fransızca dersi veriyor ve onlarla birlikte yaşıyordu. Müziğe düşkün ve iyi bir piyanist olan Justyna Krzyzanowska da çocukların eğitimi ve ev işlerinde kontese yardım etmekteydi. Justyna, flüt ve keman çalan Nicolas'a eşlik ediyor, birlikte güzel vakit geçiriyorlardı. Bu dostluğun sonucunda 1806'da evlendiler. Önce bir kızları, ardından 1810 yılında bir oğulları oldu: Fryderyk Franciszek Chopin. Adını kontesin en büyük oğlu ve Nicolas'ın çok yakınlık

duyduğu öğrencisi Fryderyk Skarbek ve Nicolas'ın babası Francois'dan alarak koydular (Franciszek, Polonya dilinde François'nın karşılığıdır).

1810 yılında Nicolas, soylu dostları sayesinde Varşova lisesinde Fransızca öğretmenliği kadrosuna geçti. Önceden Sakson Sarayı olan Varşova Lisesi binasının büyüklüğü sayesinde öğretmenler eğitim verdikleri bu lisede yaşayabiliyorlardı. Bu sebeple aile bu binaya taşındı ve burada üç kızları daha oldu.

İlk müzik derslerini annesinden alan Chopin, onun sayesinde Polonya halk şarkıları ve polonezler dinleyerek büyümüşü. Kısa sürede ablasını geçmiş, altı yaşına geldiğinde annesinden öğreneceği bir şey kalmamıştı. Yakın dostlarının önerisi üzerine Wojciech Żywny'den ders almaya başladı. Żywny, Leipzig doğumlu, öğretmenleri arasında Bach'ın öğrencilerinden birinin bulunduğu, soylu ailelerin çocuklarına ders veren bir müzisyendi. Eğitiminde Alman ekolünü benimseyen Żywny, 18. yüzyıl müziğinin soyluluğunu ve estetik üstünlüğünü savunuyor, yaşadığı dönemin müziği onun için anlam ifade etmiyordu. Bach'ın öncülüğünü yaptığı müziğin Mozart ve Beethoven tarafından devam ettirildiğini ileri sürmekteydi. Öğretmenine hayran Chopin'in yaşamı boyunca devam edecek Bach ve Mozart'a olan bağlılık ve saygısı, Żywny sayesinde oluşmuştur. "Bach'ın Prelüd ve Füglerini her zaman büyük bir hayranlıkla çalan Chopin, o yapıtlardan öğrenecek çok şey olduğunun daima bilincindeydi."¹ Bunun yanı sıra Żywny sayesinde Polonya halk ezgilerini sevmeyi de öğrenmişti. Elbette ki bu sevginin oluşmasında annesinin çaldığı polonezler de önemli bir nedendi.² Chopin 1817'de ilk eserleri olan *Sol minör* ve *Si bemol majör Polonez* 'lerini yazarak besteciliğe ilk adımını atmıştır. Eserler vaftiz babası Fryderyk Skarbek sayesinde basılmış, Wiktoria Skarbek'e ithaf edilmiştir.

1818'de Pamietnik Warszawski adlı gazetede çıkan bir yazıda Chopin'in piyano çalışı ve eserlerinden bahsediliyor, dehasının herkesçe tanınması gerektiği açıklanıyordu. Bu yazı sayesinde Chopin'i dinlemek isteyenlerin sayısı artmıştı. 24 Şubat'ta bir hayır kurumu adına ilk konserini verdi. Bu konserin sonucunda Chopin'i evinde ağırlayıp dinlemek soylular arasında hemen moda oldu. Chopin'in dehasından, yaptığı doğaçlamalardan hayranlıkla bahsediliyor ve genç besteci Mozart'la kıyaslanıyordu. Piyanoda çalış stili ise John Field'e benzetiliyordu. Żywny ile eğitimine devam eden Chopin öğretmeni sayesinde Mozart'ı giderek daha yakından tanıdı.

¹ Aydın BÜKE, **CHOPİN-Tuşlara Adanmış Bir Yaşam**,32

² Polonezler Polonyalıların milletçe yaşadığı sıkıntıları dile getirmek ve ulusal gücü simgelemek amacıyla 1800'lü yıllardan itibaren besteciler arasında önemli bir rol oynamıştır.

Żywny piyanist değildi. Chopin'in daha iyi bir eğitime ihtiyacı olduğunu bildiğinden birlikte çalışmaya son verdiler. Chopin'in yeni öğretmeni Varşova Konservatuvarı'nın kurucularından, kemancı ve besteci Józef Elsner (dönemin önemli müzik isimlerinden) oldu. Chopin Elsner'den müzik teorisi ve kompozisyon dersleri almaya başladı. 1823 yılında, bir hayır kurumu adına verdiği konserde büyük beğeni toplayınca, basında çıkan bir yazıda o sırada Viyana'da ünlenmiş olan Liszt ile eşdeğerde anılacaktı.

13 yaşına geldiğinde o zamana kadar eğitimini evde alan Chopin, Varşova Lisesi'ne gitmeye başladı. Zaten okul ile aynı çatı altında yaşadığı için zorluk çekmeyecek, arasında Tytus Woyciechowski, Jan Matuszynski ve Julian Fontana³'nin da bulunduğu arkadaşlar edinecekti.

Şakacı ve eğlenceli biri olan Chopin tanıdıklarının taklidini yapar, onların karikatürlerini çizerdi. Yaz tatilinde arkadaşının daveti üzerine Varşova'daki çiftlik evine giden Chopin burada köy yaşamını, köylülerin şarkı ve danslarını yakından tanımıştı. Chopin tatilde yaşadıklarını esprili bir dille gazete formatında yazıyordu. Gazetenin adı, kasabanın adından dolayı *Kurier Szafarski (Szafarnia Postası)* olarak konmuştu.⁴

Edebiyatla da ilgilenen Chopin, kardeşleriyle birlikte okulda bir edebiyat derneği kurdu. Dernekte üyelerin yazdıkları yapıtlar okunuyor, edebiyat üzerine tartışmalar yapılıyordu. Bu sırada yeni eserler besteliyor, piyano çalışmaktan geri kalmıyor, kendini geliştiriyordu. 1825 yılında *Do Minör Rondo*'sunu tamamladı ve Opus 1 olarak nota basımcısı Brzezia tarafından yayımlandı.

Lise eğitiminden sonra Varşova Konservatuvarı'na giren Chopin, Elsner ile çalışmalarına devam ediyor, öğretmeni sayesinde farklı bestecilerin eserlerini inceleyerek her tür müziği öğreniyordu. Aynı zamanda üniversitede Estetik ve Polonya Edebiyatı derslerini takip etmekteydi; Polonya Romantizmi'nin savunucularından olan öğretmeni Kazimierz Brodziński'den çok etkilenmişti. Brodziński, eserler yaratılırken duygulardan yola çıkılmasını ve onların ön planda olmasını tavsiye eder ve bütün Avrupa'yı etkileyen dönemin düşünce tarzını (romantizm) ve ulusalcılığı savunurdu. Polonya'da Elsner gibi bestecilerin Polonya folkloru motif ve danslarını eserlerinde kullanmaları bu düşünceden etkilenildiğinin göstergesidir. Chopin de hocası gibi önce polonez, daha sonra da mazurka bestelemiştir

³ Bu kişiler Chopin için büyük önem arz edecek, hayatı boyunca en yakın dostları olacaklardı.

⁴ Ayrıntılı bilgi için: Aydın BÜKE, **CHOPİN-Tuşlara Adanmış Bir Yaşam**, 46-47

(tatillerde gittiği köy yaşamı ve köylülerin söyledikleri halk ezgileri Chopin'in bütün mazurkalarında kendini belli eder).

1827'de kız kardeşinin verem nedeniyle ölmesinden sonra Czapki-Krasinski Sarayı'na taşındılar. Taşındıkları bu yer üniversiteye yakın olduğu için sanatçı ve profesörlerin uğrak yeriydi. Bunlar arasında ressam Antoni Brodowski, Elsner, şair Stanisław Koźmian ve Skarbek bulunuyor, Chopin her Perşembe, gelen konuklara bestelediği eserlerini çalıyordu. Konservatuvarın ikinci yılında ilk uzun eseri olan *Op.4 Do Minör 1. Sonat*'ını tamamladı.

1828 yılında babasının yakın arkadaşı zoolog Feliks Jarocki, gideceği Berlin'e Chopin'i de davet etmiş ve tüm masraflarını karşılamıştı. Varşova'dan sonra ilk defa büyük bir kente giden Chopin burada nota mağazalarını ve piyano imal eden yerleri dolaşarak piyanoları denemek istedi, ama tanımadıkları bu Polonyalı gence kimse güvenemediği için bu düşüncesini gerçekleştiremedi. Müzik çevresiyle tanıştıracak kimse de olmadığı için Chopin Berlin yolculuğundan eli boş döndü.

Geri döndüğünde piyano ve orkestra için iki eser ve *Op.8 Sol Minör Piyanolu Trio*'sunu besteledi ve eserinde halk ezgilerini kullandı. Polonyalı sanatçıların milliyetçi duygularının ve Avrupa'da polonezin moda olması sonucu Polonya folklorunu Chopin de eserlerinden eksik etmeyecekti. 1828 yılı sonunda birçok konser verdi, hatta tiyatrolarda küçük rollerde oynadı. 1829'da konservatuvar şan öğrencilerinden biri olan Konstancja Gładkowska'ya âşık oldu. Bu platonik aşk o dönemde yazdığı eserlerinde kendini belli eder.

Bu dönemde piyano yapımıcılığının gelişmesi sosyal yaşamı etkilemiş, müzik ve piyanonun önem kazanmasıyla konserler artmıştı. Müzik daha geniş kitlelere ulaşmaya başlamıştı. Dolayısıyla tüm Avrupa'da, konser veren ünlü solistlere olan ilgi de artacaktı. Bu solistlerin başında keman virtüözü Niccolò Paganini de bulunuyordu. 1829'da Rus çarı I.Nicolas'ın taç giyme töreninde çalmak için Varşova'ya gelen Paganini büyük ilgi topladı. Paganin'nin çalışması o zamana kadar ki keman virtüözitesinin çok üstündeydi ve ileri düzeyde teknik yenilikler içermekteydi. Chopin de konserleri izlemişti. Paganin'nin bir temasından esinlenerek *La Majör Çeşitlemeler*'ini besteledi.

1829 yılı ortasında Chopin konservatuvar eğitimini tamamladı ve yakın dostlarının maddi desteğiyle Viyana'ya gitti. Konservatuvarda bir süre piyano çalıştığı şef Wilhelm Würfel ve Elsner'in referansları sayesinde, Berlin'deki durumun tersine buradaki müzik camiasıyla iletişim kurabildi. Nota basımcısı Haslinger'e kendini dinleten Chopin *Don Giovanni Çeşitlemeleri*'ni basması için yayımcıya teklifte bulundu. Würfel sayesinde 11

Ağustos tarihinde ilk ciddi konserini verdi; dinleyenler büyülenmişti. Bazı eleştiriler de olmuştu; Chopin bu eleştirileri ailesine yazdığı mektubunda dile getiriyor:

“Arkadaşlarım ve meslektaşlarım yorumları daha iyi duyabilmek için salonun değişik yerlerine dağılmışlardı. Hepsi yalnızca övgü sözcükleri duyduklarına yemin ediyor. Kulaklarına gelen en büyük eleştiri bir hanımın ”ne yazık, delikanlı çok çelimsiz” şeklindeki ifadesi... Yoksa duydukları hep övgü dolu yargılar. Bir kez bile alkışları arkadaşlarım başlatmadı. Gazeteciler de genel olarak beğendiler. Belki içlerinden bazıları eleştirecek şeyler bulurlar ama bu genel beğeniye gölgelemek için hep yapılan bir şey. Genel kamu biraz hafif ya da daha çok çelimsiz çaldığım yönünde. Çünkü burada insanların piyanoyu parçalamaları olağan karşılanıyor.”⁵

Güçsüz çalma, çaldıklarının zor duyulması gibi eleştiriler Chopin için hep var olacaktı, ama bu onun için önemli değildi. Kaba ve hırçın çalıştan uzak durarak piyanodan güzel sesler elde etmek her zaman onun asıl amacı olacaktı.

Viyana’da piyano yapımcısı Conrad Graff ve piyanist Carl Czerny ile tanışma fırsatı buldu. İlk konserin büyük ilgi görmesi sonucu ikinci konserini de verdi. Varşova’ya döndüğünde ülkesi artık ona müzik konusunda eskisi kadar cazip gelmiyor, her şeyi Viyana ile kıyaslıyordu. Okulunu da bitirdiği için Varşova’dan ayrılmasına engel yoktu. Bu zamanlarda Chopin *Fa minör Piyano Konçertosu*’nu ve etütlerini bestelemeye başlamıştı. Piyano Konçertosu’nun ilk seslendirilişini evinde gerçekleştirdi. 1830 yılında Viyana’daki başarısının da coşkusuyla Varşova Ulusal Tiyatro binasında halk önüne çıktı. Konser müzik eleştirmenleri üzerinde büyük etki yaratmıştı.

Bu dönemde Polonya’nın Rusya himayesine iyice girdiğini düşünen Polonyalı sanatçı ve aydınlar kendi aralarında toplanıyor, derneklerde ülke durumunu ve kültürel yaşamı tartışıyorlardı. Geleneksel kesimin oluşturduğu *Külkedisi Derneği*’nde⁶ Chopin’in babası ve öğretmenleri bulunuyor, bu sebepten dolayı Chopin de buraya sık sık uğruyordu. Oysaki düşünce tarzı ve yaşı gereği, sanatta yeni fikirlere açık olan *Küçük Delik* adlı dernek ona daha yakın gelmekteydi. Şair Maurycy Mochnacki ve Stefan Witwicki de bu derneğin üyeleriydi. Folklor motiflerinin sanatta nasıl kullanılacağını tartışan sanatçılar kendi eserlerini okuyup fikir alışverişinde bulunurlardı. Chopin, şiirlerini okuyan sanatçılara piyanosuyla doğaçlama olarak eşlik ediyordu. Bu çalışmalar sonucu Chopin, Witwicki’nin *Pastoral Şarkılar* adlı şiirleri üzerinden halk ezgilerinden yararlanarak beste yapmış, bir süre sonra bu şiirler ve

⁵ Aydın BÜKE, **CHOPİN-Tuşlara Adanmış Bir Yaşam**,64

⁶ Tezde bahsedilmiştir

dolayısıyla bestelediği Lied'ler Varşova'da üst düzey toplantılarda sıkça çalınmaya başlanmıştı.

Viyana'da basılan *Mozart Çeşitlemeleri*'nin eline ulaşmasıyla Chopin yurtdışına çıkma hayallerini tekrar dile getirecek, ama Paris'deki 1830 Temmuz Devrimi nedeniyle karışık olan Avrupa'ya gitme cesaretini kendinde bulamayacak, hayallerini ertelemek zorunda kalacaktı. Avrupa ve Polonya'nın durumu göz önüne alındığında ayaklanma çıkması an meselesiydi. Babasının ısrarları sonucu arkadaşı Tytus'la birlikte Viyana'ya gitmeye karar verdi. Öğretmeni Elsner veda hediyesi olarak onun adına erkek korusu için bir kantat bestelemiştir. Chopin 2 Kasım 1830 günü Varşova'dan ayrıldı. Bir daha ülkesine dönemeyecekti.

Chopin Viyana'ya varmasının ardından Elsner'in arkadaşı müzik yöneticisi Joseph Schnabel'in daveti üzerine bir provaya katıldı. Prova başlamadan önce çalan Chopin herkesi çok etkiledi; öyle ki, solist konser vermekten vazgeçecek, onun yerine Chopin Op.11 *Mi Minör Konçerto*'sunu seslendirecekti.

Tytus ve Chopin 29 Kasım tarihinde Varşova'da patlak veren ayaklanmayla altüst oldular.⁷ İkisi de vatanlarına geri dönmeyi, ayaklanmaya katılmayı istiyorlardı, ama ailesi Chopin'in dönmesinin doğru olmayacağını, kariyeri için yoluna devam etmesi gerektiğini düşünüyordu. Tytus dönmeye karar verip ayrıldığında Chopin yalnız kalmıştı. Üstelik Avusturya'nın Rusya'yı desteklemesinden ötürü Viyana'da Polonyalılara karşı düşmanca bir tutum görülmeye başlanmıştı. Geri dönmediği için kendini suçlayan Chopin'in, içinde bulunduğu ruh halini yakın arkadaşı Jan Matuszynski'e yazdığı mektuptan anlamak mümkündür:

*"Sevgili Jan, geçen sene bu saatlerde sizinle birlikteydim. Bugün burada yalnız başıma oturmuş, sabahlığım içinde yüzüğümü kemiriyor ve yazıyorum. (...) Evde olduğun için mektuplarım sana bir şey ifade etmese de, ben senin yazdıklarını sonu olmadan tekrar tekrar okuyorum. (...) Ailem Paris'e gitmem için ısrar ediyor ama ben emin değilim. Burada mı kalmalıyım? Gitmeli miyim? Yoksa kendimi mi öldürmeliyim?"*⁸

7 Aralık 1831 yılında Leipzig'de yayınlanan Allgemeine Musikalische Zeitung'da Florestan ve Eusebius adlı iki lakabı kullanan bir yazar, Chopin'in Viyana'da basılan *Don Giovanni Çeşitlemeleri*'ni incelemiş ve övmüştü. Bu yazar ileride tanışacağı ve iyi arkadaş

⁷ Tezde bahsedilmiştir.

⁸ E.L. VOYNİCH, *Chopin's Letters*, 130-135

olacağı büyük besteci Robert Schumann'dı. Edebiyat düşkünü olan Alman besteci, Jean Paul'un *Çılgın Gençlik Yılları* adlı eserindeki zıt ikiz karakterden esinlenerek kendi iç dünyasındaki ikilemi Florestan ve Eusebius tiplerleriyle hem yazılarına hem de bestelerine yansıtırdı. Chopin'le çağdaş olan Schumann o tarihlerde Op.1 *Abegg Varyasyonları*'nı ve Op.2 *Papillons*'u yeni bestelemişti; Chopin'in ilk eserlerinde yaşadığı zorlukları iyi anlıyordu. Buna rağmen Polonyalı genç bestecinin daha başlangıçta ulaştığı büyük ustalığa olan hayranlığını yazısında büyük bir övgüyle dile getirdi. Bu yazı sayesinde Chopin'i Almanya'ya tanıtan Schumann, gelecekte de Chopin'in eserlerini hayranlıkla ele alacaktı.

Chopin'in Viyana'da birlikte zaman geçirdiği kişilerin çoğu Polonyalıydı. Her gece toplantılara katılıyor, yalnız kalmıyordu. Yine de aklı devamlı ailesi ve ülkesindeydi. Sürekli gazeteleri takip ediyordu ama Polonya'daki demokrasiye kuşkuyla baktığı da görülmekteydi.

Viyana'da kaldığı sürece *Andante Spianato*, *Grande Polonaise Briliante*, *Op.7 Mazurkalar* ve Witwicki'nin şiirleri üzerine bestelediği *Lied*'leri tamamladı. Özellikle ruh halini ve vatan özlemini dile getiren şiirleri tercih etmişti. Viyana'da olduğu dönemde Op.20 *1. Scherzo*'sunu besteleyen Chopin artık romantik akımın parçası olan bir besteci kimliğine bürünmüştü. 1830'lu yıllardan sonra olgunluğa ulaşan romantizm, dönemin akımıydı. Chopin gibi Liszt, Berlioz, Schumann ve Mendelssohn da romantizmin doruğa çıkmasını sağlayan dehalardır. Müzik artık fantezi, duygu yoğunluğu, melankoli ve coşkuyu yansıtan bir araca dönüşerek, klasisizmin *saf müzik* ve *nesnellik* anlayışından *programlı müzik* ve *öznellik* arayışına geçiş yapmıştı.

Viyana'da çoğalan Polonya karşıtlığı nedeniyle buradan ayrılmak isteyen Chopin ülkesine dönmeyi düşünüyordu ama dostları buna karşı çıktılar. En uygun gidebileceği yer Paris olarak gözükmekteydi ancak orada da 1830 Temmuz Devrimi'nin tamamen bitmemiş olması bir engeldi.

Viyana'ya gelişinin yedinci ayında verdiği konser sonrası, para sıkıntısı çekmeye başlayan Chopin'in Paris'e gitmesi bir zorunluluk oldu. Polonyalıların Ruslarla olan mücadelesine destek vermeyen Fransa'ya karşı bir sempatisi yoktu, ama Paris'te kariyer yapma şansı büyüktü. O dönemde Avrupa'nın entelektüel ve sanatsal başkenti olan Paris en doğru karar olarak gözükmekteydi ve Chopin 1831 Eylül ayında Paris'e ulaştı.

Dönemin Paris'i büyük bir metropol olarak farklı kültüre ait kişileri barındırmaktaydı, birçok farklı deneyim yaşanabiliyordu. Temmuz devriminden sonra tahta geçen Louis-Philippe ile toplum canlanma dönemine girmişti; burjuvazi iktidara gelmiş, ulusal bir refah

baş göstermişti. Lüks eşyalar satın almak, giymek, konser ve operalara gitmek sosyete ve zenginler için büyük önem kazanmıştı. Lüks yaşamın yanı sıra sanat alanında da büyük bir gösteriş ve ilerleme mevcuttu. Siyasal sorunlar sebebiyle Paris'e göç etmiş sanatçılar bu ilerlemenin en büyük kaynağıydı. Victor Hugo, Honoré de Balzac, George Sand, Heinrich Heine, Alfred de Musset gibi edebiyatçıların yazılarını yayınlamak için gazeteler birbirleriyle yarışyordu. Resim ve müzik alanında da aynı şey geçerliydi. Berlioz'un *Fantastik Senfoni*'si büyük çığır açmıştı. Paris, Avrupa'nın en büyük operası ve üç orkestrasına sahipti. Özellikle çağın önemli çalgısı piyano ve piyanistler toplumun gözdesiydi. Piyano sayesinde eve gelen müzik ile piyano endüstrisi de büyük bir gelişme yaşamaya başladı. Henri Herz, Ferdinand Hiller, Friedrich Kalkbrenner ve Franz Liszt dönemin en ünlü piyanistleriydiler.

Chopin Paris'e yeni geldiğinden dolayı ilk olarak göçmen Polonyalılarla görüşmeye, onlarla dostluk kurmaya başladı. Viyana'dan aldığı referans ile tanıştığı İtalyan opera bestecisi Ferdinando Paer onu Liszt, Mendelssohn, Hiller ve Kalkbrenner gibi piyanistlerin yanı sıra önemli müzik çevreleriyle de bir araya getirdi. Chopin Almanya'dan gelen Mendelssohn ve virtüozitesiyle ün salmış Liszt ile çok yakın arkadaş olacaktı.

Eski ekolden bir piyanist olan Kalkbrenner'e Chopin hayran kalmıştı. "Moscheles, Hummel ve Clementi gibi romantik dönem öncesi piyanistler, çok az pedal kullanarak ya da hiç kullanmayarak, eşitlik dahilinde notaları tuşlarda yukarı ve aşağı koştururlardı. Aşırı artikülasyon kullanan, dirsek ve kolun devre dışı olduğu, sırf el ve bileğin yönlendirdiği bir teknikle çalan bu piyanistlerin, piyanonun renk kaynakları konusunda çok az fikirleri vardı."⁹ İlk tanışmalarında Chopin ona *Mi Minör Konçerto*'sünü çalacak ve Kalkbrenner çok etkilenecekti. O günden itibaren sürekli görüşmeye başladılar. Kalkbrenner, Chopin'e bazı eksikleri olduğunu, fakat üç yıl süreyle öğrencisi olması durumunda başarılı bir piyano virtüozuna dönüşebileceğini söyledi. Chopin aslında hayran olduğu Kalkbrenner'den ders almak istiyordu. Bu zamana kadar hiç piyano öğretmeni olmamasının da bu istekte payı vardı. Durumu ailesi ve Elsner'e mektup ile açıkladı. Paris'e, herkesi piyano çalışıyla etkilemek için gittiğini düşünen yakınları, öğrenciliğe başlamasına karşıydılar ve aynı zamanda Kalkbrenner'in onun önünü keseceğine inanıyorlardı. Yakın arkadaşı Mendelssohn'un da bu fikre katılması ve üç yılın fazla uzun gelmesinden dolayı Chopin ders alma fikrinden vazgeçti fakat bu olay Kalkbrenner ile olan arkadaşlıklarını engellemedi. Kalkbrenner Chopin'in ilk konserini vermesini sağlayarak onu Paris müzik dünyasına tanıtacaktı. Polonyalı genç

⁹ Harold C. SCHONBERG, **Büyük Besteciler**, 176

bestecinin yazı stilini beğenmiş ve *Mi Minör Konçerto*'sundan etkilenmişti. Chopin bu konçertosu yayımlandığında onu Kalkbrenner'e ithaf edecekti.

Marie Malibran, Luigi Lablache, Giovanni Battista Rubini gibi ünlü operacıların da Paris'te yaşadığı bu dönemde Chopin mümkün olduğunca konser ve temsillere gidiyor, müzik yaşamını yakından takip ediyordu. Paris yaşamındaki en önemli sanat etkinliği olan opera temsillerinin üstün başarısını Chopin'in "*hayatımda hiçbir zaman Paris'teki gibi opera seyretmedim*"¹⁰ demesinden anlayabiliriz. 1832 Şubat ayında Kalkbrenner'in bestesi olan 6 piyano için yazılmış *Polonez*'i Chopin ve besteci birlikte seslendirdiler. Bu konser sayesinde üne kavuşan Chopin'in maddi durumu düzelmiş, yüksek çevreler arasında adı geçmeye başlamıştı. Soylu çevreler indinde öğrencisi olmak, kişiye nitelik ve değer kazandıran bir faktördü. Bu sebeple zengin kişilerin evlerinde düzenlenen toplantılara da sık sık davet edilmekteydi. Ev sahiplerinin ünlü sanatçıları bu davetlere çağırması saygınlıklarını arttırmaktaydı fakat Chopin, müziğinin bu toplantıların bir eğlencesi ya da tamamlayıcı ögesi olarak değerlendirilmesinden hoşlanmıyordu. Yine de mümkün olduğunca çok davete katılıyor, büyük konser salonları yerine bu mekânlarda çalmaktan daha çok keyif alıyordu. İleride ağır hastalık döneminde bile her zaman giyimine ve kendine özen göstermekten ve davetlere katılmaktan geri kalmayacaktı. Toplantılarda tanıştığı kişilerin önemini arkadaşına yazdığı mektupta dile getirmiştir:

*"Yüksek sosyeteye dahil oldum; büyükelçiler, prensesler, bakanlarla bir aradayım. (...) Daha ilk yılım olmasına rağmen buradaki sanatçıların arkadaşlık ve saygılarını kazandım. Bu saygının kanıtlarından biri, büyük üne sahip kişilerin bestelediklerini, daha ben benimkileri onlara göstermeden onların bana kendi yapıtları hakkında danışmaları."*¹¹

Maddi durumunu daha da düzeltecek gelişme iki yayıncının eserlerini basmalarıyla gerçekleşti. Nota basımcısı Schlesinger ile anlaşma yapan Chopin'in önce mazurkaları (Op.6 ve 7), Op.8 *Sol minör Trio*'su, Op.9 *3 Noktürn*'ü ve Liszt ile Kontes d'Agoult'ya ithaf edilen etütleri (Op.10,Op.25), ardından üç yıl arayla konçertoları yayımlandı (Op.11 ve Op.21).

Rusya'nın bastırıldığı ayaklanma ardından Polonya'dan Paris'e gelen sanatçı ve siyasetçilerin sayısı artmıştı. Müzik çevrelerince iyice tanınan Chopin daha çok Polonyalı göçmenlerle vakit geçiriyor, ülkesindeki sorunları tartışıyordu. Prens Adam Czartoryski tarafından Paris'te kurulan derneğe Chopin de üye olmuştu. Babasının aslında Fransız olmasına rağmen kendini her zaman Polonyalı olarak görüyordu. Öyle ki babasının Fransızca

¹⁰ Aydın BÜKE, **CHOPİN-Tuşlara Adanmış Bir Yaşam**, 104

¹¹ E.L. VOYNİCH, **Chopin's Letters**, 168-169

yazdığı mektuplara Lehçe cevap veriyor, adını her zaman Leh aksanıyla söylüyordu. Dostluk kurduğu isimlerden biri de Polonyalı şair Adam Mickiewicz¹²'di. Şairin eserlerindeki ulusal ve romantik coşkudan etkilenen Chopin, yakınları tarafından Mickiewicz'in eserleri üzerine bir opera yazması konusunda teşvik edilmekteydi. Ancak opera besteciliğine uzak duran Chopin Ballade'larında yine de Mickiewicz'den düşünsel olarak etkilendi. Mickiewicz'in yanı sıra Musevi olmasından ötürü ülkesinde barınamayıp Paris'e gelen Alman şair Heinrich Heine ile de yakın arkadaş olmuştu. 1832 yılında Berlioz ile tanışan ve yakınlaşan Chopin onun programlı müzik anlayışını takdir etmiş fakat o yöne ihtiyatlı bir yaklaşım sergilemişti.¹³ İlk yıllarında Chopin'in sürekli birlikte olduğu kişiler Ferdinand Hiller, Franz Liszt ve viyoloncelci Auguste Franchomme'du. Birlikte müzik yapıyorlar ve önemli konular hakkında tartışıyorlardı.

1834 yılında Chopin'in ülkesine sorunsuzca girebilmesi için Rusya çarlığına bağlı bir Polonyalı olduğunu hukuki olarak göstermesi gerekmektedir. Aksi takdirde Paris'teki çoğu Polonyalı gibi sürgün muamelesi görecekti. Chopin gerek Rusya'nın ülkesine yaptıkları, gerek ulusuna olan bağlılığı, gerekse Czartoryski ve onun düşüncelerini desteklemesi sonucu Rusya'ya olan düşmanlığının artması ile bu işlemleri gerçekleştirmedi ve bir göçmen olarak Paris'te yaşamaya devam etti. Ülkesine bir daha dönemedi.

1834-35 yıllarında birçok konser verdi, fakat bu konserler başka sanatçılarla birlikte düzenlenen etkinliklerdi; Liszt ve Hiller gibi sanatçıların yanı sıra sahneye çıkıyordu. Halk önünde çalmama eğilimi yüzünden tek başına konser vermesi ancak altı sene sonra gerçekleşecekti. "Geri kalan ömrü boyunca yalnızca üç resital verdi ve onlar da, piyano imalatçısı Pleyel'in salonunda, sayıları 300'ü aşmayan özenle seçilmiş bir dinleyici topluluğuna verilen yarı-özel resitallerdi."¹⁴

1835 Ağustos ayında kaplıca şehri olan Karlsbad'da ailesiyle buluşan Chopin burada çok mutlu üç hafta geçirdi. Dönüşte Wodzinski ailesine konuk oldu. Polonya'daki siyasal nedenlerden dolayı Cenevre'ye taşınan ailenin hanımı Teresa Wodzinski, toplantıları sayesinde şehrin kültür ve sanat yaşamına yön veriyordu. Chopin'i ve kariyerini yakından takip eden Teresa onu mektupla Cenevre'ye davet etmişti. Uzun süredir görmediği ailenin kızı Maria piyano ve resim sanatlarında kendini ilerletmiş, 16 yaşına basmış ve güzelliğiyle herkesi

¹² Ünlü şair hakkında ayrıntılı bilgi Sözlük kısmında verilmiştir.

¹³ Chopin, Op.35 Funebre-Sonat'ı, Ballade'ları, 24 Prelüd'leri hatta Op.10 ve özellikle Op.25 etütlerinde içerik olarak programa yönelik eğilimi gösterse de Liszt gibi eserlerine başlık atmaktan geri durmuştur.

¹⁴ Harold C. SCHONBERG, **Büyük Besteciler**, 174

etkileyen biri olmuştu. Chopin güzel vakit geçirdiği, yürüyüşler yaparak her konuda konuşabildiği bu kıza âşık oldu. Yakında ayrılacak olmaları çok önemli değildi; aksine uzakta olan sevgiliye duyulan tutkulu aşk tam Chopin'e göreydi. Gelecek yıl tekrar buluşmak üzere ayrılırken aralarındaki aşk hem Chopin'in hem de Maria'nın ailesi tarafından bilinmekteydi. Maria da bu aşk için elinden geleni yapmaya hazırdı. Chopin orada kaldığı sürede bestelediği *La Bemol Majör Vals*'i (Op.69, No.1) ona ithaf etmişti. Bu aşkın müziğine yansması sadece bu eserle kısıtlı kalmayacaktı.

Yayımcısıyla görüşmek için gittiği Leipzig'de Mendelssohn ve Friedrich Wieck'in evine de uğradı. Wieck'in kızı, Chopin'in de eserlerini seslendirmiş olan, yetenekli Clara ve Robert Schumann ile tanışma fırsatı buldu. Burada, bestelediği *1.Ballade*'ını Schumann'a çaldı. Schumann bu karşılaşma ve Ballade ile ilgili düşüncelerine 1841'de dergisinde yer verecekti. Paris'e dönerken üşüten ve yorgun düşen Chopin'in hastalığı zaten zayıf olan bünyesini çok etkilemiş, akciğerleri iltihap kaplayarak kan tükürmesine sebebiyet vermişti. Tedavisi uzun süren bu hastalık gelecekte hayatının tüm dönemlerinde karşılaşacağı sağlık problemlerinin başlangıcıydı.

O sırada Chopin'in arkadaşı Liszt, Kontes Marie d'Agoult ile yasak ilişki sürdürmekteydi. Kontesin hamile kalması sonucu Liszt ve sevgilisi Cenevre'ye taşınmak zorunda kaldılar. Liszt'in düzenlediği bir davet sırasında Chopin ileride çok yakın arkadaşı olacak olan ressam Eugene Delacroix ile tanıştı.

Yaz aylarında ailesi ile birlikte kaplıca şehri Marienbad'a gelecek olan Maria ile tekrar görüşme fırsatı buldu. Hayalindeki sevgiliye ulaştığını düşünen Chopin, Maria ile çok güzel vakit geçirdi. Resim alanında çalışmalarını ilerleten Maria, Chopin'in suluboya portresini yapacaktı. Bu ilişkinin bir resmiyete kavuşması gerektiğine karar veren Chopin, veda ederken, Maria'nın not defterine yazdığı Witwicki'nin *Yüzük* adlı şiirini besteledi (Op.74 No.14). 9 Eylül'de evlenme teklifinde bulunan Chopin Maria'dan olumlu cevap almıştı fakat annesi Maria'nın yaşı, Chopin'in yaşam tarzı ve sağlık sorunlarından dolayı evlilik konusuna çok sıcak bakmadı. Kaplıcadayken Teresa Wodzinska'nın isteği üzerine Fransız doktorlara muayene olan Chopin, üşütmekten, yorulmaktan kaçınması, ayrıca yaşam tarzının bir düzene girmesi hususunda öğütler aldı. Evlilik düşüncesinin şimdilik gizli kalmasını isteyen Teresa, Chopin'in Paris'e döndüğündeki tutumunu temel alarak karar vereceğini de açıkladı.

1836 yılında Paris'e dönen Liszt ve Kontes d'Agoult davet vermeye yeniden başladılar; Chopin hepsine katılıyordu. Bu toplantılardan birinde George Sand adıyla tanınan ünlü kadın yazar ile tanıştı. Paris'te hayatına kaldığı yerden devam eden Chopin, Marie'ye

kavuşmak istiyor, sık sık mektuplaşarak ona bestelerini gönderiyordu. 1837’de bu yoğun hayat tarzından dolayı Chopin ağır bir gribe yakalandı. Teresa’nın diğer Polonyalılarından aldığı haberlere göre müzisyenin yaşam tarzının değiştirmek gibi bir niyeti yoktu. Sağlığına dikkat etmiyor, aynı zaman adları dedikodular ve karalamalarla sürekli duyulan George Sand ve Marie d’Agoult ile görüşüyordu. Teresa, Chopin’in kızı için uygun olmadığını düşünmeye başlamıştı. Annesinden etkilenen Maria’nın Chopin’e yazdığı mektuplar yavaş yavaş besteciden uzaklaşmaya başladığının göstermekteydi. Artık Maria mektuplarında, müstakbel eşi veya sevgilisine değil sadece arkadaşı olan birine hitap eder gibiydi.

Bu sırada Paris’te Prenses Cristina Belgiojoso’nun düzenlediği, İtalyanlar yararına yapılan yardım konseri herkesçe beklenmekteydi. Bu konser sayesinde Liszt ve Thalberg karşı karşıya geleceklerdi. Liszt’in Paris’ten uzak kaldığı dönemde Thalberg Parisli müzikseverleri etkilemişti. Viyana’da virtüozitesiyle ün salmış olan Thalberg gazetelerde Liszt ile kıyaslanmaktaydı. Bir yazısında, Thalberg’in eserlerini uzunca incelediğini ve orijinal hiçbir şey bulamadığını dile getiren Liszt, bu rekabet ortamını kızıştırmıştı. Konserde aynı zamanda Chopin, Pixis, Herz ve Czerny de eserlerini seslendireceklerdi (konserde bütün piyanistler en iyi performanslarını sergilediler).

Hastalığı ilerleyen Chopin’in doktorları ona Almanya’da bir kaplıca tedavisi öneriyorlardı fakat besteci Maria ve ailesinden gelecek mektuplar ve nihai daveti beklediğinden Paris’ten ayrılmak istemiyordu. Bir süre sonra bu durum ruhsal olarak da onu etkilemeye başladı. En sonunda beklediği mektup geldi fakat içeriği umutlarının tamamen yok olmasına neden olacaktı. Sevdiği kadına kavuşamayan Chopin, Maria ve ailesinden gelen mektupları üzerine “Moja bieda” (Acılarım) yazdığı bir zarfa koyup, kilitledi ve hayatına devam etti.

1838 yılında Polonyalı göçmenler için çalışan hayır kurumları adına konserler veren Chopin dört adet mazurka besteledi ve bu mazurkalar Op.33 olarak yayımlandılar. Bu esnada Polonya’yı yöneten Çar Nikolay’dan saray piyanisti olması için Chopin’e davet geldi, fakat Chopin Polonya’nın bağımsızlığını savunduğu için Ruslara boyun eğmemekte kararlıydı ve bu isteği kabul etmedi.

25 Nisan 1838’de İspanyol konsolosunun eşi kontes Charlotte Marliani’nin davetine katılan Chopin bir dinleti sundu. Orada bulunan George Sand¹⁵ Chopin’e hayranlığını belirten bir not yolladı. George Sand’ı farklı kişiliği, puro düşkünlüğü ve giyim tarzıyla ilk tanıştığı zaman itici bulan Chopin’in bu not ile yazar hakkındaki düşünceleri değişime uğradı.

¹⁵ Ünlü yazar hakkında ayrıntılı bilgi Sözlük kısmında verilmiştir.

Arkadaşlıklarını ilerleten Chopin ve Sand bir ilişkiye yöneldiler. Chopin, Sand'ın onu kollayan, aile sıcaklığını yaşatan sevgisine ve güvenine çok bağlandı. Sand ise içe dönük ve utangaç olan Chopin'in kimliğini daha önce yaşadığı karmaşık ilişkilerden sonra çok farklı buluyordu.

Oğlu Maurice'in sağlık durumundan dolayı İspanya'ya gitmek isteyen Sand, bu ülkenin ikliminin Chopin'e de iyi geleceğini düşünüyordu. Zorlu bir yolculuktan sonra 8 Kasım 1838'de Mayorka Adası'na vardılar. Kalacak yer bulmakta sıkıntı yaşasalar da önceleri, güneş ve sakin yaşam sağlıklarının düzelmesine olanak tanıdı. Chopin ve Sand çalışmalarına devam ediyorlar, aynı zamanda uzun yürüyüşlere çıkarak güzel günler geçiriyorlardı. Mayorka'daki iklim sebebiyle ince duvarlara sahip olan evlerin ısınması çok zordu. Kış aylarına yaklaşırken çıkan bir fırtına, korunmasız evde yaşayan Chopin'in hastalığının nüksetmesine neden oldu. Yüksek ateş ve öksürüklerle mücadele eden Chopin doktorların verem olduğunu düşünmesi nedeniyle büyük bir umutsuzluğa kapılacaktı. Verem olduğu dedikodularını duyan ev sahibi evden ayrılmasını söyledi. Güzel amaçlarla geldikleri bu adada yaşam kâbusa dönüşmüştü. Chopin bir an önce Paris'e dönmek istiyordu, fakat sağlık durumu buna engeldi. Valdemosa'da bulunan manastır yerleşebildikleri tek mekândı ve Paris'e dönene kadar orada yaşadılar. Bu dönemde Sand üzerinde çalıştığı romanını bitirmiş, çocuklarının eğitimi ve Chopin ile ilgileniyordu. Chopin ise kendini bestelerine vermişti ve sağlık durumu iklim koşullarına göre değişmekteydi. 1839 Ocak ayında Op.28 24 *Prelüdlar*'ini bitirdi. Bu dönemde gerek fiziksel gerek psikolojik olarak ağır ve zor günler geçirmekteydi. Op.38 *Ballade*, Op.39 *Scherzo* ve Op.40 *Polonez*'e da başlamış fakat hastalığı nedeniyle bitirememişti. Kışın bitmesi ile gemi seferleri tekrar başladı. Chopin'in de sağlığının iyileşmesi ile Paris'e dönmeye karar verdiler. Yolculuk Chopin için çok kötü geçti, öyle ki Barselona'da bir doktora gözükmek zorunda kaldı ve bir hafta boyunca otelde dinlendi.

Şubat ayında Marsilya'ya ulaştılar ve kentin ünlü doktoru François Cauviere'in, hastalığının verem değil ağır bronşit olduğunu söylemesi Chopin'e moral verdi. Doktorun tedavisi sayesinde Chopin'in sağlığı yerine gelmişti. Burada kaldıkları haftalar bütün aile için mutlu ve huzurlu geçti. Marsilya'dan yola çıkan Chopin, Sand ve ailesi Paris'e gitmeden önce baharı birlikte geçirebilecekleri, Sand'ın ailesinden kalan, Nohant'daki malikâneye gitmeye karar verdiler. Chopin burayı Polonya'daki köyleri ve ailesiyle olan sıcaklığı hatırlattığı için çok sevdi. Mutlu günler geçiren Chopin arkadaşlarının ziyaretleriyle iyice kendine gelmiş, tekrar verimli çalışmalarına başlayabilmişti. Bach'ın eserlerini çalmaktan keyif alan Chopin, *Wohltemperiertes Klavier*'in Paris baskısında tempo ve dinamiklerdeki hataları düzeltiyordu. Mayorka'da başladığı Op.39 *Scherzo*'yu bitirdi; ayrıca Op.41 4 *Mazurka*, Op.37 *Sol Majör*

Noktürn ve “Cenaze Marşı”nın bulunduğu Op.35 *Si Bemol Minör 2. Piyano Sonatı*’nı besteledi.

Sonbahar geldiğinde Paris’e dönmeye karar veren Chopin, Sand ile yakın olabilecekleri yeni bir ev aramaya başladı ve hayatına kaldığı yerden devam etti. Pek çok öğrencisi vardı; notaları basılıyor, sık sık davetlere gidiyordu. Katıldığı bu toplantılardan birinde Londra’dan gelen ünlü piyanist Moscheles ile tanıştı. Chopin, Moscheles’in isteği üzerine yapıtlarını seslendirdi. Önceleri, Polonyalı bestecinin müziğini çok modern bulan ve anlamadığını söyleyen Moscheles, Chopin’in çalışını dinledikten sonra fikrini tamamen değiştirmişti. “*Piyanistler arasında benzeri yok*”¹⁶ diyerek Chopin’in hakkında yorumda bulunan Moscheles, yayımlayacağı kendi piyano metodu için Chopin’den çalışma parçaları istedi. Bunun üzerine Chopin de *Trois Nouvelles Etude*’yi (Posthume) bestelemiştir.

1840 yılına gelindiğinde 30 yaşına basan Chopin, Avrupa’nın dört bir yanında tanınıyordu ve halk önünde çok konser vermese de eserleri ve piyanistliğiyle Paris’te saygınlığını arttırmıştı. Doğaçlama yeteneğinin üstünlüğüne rağmen eserlerini ilk haliyle yayımlamak yerine, üzerinde çok kafa yoruyor ve uzun süre çalışıyordu. Bazen de ilk oluşturduğu şekli tercih edebiliyordu. George Sand ve ailesiyle olan ilişkisi çok güzel gidiyor, onunla sanat ve kültürel anlamda konuşabilmesinin yanı sıra yazarın edebi kimliğine hayranlık duyuyordu. Ancak sağlığı iyi durumda değildi, en ufak bir üşütmede ağır şekilde hastalanmaktaydı.

Aralık ayında Napoleon’un naaşının Paris’e nakledilmesi sırasındaki törende Mozart’ın *Requiem*’ini ilk kez dinleme fırsatı buldu. Hayran olduğu bu eserin kendi cenazesinde de çalınmasını vasiyet edecekti. Adam Mickiewicz’in o dönemde Paris’e yeniden gelmesiyle birlikte Sand ve Chopin yakın dostlarıyla sıkça vakit geçirmeye başladılar. Eserlerine hayranlık duydukları Mickiewicz’in, Fransa kolejindeki Slav Edebiyatı derslerine ilk aylarında birlikte gittiler, hatta Sand Lehçe öğrenmeye çabaladı.

1841 yılında halk önüne çıkması için onu ikna etmeyen çalışan arkadaşlarının ısrarını kabul eden Chopin, 26 Nisan günü konser verme kararı aldı. Halk önünde çalma konusunda psikolojik sıkıntılar yaşayan Chopin konser biletlerinin tamamının satılmasından ötürü konseri iptal etmeye kalkışamadı. Konsere hazırlanırken Bach’ın eserleri onun için en büyük müzikal desteği oluşturmuştu. Dinleyiciler arasında Berlioz, Liszt, Kalkbrenner, Mickiewicz, Heine,

¹⁶ Aydın BÜKE, **CHOPİN-Tuşlara Adanmış Bir Yaşam**, 178

Delacroix gibi ünlü sanatçılar vardı. Her dinletisinde olduğu gibi kendi eserleri dışında başka sanatçılarla birlikte de sahneyi paylaştı. Konser büyük bir başarıydı.

Yaz aylarında Nohant'a giden Chopin, orada arkadaşlarıyla birlikte geçirdiği mutlu anların eşliğinde pek çok beste yaptı. Bunlar; Op.44 *Fa Diyez Minör Polonez*, Op.45 *Do Diyez Minör Prelüd*, Op.47 *Ballade* ve Op.48 *Do Minör Noktürn*'dür. Ayrıca Op.46 *Allegro de Concert*'i de besteledi. Bunun dışında Bach'tan esinlenerek kontrpuana yöneldi ve füg denemeleriyle uğraştı.

Bütün bu olumlu gelişmelere karşın, Bach'ı ona sevdiren ilk öğretmeni Wocjciech Żywny'nin ve çocukluk arkadaşı olan Jan Matuszynski'nin veremden ölmeleri Chopin'i büyük bir ruhsal çöküntüye uğratacağı. Bizzat devamlı hasta olmasından ötürü, arkadaşının ölümü ona kendi kaderiymiş gibi bir izlenim yaratacağı. Ancak Nohant'da doktor arkadaşı Papet, muayenesi sonucu verem olmadığını kesin bir dille ifade ederek Chopin'i rahatlattı, besteci ressam arkadaşı Delacroix ile çokça zaman geçiriyordu. Birlikte yaptıkları sanatsal ve kültürel sohbetler ve gezintiler sayesinde kendine gelebildi. Bu dönemde Op.50 *3 Mazurka*, Op.52 *Ballade*, Op.53 *Polonez* ve Op.54 *Scherzo*'sunu besteledi.

Ana vatanına gidemeyen Chopin, Liszt'in Polonya'da vereceği konser ile çok ilgilenmekteydi. Liszt, konserinde Chopin'in eserlerini seslendirdi ve dinleyiciler bu eserleri, gözyaşları ve ayakta alkışlarla onurlandırdılar. Polonyalılar basında Macar besteciden Chopin'in hayranı ve dostu olarak söz edeceklerdi.

Mayıs 1844 yılında babasının ölüm haberini alan Chopin büyük bir yas dönemine girdi. Sağlığı da çok bozulmuştu. Ablasının, eşiyle birlikte Paris'e geleceğini öğrenmek ona biraz moral verdi. 14 sene sonra buluşan kardeşler duygu dolu anlar yaşadılar; tiyatro, müze, konserler ve toplantılara birlikte giderek hasret giderdiler.

1845 yılında besteciden ders almak için aralarında, ilk Chopin edisyonlarını borçlu olacağımız Mikuli'nin de yer aldığı yeni Polonyalı öğrenciler geldi. Bu sırada ne yazık ki Sand ile Chopin arasında gerginlikler baş göstermeye başlamıştı. Nedenlerden biri de Sand'ın oğlu Maurice'di. Chopin'i annesiyle evli olmadıkları için babası gibi görmeyen Maurice 22 yaşına gelmişti ve evde kendi sözünün geçmesi gerektiğini düşünüyor, çıkan tartışmalarda Sand oğlunun tarafını tutuyordu. Maurice ile olan kötü ilişkisinin tersine Sand'ın kızı Solange ile yakınlaşan Chopin onunla birlikte yürüyüşler yapıyor, piyano çalıyor ve bol bol sohbet ediyordu.

Kış aylarında hastalığı yeniden nüksetti. Bu dönemde Polonyalı göçmenler için düzenlenen yardım konserlerinde çalmaya devam etmesine rağmen, aslında memleketinde başlayan silahlanmanın direniş için bir faydası olmadığı görüşündeydi. 1846 yılına kadar birçok polonez, mazurka ve noktürn besteledi. Bu yıllar Nohant ve Paris arasından gidip gelmekle geçti. Nohant'da tatil yapıp sağlığını düzene sokarak arkadaşlarıyla beraber vakit geçiren Chopin, Paris'e geldiğinde ise öğrencileriyle ilgileniyor, toplantılara katılarak küçük dinletiler veriyordu.

Sand ve Chopin'in düzenlediği bir toplantıda tanışan Solange ile dönemin yetenekli heykeltıraşlarından Jean-Baptiste Auguste Clesinger arasında başlayan aşkı, Sand önceleri desteklemekteydi. Heykeltıraşın borçlarını bilen ve para için evlenmek istediğini düşünen Chopin bu yakınlaşmaya karşıydı. Aile içi alınan evlilik kararı Chopin'den gizlenmiş, bu sırrın ortaya çıkmasıyla zaten Sand'la ilişkileri bozuk olan Chopin iyice dışlandığını anlamıştı. Bu üzüntüler nedeniyle astım ve öksürük nöbetleri artan Chopin'in sağlık durumu Sand'a mektup ile haber verildi, fakat o sırada Nohant'da bulunan Sand ailesini bırakıp gelemeyeceğini yazarak ilişkilerinin bitmek üzere olduğunu acımasızca belirtti.

1847 yılına girildiğinde Chopin'in sağlığı yerine gelmiş, beste çalışmalarına yoğunlaşmıştı. Evlendikten sonra Sand ve Maurice'e karşı gelen ve aralarındaki büyük bir kavga sonucu Nohant'dan ayrılan Solange ve eşi, Paris'e mektup yazarak Chopin'den yardım istediler. Chopin kızı gibi sevdiği Solange'a arabasını göndererek yardımda bulununca George Sand çılgına döndü: Chopin'le olan tüm bağlarını kopardığını açıklayan bir mektup ile ilişkilerini tamamen bitirdi. İlerleyen aylarda tekrar karşılaşacak olan ikili o gün birbirlerini son kez görecekler ve sadece birkaç kelime konuşacaklardı. Bu ayrılığın yanı sıra Mendelssohn ve şair arkadaşı Witwicki'nin ölümü Chopin'in her açıdan kötü bir yıl geçirmesine sebep oldu.

16 Şubat 1848 yılında halk önünde çalan Chopin büyük bir başarı elde etmiş, ikinci konser için planlamalar yapılmaya başlanmıştı. Ancak bu konser Avrupa'da başlayan devrimci hareketler nedeniyle ikinci plana itildi. Paris'te başlayan devrim dalgası Avrupa'nın genelini etkiledi. Polonya'da da ayaklanmalar başladı. Chopin durumu yakından izlemekteydi. Karışık politik ortam sanat yaşamını da etkileyince Chopin'in geliri azaldı. İskoç öğrencisi Jane Stirling'in ısrarları üzerine onunla birlikte İngiltere'ye gitti. Paris'teki karışık ortamın aksine İngiltere sakindi ve sanata gösterilen ilgide bir azalma yoktu. Orada bulunan *Polonya Dostları Edebiyat Derneği* sekreteri ile Stirling sayesinde irtibata geçen Chopin, İngiltere'nin sanat ve müzik severlerine kendisini tanıtmaya gayreti içerisindeydi. Gazetelerde hakkında çıkan yazılar

sayesinde İngiltere'ye geldiğini duyan piyano yapımcıları ve kentin önemli aileleri, Chopin'i evlerine davet etmeye, besteci de küçük dinletiler vermeye başlamıştı. Kraliçe Victoria'nın bebeğinin vaftiz töreninde başka sanatçılarla birlikte çalan Chopin, Londra'daki halka açık ilk konserini 23 Haziran'da gerçekleştirdi.

Chopin İngiltere'de Stirling'in sayesinde birçok konser verdi ve bu konserlerinde daha ziyade kendi eserlerini seslendirdi. Kendisini çok iyi karşılayan İngiliz müzikseverlerine rağmen Londra'dan gitmek istiyordu. İngilizlerin sanat anlayışı Chopin'e farklı geliyordu; ayrıca kış aylarının soğuğu nedeniyle hastalığı nüksetmişti. Doktorlar Chopin'e İngiltere ikliminin sağlığı için uygun olmadığını ve Paris'e mutlaka geri dönmesi gerektiğini söylediler. Polonyalı göçmenler için düzenlenecek bir etkinlikte çalması istenen Chopin, hastalığına rağmen bu teklifi geri çevirmedi. Londra'da "Guild Hall"da gerçekleşen bu konser Chopin'in son konseri olacak, hastalığından dolayı volümünün az olması ve yan salonda prova yapan orkestranın piyano sesini bastırması nedeniyle dinleyenlerin ilgisini çekmeyecekti.

Konserin ardından hastalığının iyice artmasıyla kesin olarak Paris'e dönmeye karar verdi ama yolculuk onu daha da yormuştu. Doktorlar veremin son evresinde olduğunu söyleyerek, ilaç tedavisiyle acılarını en aza indirmeye çalıştılar. Evinden dışarı çıkamayan Chopin, derslerine güçlkle de olsa devam etmeye çalışıyor, beste yapamadığı için düşen gelirini bu şekilde sağlamaya çabalıyordu. Onu yalnız bırakmayan öğrencileri dışında, ressam Delacroix ile vakit geçiriyor, müzik ve insan yaşamı hakkında sohbet ediyorlardı. Sağlığında düzelme başladığında bestelemeye tekrar geri döndü: Op.67 No.2 ve Op.68 No.4 *Mazurka*'larını yazdı. Bu dönemde piyano için çalışma metodu yazmaya başladı ama sağlık durumu sebebiyle bitirmeye fırsat bulamamıştır.¹⁷

Kolera salgını ve devrim söylentileri sebebiyle şehrin dışına taşınan Chopin dostları tarafından sürekli ziyaret edilmekteydi. Bu dönemde şair Cyprian Norwid ile arkadaşlığını ilerletti. Haziran ayında iyice kötüleşen Chopin hastalığının artık son evresindeydi ve tıbbi olarak yapılabilecek bir şey kalmamıştı. Bu sırada 1848 Temmuz Devrimi Paris'de patlak verdi. Chopin ailesine mektup yazarak, ablasına hem kendisinin hem de Paris'in yaşadığı sıkıntıları anlattı ve onu yanına çağırıldı. 9 Ağustos'ta Chopin'in yanına gelen ablası ve kızları Chopin için büyük mutluluk kaynağı oldular. 7 Ekim'de durumu iyice ağırlaşmış, ölüm yaklaşmıştı. Yatağında Kontes Delfina Potocka'nın sesinden dinlediği İtalyan ariaları ona huzur veriyordu. Tamamlanmamış tüm eserlerinin ortadan kaldırılmasını, yarım kalmış piyano metodunun arkadaşı Valentin Alkan'a bırakılmasını, cenazesinde Mozart *Requiem*'in

¹⁷ Ayrıntılı bilgi için: Aydın BÜKE, **CHOPİN-Tuşlara Adanmış Bir Yaşam**, 235-236

çalınmasını ve kalbinin Polonya'ya götürülmesini vasiyet etti. 17 Ekim 1849'da Solange, ablası Marcelia, Czartoryski'ler ve öğrencisi Gutmann'ın yanında hayata gözlerini yumdu.

Ölüm haberi gazetelerde duyurulmuş ve Paris'te büyük yankı yapmıştı. Solange'in eşi tarafından Chopin'in alçıdan yüz kalıbı çıkarıldı; kalbi de bir urnaya yerleştirildi. Cenaze töreninde vasiyet ettiği gibi Mozart *Requiem*, Paris Konservatuvarı Orkestrası ve Korosu tarafından seslendirildi. Chopin'in *Mi Minör* ve *Si Minör Prelüd*'leri çalındı¹⁸. Ablası Chopin'in kalbini muhafaza eden urnayı bütün hayatı boyunca unutmadığı vatani Polonya'ya getirdi. Bu urna Kutsal Haç Kilisesi'ne yerleştirildi. Chopin'in tek yerine getirilmeyen vasiyeti eserleriyle ilgiliydi. Ablası, tamamlanmamış eserleri Julian Fontana'nın yardımlarıyla 66-74 opus numaralarıyla yayınlattı.

1.2 Chopin'in Piyano Edebiyatına Katkıları

“Fryderyk Chopin'in, müziğinde halk müziğinin kaynaklarından yararlanması, onun vatanseverliğini açıkça haykırışına ve ulusal özgürlük çağrısına bağlıdır. Pek çok yapıtında var olan keder duygusu bile, salt kişisel bir keder değil; bir ulusun çektiği acının bilincidir.”¹⁹

Chopin bir müzik şairiydi. Küçük yapıtlarında bile kendini dilediği yolla sergilemiş, dahi kişiliğiyle derinleşerek sanatının gücünü göstermişti. Chopin'in müzikal kişiliğinin bir boyutu ulusalcılığydı. Müzikte, Chopin sayesinde ilk kez özgürlük için direnen bir ulus anlatılmıştır. Bu nedenle Avrupa'nın akademik müzik anlayışının dışına çıkılarak yeni müzik kaynaklarına yönelinmiştir. Chopin eserlerinde Polonya'nın hem halk hem de asil çevrelere ait müziğini kullanmış, armoni ritim ve melodisini bu halk şarkılarından esinlenerek kendi müziğiyle birleştirmiştir. Halk ezgilerinin bu şekilde kullanımı 19. yüzyıl bestecileri sayesinde 20. yüzyılda da gelişerek kendini gösterecektir. Chopin'in ilk nasyonalist besteci olduğu iddia edilebilir. Nasyonalist akım aslında postromantik dönemle özdeşleşmiş bir unsur olarak değerlendirildiği halde ilk yaratıcının Polonyalı besteci olduğu düşünülebilir.

¹⁸ Bu prelüdlere Mayorka'da bestelenmiştir. Hangisinin olduğu kesin olarak bilinmemekle birlikte bestecinin “Gözyaşı Damlaları” adıyla bilinen prelüdlere ikisidir. Bu başlık Re Bemol Majör Prelüd için de geçerlidir.

¹⁹ Sidney FINKELSTEIN, *Besteci ve Ulus: Müzikte Halk Mirası*, 148

Chopin'ın romantik sanatını özümsemesinde, gurbette ülkesinin özgürlüğü için tek başına göğüs germek zorunda kaldığı acılar büyük rol oynamıştır. Bestelediklerinden en ulusal olanları mazurka ve polonezlerdir. İlk dönem besteleri, ritmin ön planda olduğu ulusal dans havasındadır. Daha sonraki dönemlerde yazdıkları ise şiirsellik ve öznel duyguların ön plana çıktığı, büyük formların özgürce kullanıldığı başyapıtlara dönüşmüştür. Mazurkalarında recitatifler kullanarak bunları soru cevap gibi bir diyalog içerisine sokar ve eser sonunda bu melodileri geliştirerek doruğa ulaştırır. Sadece polonez ve mazurkalarında değil Chopin in valslerinde de ulusal ruh hissedilmektedir. Bu eserler Slav kökenli valslerdir; Viyana valsleri gibi neşeli ve uçarı değil, daha yavaştır ve Slav-Polonya ruhundaki melankoliyi duyuran niteliktedir. “Chopin’ın sanatında bir yanda bir sürgün olmakla kalmayıp üstelik bedence eriyip tükenen “yabancı” bir insanın duyduğu derin keder, öte yanda ise vatani ve halkı ile olan bağları sayesinde kendisini bedeninin güçsüzlüğünden kurtarıp bağımsızlık idealini temsile yücelten yaratıcılığının parlak alevi mevcuttur.”²⁰

Chopin’ın bestelerinde duyduğumuz ulusal melodiler piyanoya uyarlanmış vokal bir oluşum değildir. Chopin bu şarkılarını, özellikle sevgili enstrümanı piyanonun özgün sesini değerlendirmek için bestelemiştir. Ona göre piyano, sözsüz bir Lied’i icra eden şarkıcıdır. Chopin’ın yarattığı, piyanonun şarkı söylemesi kavramı (cantilena), piyano müziğinde devrim yaratmıştır. Şarkı, Chopin’ın sanatını anlamamız için büyük bir ipucudur. Bu yaklaşım tuşe kavramının gelişmesine neden olmuştur. Eserlerinde genel olarak Lied formunu görebiliriz. Tüm kısa süreli eserlerinde Lied yanı sıra sonat formuna da özgür bir yaklaşım sergilemiştir. Bunu tipik bir örneği Op.23 *Ballade*’dır.

Chopin eşsiz bir doğaçlama ustasıdır; doğaçlamasındaki yaratıcılığı sayesinde eserlerini anında oluşturur ve bu esin anını “note bleue” olarak adlandırır. Ancak kâğıda dökerken mükemmelliği aramaya başladığı için sıkıntılı bir sürece girerdi. Eserlerindeki ayrıntıları oluşturmak için bir sürü çaba gösterir, kararsızlık yaşar, kusursuz ve mantıklı olana kadar eserlerinin yayımlanmasına izin vermezdi. İlk düşünceleri hızla geliyordu, ama onları bir müzik formuyla şekillendirmek eziyete dönüşebiliyordu. “George Sand’ın yazdıklarına göre ağlayarak, gezinerek, kalemlerini kırarak, bir ölçüyü yüz kez değiştirerek ve bir o kadar yazıp silerek, sabahtan akşama kadar günlerce kendisini odasına hapseder, ertesi gün yeniden işe başlardı. Bir tek sayfa üzerinde altı hafta uğraştığı, sonunda da onu ilk halindeki gibi kâğıda aktardığı olurdu.”²¹ Yayımlanmalarından sonra bile bazı eserlerinde tatmin olmamış ve

²⁰ Sidney FİNKELESTEİN, *Besteci ve Ulus: Müzikte Halk Mirası*, 153

²¹ Ahmet SAY, *Müzik Tarihi*, 364

değişiklikler yapmıştır. Bu yüzden birçok eserinin Fransız ve Alman edisyonları birbirinden farklıdır ve bu farklar önemlidir: Paderewski edisyonlarında temel, ilk fişkıriş olsa da Mikuli (Urtext), Emil w. Sauer, Alfred Cortot, Jan Ekier'in revizyonunu yaptıkları baskılarda sonradan yaptığı düzeltmeler tercih edilmiştir.

Polonya'daki dönemde bestelediği polonez, varyasyon ve rondolarında Hummel ve Weber etkisi altında bazı süslemeler ve Bravura figürasyonları bulunmaktadır. Doğaçlama ve piyanist-besteci olma özellikleri bu eserlerinde de belirgin bir şekilde gözlemlenir. Field'in noktürnleri çocukluk dönemlerinin esin kaynağı olmuş fakat 20'li yaşlarında kişisel üslubunu bulmuştur. Sonraki yıllarda müziği büyük bir derinlik kazanmış fakat teknik, armonik ve ezgisel düşüncelerinde çok az şey değişmiştir. Field noktürnlerinin formundan etkilenmiş, ama *Bel canto* sanatında olduğu gibi uzun soluklu melodiler, ince ve zarif fiorituralar ekleyerek kişisel sesine yönelmiştir. "Rokoko döneminde, doldurma ya da süsleme niteliği taşıyan ses çizgileri, Chopin'de, çeşitli ruh hallerinin etkisiyle, başlıca bir etken oldukları gibi, bu çizgiler, yeni armonik boyutları da sergilerler."²² Eşlikte kullandığı arpejlerin (kırık akorlar) muazzam bir armoni dehasına sahip olduğunu haber verdiğini de eklemek gerekir. Eserlerinde anarmonik modülasyonu sık sık kullanmıştır.

Varşova'da bulunduğu dönemde bestelediği eserleri 19. yüzyıl popüler piyano müziğinin özelliklerini daha çok taşıyordu. Viyana ve Paris'teki ilk yıllarında Chopin'in müzik anlayışında büyük değişimler olmuştur. Hiç şüphesiz yaşadığı kişisel olaylar (Polonya Kasım Ayaklanması, ailesi ve vatanından ayrılma, sosyal hayatının değişimi, piyanist-besteci olarak gelişen kariyeri) bu gelişimde büyük etkindir. Dönemin gelişmiş müzikal formları; Bravura figürasyonların bulunduğu, popüler üslupta yazılmış melodik paragraflardan oluşan konser müzikleri ve Avusturya-Almanya geleneksel sonat formu temelli tonal yapıların sentezinden oluşuyordu. Chopin'in ilk Ballade ve Scherzo'su bu sentezin sonuçlanmasıydı. Gelişmiş parmak, kulak ve zihin refleksleri sayesinde erken olgunluğa ulaşmıştır. Diğer bestecilerden farklı olarak Chopin'in ilk eserlerinde bile bu olgunluğu görebiliriz. Gençken bestelediği mazurka ve noktürnlerinin, son dönemlerinde yarattıklarından kalite bakımından geri kalan yanı yoktur.

Zamanın bütün sanatçılarında olduğu gibi Chopin de kendi iç alemine yoğunlaşmıştı. Birçok eserinde karşıt karakterler ve duygular görebiliriz fakat bu duygular birbiriyle çatışmaz. Aralarındaki farklılıklara karşın eserin genelinde birbirleriyle uyum içerisindedirler.

²² Leyla PAMİR, **Müzikte Geniş Soluklar**, 84

İyi bir öğretmen olan Chopin etütlerini elin fizyolojisini göz önünde bulundurarak yazmıştır. Senfoni, uvertür, opera gibi orkestra eserleri bestelememiştir. İki konçertosu ile birlikte orkestra içeren çok az yapıtı vardır. Mükemmel enstrüman diye tanımladığı piyanoya öncelik tanıyan Chopin, bunun dışında viyolonsel ve insan sesi içinde baş yapıtlar üretebilmiştir. Viyolonsel tınısının Chopin klavyesine ne denli güçlü yansıdığı da reddedilemeyecek bir gerçektir (özellikle sol eldeki tema ve pasajlarda).

Chopin pedal, parmak kullanımı, ritim ve renk konularında yeni düşünceleriyle çağdaşı besteciler ve piyanistler tarafından hemen benimsendi. Polonyalı bestecinin bakış açısına göre piyano, özgün sesinin nerdeyse sınırsız olanaklarıyla büyük bir anlatım (expression) aracıydı. Virtüozite ise salt mekanik bir olay değil, anlatımın gücünü arttıran bir unsurdur. Bu bakış açısından Liszt de Chopin'le tanıştıktan sonra etkilendi ve bu yeni yaklaşıma *transandant* teknik adı verildi.

Öğrencilerine göre Chopin, Kalkbrenner'in tüm hareketlerin bilekten yapıldığı, parmak tekniğinin mekanik olması gerektiğini savunan çalıştırma tarzına karşıydı. Ona göre her şey bilek hareketleriyle yapılamazdı. Çalışmaları için öğrencilerine Clementi ve Cramer'in egzersizlerini ve Bach'ın prelüd ve füglerinden bazılarını tavsiye ederdi. Mozart Clementi, Beethoven, Bach, Händel, Field, Scarlatti gibi besteciler dışında kendisinin ve Mendelssohn, Schumann, Hiller gibi bestecilerin eserlerini de öneriyordu. Öğrencilerine çalışmaları arasında kitap okumalarını, yürüyüş yapmalarını ya da tabloları bakmalarını öğütlerdi. Chopin'e göre pedal kullanımı, öğrenci tuşlar üzerindeki hâkimiyetini kazandıktan sonra başlanmalıydı. Burada Chopin'in *cantabile legato* anlayışıyla karşılaşılıyor. Melodik cümlelerin konuşur gibi doğal olması gerektiğini savunur, piyano çalabilmek için şarkı söyleyebilmek gerektiğini her fırsatta dile getirirdi. İtalyan besteci Bellini'yle tanıştıktan sonra onun eserlerinde bulunan uzun melodik ezgilerden etkilenmiş, kendi eserlerinde de fioritura örnekleri kullanmıştır.²³ Chopin Bellini operalarının yanı sıra öğrencilik yıllarında dinlediği Rossini operalarından da etkilenmiştir.

Çok iyi bir piyanist olan Chopin dönemin bütün müzisyenleri gibi kendi piyanistik özelliklerine uygun besteler yaptı. Chopin'in teknik becerilerine sahip başka virtüöz-besteciler de vardı (Liszt, Kalkbrenner, Moscheles) fakat Chopin'i onlardan farklı kılan, zengin armoni ve ezgilerinin eserlerindeki özgün bileşimiydi. Chopin en büyük armoni ustalarından biriydi

²³ Partisyonlarda ince basımla yazılan bu fiorituralar aslında şan tekniğinin klavyeye yansımasıdır. Liszt, Chopin fiorituralarından etkilenerek köprülerinde başlangıç olarak kullandığı resitatifleri yaratmıştır.

ve müziği, kendine özgü şiirsel bir dünyanın doruklarında yaşadı. Bu sebeptendir ki onun yazı tekniğini birebir kopya etmeye çalışanlar (Liszt hariç) taklitten öteye geçememişlerdir. Müzik teknik açıdan zor olabilirdi ama her zaman denetim altında olmalıydı. Kullandığı ikili ve dokuzluların oluşturduğu disonans seslerin üstesinden gelmek için dönem piyanistleri, pedalı maharetli bir şekilde kullanmayı öğrenerek, onları parlatmayı ve sonra çözmeyi öğrenmek zorundaydılar. Bu kromatik ve cüretkâr armoniler 19. yüzyıl müziği üzerinde çığır açacak, kullanılan pedal efektleri ve izlenimciliğe yakın armoniler geleceğe yön verecekti. Her iki pedalin olanaklarından faydalanan, pedal kullanma sanatının gelişmesinde büyük rol oynayan Chopin'in puslu, gizemli tınıları empresyonistlere, özellikle Faure ve Debussy'ye ilham kaynağı olmuştur.

Chopin hassas ve hastalıklı bir bünyeye sahip olsa da müziği güçten yoksun değildi. Scherzo'ları, Ballade'ları, Sonat'ları ve son Polonez'leri buna örnektir. Sonatları dışında müziğine kesin bir form dayatmaya çalışmamıştır. Sonat formunu da olabildiğince özgür bir kullanımla ele almıştır.

Son dönemlerinde müziğine çok sesli dokular da eklemeye başlamıştır (Op.58 *Si Minör Sonat*). Romantik dönemin belirgin kimliklerinden biri olan Chopin'in yazı stilinde klasik bir anlayış da görülür. Form kullanımındaki ustalığı ve içeriği olmayan mekanik pasajlardan sakınması onun klasik yanına işaret eder. Chopin'in yazısı ne kadar parlak ve gösterişli olursa olsun her notanın kompozitoryal açıdan inkâr edilemeyecek bir açıklaması vardır.

Bach'a hayran olan Chopin prelüdlerini yazarken Bach'ın *WohlTemperiertes Klavier*'den esinlenmiştir. Ancak Chopin'in yapılandırması farklıdır: Kromatik gamın her basamağında majör ve minör kullanarak değil, en basit diyezli tonaliteden en karmaşığa arıza artırma uygulayarak ve en yoğun bemollü tondan en basit tek arızalı bemollü tonaliteye kadar eksiltme yaparak 24 prelüdünü bestelemiştir. Yaşamının sonuna doğru, eserlerinde çok-sesli yazılıma yöneldiği görülür. Chopin'e göre füg müzikte doruktur; "Fügü derinlemesine bilmek, müzikteki akıl ve tutarlılık ögesini tanımaktır"²⁴ demiştir.

Mazurka ve Polonez dışında milliyetçi duygularla bestelediği 17 tane lehçe Polonya şarkısı da vardır. Çoğu Witwicki'nin eserleri üzerine olan şarkıların tümü Polonyalı şairlerin şiirleri üzerine bestelenmiştir. Mickiewicz'in özgürlük mücadelesinde Polonyalıları galeyana getirmek için yazdığı efsanelerden, Lied'lerinin yanı sıra Ballade'larında da esinlenecektir.

²⁴ Harold C. SCHONBERG, **Büyük Besteciler**, 186

Chopin Etütler romantik piyano tekniği için en önemli eserlerdendir. 24 tane olan bu etütlerden Op.10 1829-32 ve Op.25 1832-36 yılları arasında yazılmışlardır. Birinci defteri (Op.10) Franz Liszt'e, ikinci defteri (Op.25) ise Liszt'in sevgilisi Kontes Marie d'Agoult'ya ithaf etmiştir. Piyanistlerin, modern piyanonun işlevlerini daha iyi değerlendirmelerini sağlayan bu etütler sadece mekanik problemler içermez, hepsi birer şiir gibidir (transandant teknik). Bu bağlamda, Chopin kendine özgü parmak numaraları, başparmağın eksen gibi kullanılması, çift ses teknikleri, değişik basış yöntemleri ve her şeyden önce esnek ve çevik bilek kullanımını ustaca kendinden sonraki nesillere sunabilmiştir.

Chopin'in en değerli ve özgün buluşlarını yansıtan mazurkalar birinci zamanları vurgulu çalınan $\frac{3}{4}$ 'lük orta hızda Polonya halk dansıdır. Chopin hayatı boyunca elli sekize yakın mazurka bestelemiştir. Mazurka ve Vals'lerinde virtüozite ve bravura çalımından kaçınarak müziği ön plana koymuştur. Aynı şekilde törensel havadaki şarkılı ve şarkısız olarak yorumlanan ve soyluların dans ettiği bir tür olan polonezi de dünyaya tanıtmış, ona hayat vermiştir.

Bach'ın müziğine hayran olan, Mozart'ın müziğine de ilgi gösteren Chopin, dönem bestecilerini ve onların romantik bakış açılarını sevmiyordu. Liszt'i aşırı bulur, Schumann'ın müziğine kayıtsız kalırdı. Berlioz ve Mendelsohn hakkında yorumda bulunmamayı tercih ediyordu. Çok yakın arkadaşı ressam Delacroix'nın sanatını da beğenmiyordu, hâlbuki bugün Louvre müzesinde sergilenen başyapıtlar arasında yer alan portresini ona borçluydu. Beethoven'ın güçlü orkestral tınıları onun için abartılıydı ama ona saygı duyardı. Bellini'nin operalarına, özellikle *Bel canto*'ya hayrandı. Chopin eserlerinde zarif ve özel tınlı süslü pasajlar, legato üçlü ve altılı gamlar, agresiflikten uzak, dolgun ve ölçülü bir sonoriteyle çalınması gereken oktavlara yer vermiştir. Chopin'in müziğindeki amaç tınılarında olabildiğince çok renk ve ara renk bulmak, dramatik düşünceyi ölçülü bir romantizmle dinleyiciye aktarmaktı. Chopin'in piyanoya yaklaşımı daha önce de belirttiğimiz gibi hem postromantik hem de emprestyonist bestecileri etkilemiştir.²⁵

Chopin majör ve minör tonları karakter ve duygu durumlarını sembolleştirmek için kullanıyordu. Örnek olarak; Op.58 No.3 *Piyano Sonatı*'nın final bölümündeki si minör başlangıcın karanlık ve umutsuzluğu anlatırken si majöre yönelerek mutluluk ve kurtuluşa erişmesi simgelenir diyebiliriz.

²⁵ Liszt ve Liszt'in etkisindeki Rachmaninoff ve Scriabin başlıca örneklerdir.

Chopin ve Liszt yakın dosttu fakat aralarında her zaman geri planda bir rekabet olmuştur. Polonyalı besteci Liszt'in gücüne, dışavurumculuğuna ve dinleyicileri etkilemesine imrenirdi, ama bunu dile getirmeyecek kadar gururluydu. Bu imrenmeyi Chopin'in Stephen Heller'e Liszt'in etütlerini çalmasından sonra söylediği "Etütlerimi çalma şeklini ondan aşımak istiyorum." sözünden anlayabiliriz.²⁶

Piyano repertuarı ve piyano çalış tekniğine büyük etkileri olan armoni ustası Chopin, müziği ve değeri asla unutulmayacak bestecilerdendir. Bu değer en küçük eserlerinden en büyüğüne kadar hepsinde açıkça görülmektedir.

"Sadece piyano tekniğinde bir devrim yapmakla kalmamıştır. Figürleri kıvılcımlı ve çalkantılıdır. Parlak pasajların ardından derin ve büyüleyici armoniler duyulur. Açıklanamayan gizli anlamlar hep bu armonilerde saklıdır. Şiiri hüznü anlatan da bu armonilerdir. - M.Ravel"²⁷

2. POLONYA'NIN SİYASİ ÇALKANTILARININ MÜZİK VE EDEBİYATA YANSIMASI

Chopin'in yaşadığı dönemde Avrupa'nın siyasi ve sanatsal gündemi ve Polonya'nın bu gündemden nasıl etkilendiği, besteciye anlamak için önemlidir. Napoleon Bonaparte sonrasında siyasal normalleşme süreci tüm Avrupa'da olduğu gibi Polonya'da da çalkantılı şekilde cereyan etmiştir. Bu süreçte Polonya'da bulunamayan Chopin'in yaşadığı sıkıntılar ve ülkesi hakkındaki düşünceleri büyük ölçüde eserlerine yansımıştır. Vatanına duyduğu özlem ve mücadele ruhu ile yazdığı eserler Polonya folklorundan izler taşımaktadır. Siyasal durumların sanat ve sanatçılara bu kadar yön verdiği bu zamanı ve Chopin'i anlamak adına Polonya'nın yakın tarihi ve söz konusu döneminden bahsetmek gerekir.

Coğrafi konumu nedeniyle Avrupa'nın önemli tarım ve ticaret merkezlerinden biri olan Polonya'nın tarih boyunca işgaller altında kalmış olması onun ekonomik ve siyasal anlamda gelişmesini engellemiştir. Her ne kadar Polonya tarihi bir bağımsızlık mücadeleleri tarihi olarak okunabilecek olsa da, bu arzu uluslararası baskılar sebebiyle çok uzun süre

²⁶ Harold C. SCHONBERG, **Büyük Besteciler**,180

²⁷ Leyla PAMİR, **Müzikte Geniş Soluklar**, 90

boyunca gerçekleştirilememiştir. Polonya'nın söz konusu bağımsızlık arzusu Polakların ulusal kimliklerine sıkı sıkıya bağlı kalmalarını sağlamış ve bu durum özellikle sanatsal eğilimlerine yansımıştır. Tarih boyunca ticaret sebebiyle Polonyalılar yabancı kültürler ile karşılıklı etkileşimde bulunmuşlardır. Bunun sonucunda Polonya kültürü Ortaçağ'da Slav; daha sonra Alman ve Latin kültürlerinin etkisinde harmanlanarak genişlemiştir. Başka bir ifade ile Polonya sanatı her zaman gelenek ve göreneklerine bağlı kalmış ve bunu batı estetiği ile harmanlamıştır.

1704 yılında tahta çıkan Polonya kralı I. Stanisław kızını dönemin Fransa kralı XV. Louis ile evlendirmişti. 1736 yılında tahtan indirilen kral, damadı sayesinde duk unvanı alarak Fransa'da yaşamaya devam etti. I. Stanisław'ın Fransa'ya yerleşmesi sonrasında kendisini destekleyen Polonyalı soylular da Fransa'ya göç ettiler. Bu durum Fransa-Polonya arasındaki yakınlığın bir nedenidir ve Chopin gibi bir dehanın ortaya çıkmasına olanak sağlayacak koşulları mümkün kılmıştır; zira Chopin'nin Fransız babası söz konusu Polonyalı soylular aracılığıyla, hiç aklında yokken, Polonya'ya yerleşmiştir.

I. Stanisław yerine tahta oturan III. Augustus ile Polonya'da 1734'te yeni bir dönem başladı. Bu yeni sisteme göre Polonya'da yönetim kralın seçtiği senato ve "sejm"den²⁸ oluşmaktaydı. Fakat Sejm'in sahip olduğu haklar sorumsuzca kullanılabilir kadar genişti ve bunlardan biri de *Liberum veto* (veto etme özgürlüğü) hakkıydı.²⁹ *Liberum veto* hakkı birçok anlaşmazlığa neden oluyor, çıkan anlaşmazlıklar ülkeyi yönetilemez hale getiriyor ve Rusya da bu durumu kendi lehine kullanıyordu. Anlaşmazlıklardan dolayı meclisten ayrılan soylular ülkenin toprak sahipleri ile birleşerek konfederasyonlar oluşturdular. Elindeki hakları feda etmeye niyeti olmayan bu grup, ülkenin refahı için yapılan reform ve yeniliklere karşıydılar. "Edebiyat tarihçilerinin cehalet, düşünce ve gelenek vahşiliği olarak adlandırdıkları ve öfkeyle söz ettikleri bu dönemde³⁰, devlet organizması tam anlamıyla bir çöküşe uğramıştı. Bu çöküş ve ekonomik yıkım, kentlerin yoksulluğuna, zanaatın çöküşüne, çiftlik ekonomisinin krize girişine, köylü sınıfın artan sefaletine yansımıştır."³¹

²⁸ Sejm soyluların ve büyük toprak sahiplerinin oluşturduğu ulusal meclise verilen isimdir.

²⁹ *Liberum veto* Sejm'e tanınan kralın kararlarını veto etme hakkıdır. Buna göre yasamada herhangi bir karar tek bir oyla bile engellenebilmektedir. Buna kralın kararları bile dahildir.

³⁰ Burada konu edilen dönem Sakson (bir Cermen halkı) hükümdarları II. Ve III. Augustus dönemlerini kapsamaktadır.

³¹ Neşe TALUY YÜCE, **Polonya Edebiyatında Aydınlanma-Romantizm-Realizm**, 2

Büyük bir çöküntü içinde olan Polonya'da 1764 yılında tahta geçen Stanislaw August Poniatowski (II. Stanislaw) ile gerçek anlamda bir aydınlanma dönemi başlamıştır. Polonya aydınlanma düşüncesi gericilik, feodal ilişkiler ve özellikle Sarmatizm'e³² karşı bir mücadele sergilemiştir. Bu dönemde ayrıca bilim ve bilginin gücü vurgulanarak antik gelenekler ve Rönesans'a değinilmiştir. Kral II. Stanislaw ülkenin durumunu düzeltmek için bazı reformlara girişmiş fakat Rusya'nın müdahalesi buna engel olmuştur. Aynı zamanda Protestan ve Ortodoksların Katoliklerle eşit haklara sahip olması için baskı yapan Rusya, amacına ulaşmış ve bunun sonucunda da krala karşı çıkan din adamları kendi aralarında örgütlenmiştir. Soyluların oluşturduğu konfederasyonun yarattığı bölünmeye bir de mezhep farklılıklarının neden olduğu kargaşa eklenince Ortodoks Rusya dışındaki Katolik ve Protestan ülkeler de durumdan yaralanmak istediler. 18. yüzyıl, Viyana Kuşatması sonrası yenilgiye uğrayan Osmanlı'nın Doğu Avrupa'dan geri çekilmesi sonucu Avrupa'nın ileri gelen devletlerinin bu bölgeyi kendi aralarında paylaşma dönemidir. Hâlihazırda kendi iç sorunları dolayısıyla zayıflamış olan Polonya'nın üçte biri 1772 yılında Rusya, Prusya ve Avusturya arasında paylaşıldı. Polonya'nın küçük bir bölümü bağımsız kalmaya devam ederken, Fransız İhtilali'nin de etkisiyle II. Stanislaw gerçekleştirmek istediği ancak Rusya tarafından engellenmiş olan reform hareketlerini tekrar gün yüzüne çıkardı. Söz konusu reform süreci sonunda Varşova yeni bir ordu kurdu, köylüler üzerindeki baskılar hafifledi ve *liberum veto* rafa kaldırıldı. Özgürlüklerin ön plana çıktığı bir ülke yönetimi benimsendi. Varşova'da diğer Avrupa başkentlerinde olduğu gibi karışık bir toplum yapısı vardı. İçinde Rusların, Musevilerin ve Almanların olduğu bu toplumda kent merkezlerinde rahat bir yaşam sürülürken geri kalan yerlerde yoksulluk büyük boyutlardaydı.

Aydınlanma düşüncesi Polonya'da gündemi meşgul ediyor, ancak yaşanan krizlerden dolayı bir türlü gerçekleşemiyordu. Polonya'da aydınlanma Batı Avrupa'dan daha sonra gerçekleşecekti. 1773'de Sejm ve II. Stanislaw tarafından kurulan *Ulusal Eğitim Komisyonu (Komisija Edukacji Narodowej)* Avrupa'daki ilk eğitim bakanlığıdır. Öyle ki ülkedeki tüm okulları idare eden bu kurumun dönemin soylu ve aydınlarından oluşan yönetimi (A. Zamoyski, I. Potocki, K. Czartoryski, J. Chreptowicz ve J. Niemcewicz) yalnızca erkekleri değil kadınları da eğitmeyi amaçlıyordu. II. Stanislaw sayesinde 1764-1795 seneleri arasında aydınlanma düşüncesi ülkenin, eğitsel, politik, ekonomik ve kültürel hayatını yeniden şekillendirdi. Polonya Aydınlanması diğer Avrupa ülkelerinden farklıydı. Çoğu Batı aydınlanma hareketlerinde mutlak-monarşi (absolutizm) karşıtlığı ve özgürlük için mücadele söz konusuydu. Polonya'da durum tam tersine gelişti. İlericiliği bizzat Polonya kralı teşvik

³² Sözlükte bahsedilmiştir.

etti. Sejm yönetiminde kraldan daha çok söz sahibiydi ve ne yazık ki dış ülkeler tarafından da kullanılıyordu.

Fransız aydınlanmacıları olan Montesquieu, Voltaire ve Rousseau'nun³³ düşünceleri kilise ve kralın otoritesine karşıydı. Bu düşünürler insan aklına sonsuz bir biçimde güveniyorlardı. Polonyalı filozoflar deneycilik ve Fransız düşünürlerine yöneliyorlardı. Matematikçi J. Sniadecki aydınlanma öğretisinin gerici düşünceye karşı olan en önemli savunucusuydu. Ona göre daha iyi bir toplumun ilk önceliği halkı eğitmekten geçiyordu. Dönem düşünürlerinin amacı ahlak ve dinde insan aklına uygun bir temel oluşturmaktı. Kral II. Stanislaw da bu amacın gerçekleşmesinde edebiyatın büyük bir rol oynadığını ve halkı biçimlendirdiğini biliyordu. Polonya'nın sanatçı ve bilim adamlarıyla toplantılar yapıp onlarla ülkenin durumu; gerek siyasi, gerek sanatsal konular hakkında fikir alışverişinde bulunurdu. Bu dönemde II. Stanislaw sayesinde tiyatrolar seçkinlerin elinden çıkıp halka açılarak yeni bir yapılanmaya girdi. Bunun sonucunda tiyatronun siyasal bir propaganda aracı olarak kullanılması kaçınılmaz olmuştu. Ne olursa olsun Polonyalı yazarlar aydınlanma konusunda her zaman ölçülü kaldılar. Stanislaw döneminde tiyatro artık ayrıcalık sahiplerine tahsis edilmiş kapalı bir saray kurumu değildi: “[Tiyatrolar] geniş kitlelerin eğitim aracı haline gelmiş, okul tiyatroları ve magnatların malikânelerinde oluşturdukları tiyatrolarla, tiyatronun eğlendirici ve eğitici toplumsal rolü gittikçe önem kazanmaya başlamıştı.”³⁴ Ancak kadınların aktris olmaktan çekinmeleri gibi bazı güçlükler yaşıyordu. 1779'da Krasieczyn meydanında opera eserlerinin de sergileneceği galeri, localar ve orkestra çukurunun bulunduğu büyük bir tiyatro binası açıldı. İleride bu tiyatronun yöneticisi ve en önemli kişisi olarak karşımıza çıkan Wojciech Boguslawski sayesinde lehçe piyesler de sahnelenmeye başlandı. “Boguslawski'nin yanı sıra komedi türünde yazan F. Zablocki ve şair Niemcewicz de Polonya'daki tiyatro sanatına yön veren isimlerdendir. Dönemin önemli yazarları olan Krasicki, Naruszewicz, Trembecki, Wegierski ve Bohomolec özellikle şiir ve tiyatro da ulusal dilin gelişmesine yardımcı olmuşlardır.”³⁵

1791 yılında reformlarıyla ülkeyi güçlendirmeye çalışan meclis, *3 Mayıs Anayasası* adı altında Fransız Devrimi ilkelerinden esinlenerek yeni bir anayasa düzenledi ve yürürlüğe koydu. *Liberium veto* 'yu yürürlükten tamamen kaldırdı. Yepyeni bir ordu kurarak halkın egemenliği düşüncesini yönetim biçimi haline getirdi. Halk ve soylular arasındaki eşitsizlikler iptal oldu. Tahtın babadan oğula geçmesi kararı alındı. Bu sırada Rusya ve Prusya Polonya'nın

³³ Fransız politik düşünür ve yazarları, Montesquieu (1689-1755), Voltaire (M. Arouet) (1694-1778) ve J. J. Rousseau (1712-1778) Fransız devrimi ve aydınlanma hareketlerine büyük katkı sağlamışlardır.

³⁴ Neşe TALUY YÜCE, **Polonya Edebiyatında Aydınlanma-Romantizm-Realizm**, 70

³⁵ George J. LERSKÍ, **Historical Dictionary of Poland**, 131-132

bu hareketlerinden endişe duymaya başladılar. Bir anlaşmaya vararak, hakları ellerinden alınan Polonyalı soylularının da yardımlarıyla, bu tehdidi engellemek için Polonya'ya bir kez daha savaş açtılar. Yenilgiye uğrayan Polonya 1793 yılında ikinci kez Prusya, Rusya ve Avusturya arasında paylaşıldı. Bu durum ülkenin kaderini derinden etkiledi. Halkın büyük bir bölümü Rus ordusuna karşı ayaklandı, fakat kalıcı bir zafer kazanılamadı. 1795'te ülke tekrar paylaşıldı ve bağımsızlığını tamamen kaybederek haritadan silindi. Ancak işgalci devletler idari ve kültürel yapıda büyük değişikliklere girişmeyeceklerdi. Özellikle Prusya egemenliği altındaki Varşova ve çevresi sanatsal ve kültürel anlamda kısa sürede eski haline geri döndü.

18. yüzyıl sonlarında Avrupa'da meydana gelen siyasi ve bilimsel gelişmeler Polonya'yı da etkiliyordu. Krallıklara karşı yapılan özgürlük savaşları, ülkelerin bağımsızlık arayışı insanlığın önüne yeni ufuklar açmıştı. En büyük olay ise Fransa'da gerçekleşecekti. ABD bağımsızlık hareketlerine maddi destek sağladıktan sonra mali yönden büyük zarara giren Fransa, din adamları ve soylulardan o zamana kadar alınmayan vergileri tahsil edebilmek için yeni bir yöntem oluşturmak üzere meclise başvurdu. Ancak kralın da yanlarında olduğu soylular ile burjuvazi arasından çıkan anlaşmazlıklar sonucu kral XVI. Louis emriyle burjuvazi yanlısı maliye bakanı görevden alındı. Zorla elde ettikleri hakların geri alınmasından korkan burjuvazi, diğer halk sorunlarını da bahane ederek (açlık, kıtlık) 14 Temmuz 1789 günü Bastille hapisanesine saldırdı ve mahkûmları saldı. Fransız Devrimi tüm Avrupa'da etkisini gösterecek ve 1815'e kadar 1789'da başlayan olaylar yansımalarını sürdürecektir. Fransız Devrimi'nin önemli ismi olan komutan Napoleon Bonaparte, Polonya'yı paylaşan devletleri yenilgiye uğrattı. Durum Polonya için çok büyük umut vadetmekteydi ve birçok askeri çatışma ve ayaklanmalar yaşayan Polonya ülke içindeki tüm başkaldırıları devrimci Fransız göçmenleri ile olan anlaşmalar sayesinde gerçekleştirdi. Polonya kendisini işgal altında tutan ülkelere karşı Napoleon'un yanında yer alarak onu destekledi. Bu yardım karşılığında Prusya'yı yenilgiye uğratan ve Rusya imparatoru I. Alexander ile Tilsit Antlaşması imzalayan Napoleon, yarı bağımsız bir Polonya devleti olan Varşova Dükalığı'nı 1807 yılında kurdu. Aslında Napoleon'un amacı, onu kahraman olarak gören Polonyalıların aksine, Polonya'yı tekrar canlandırmak değil, kendi ordusunu güçlendirmek ve bu geçici devletten yararlanmaktı. Bağımsızlığa kavuşmayan onun yerine Fransa'ya bağlanan Polonya, Napoleon'un denetimindeki Prusya kralı tarafından yönetilmekteydi. Avrupa'da işgale devam etmek isteyen Napoleon ise Polonya'yı sadece bir destek bölgesi olarak görüyordu. Varşova Dükalığı Ordusu, Fransa yanında birçok savaşa katıldı.

Varşova Dükalığı döneminde Varşova'da önemli kültürel ve sanatsal atılımlar gerçekleşmekteydi. Yükselen burjuvazi kurduğu dernekler aracılığıyla kültürün toplum içinde

yayılmasını sağlıyordu. 1800 yılında kenti kültürel yönden geliştirmek amacıyla önemli kişilerin katıldığı ve toplantıların yapıldığı *Bilim Kardeşliği Derneği (Towarzystwo Przyjaciół Nauk)* kuruldu. Bu dernek ülkenin bilimsel gelişimine büyük katkı sağlayacaktı. 19. yüzyıl başlarında opera ve konser yaşamında da gelişmeler görülmekteydi. Özellikle İtalyan operaları Varşova operasında sahnelenen oyunlar içinde ilk sırayı alıyordu. İlk lehçe opera Boguslawski'nin metni üzerine Maciej Kamiński'nin bestelediği *Sefaletten Doğan Mutluluk* olmuştur. Siyasi karışıklığın durulduğu 1799 yılında Boguslawski'nin Ulusal Tiyatro'nun başına geçmesi ile dönemin tiyatrosunda yeniden canlanma gerçekleşmiştir. Ayrıca İtalyan, Fransız ve Alman gruplar yılın belli zamanlarında gelerek kendi yapıtlarını sergilemişlerdir. Prusya temsilcisi Hoffman ve Chopin'in gelecekteki öğretmeni olan müzisyen Elsner'in katkılarıyla, konser organizasyonları yapılan *Müzik Derneği* kuruldu. Dernek sayesinde halka açık konserlerin yanı sıra burjuvazinin salonlarında da konserler düzenleniyordu. Hukuk fakültesi, tıp fakültesi ve ardından konservatuvar kurulmuş, müzik eğitimi de önem kazanmıştı. 19. yüzyılın ilk 20 yılında edebiyat klasisizm doğrultusunda gelişti. Bu dönem edebiyatında çok önemli yer tutan şeylerden biri de çıkan dergilerdi. En önemlilerinden bazıları *Varşova Günlüğü*, *Bilimsel Araştırmalar*, *Polonya Kütüphanesi*, *Bilim Derneği Yıllığı* olarak sıralanabilir.³⁶

1812 yılında Rusya'ya saldıran Napoleon önce zafer kazanmış, fakat Fransız Ordusu Rusya'nın ağır kış koşulları nedeniyle büyük zarar görmüştü. Yeni bir ordu oluşturmaya çalışılırken mecburen artırılan vergiler ve işsizlik yüzünden Fransız halkı Napoleon'a karşı bir tutum sergilemeye başladı. Hükümet darbesi ve baskılara rağmen yeni bir ordu kuran Napoleon, 1813 yılında Leipzig muhaberesinde uğradığı yenilgi ile iktidarını kaybetti. 1814'te düşmanın Paris'e saldırmasıyla tahtını bıraktı ve Elba Adası'na sürgüne gönderildi. Napoleon'un yenilgisi üzerine Avrupa devletleri yeniden sınırlar ve dengeleri belirlemek amacı ile Viyana Kongresi'nde toplandılar ve yeni bir Avrupa düzeni kurdular. Dolayısıyla 1815'de Polonya yeni bir siyasi yapılanmaya zorlandı ve Varşova Dükalığı, "Polonya Kongresi" adını aldı. Polonya Kongresi, Rus Çarlığı hegemonyası altında ama özerk bir yönetim sistemi ile Rus İmparatorluğu'na katıldı. Kendi sınırları içinde kalması koşuluyla liberal bir anayasa yürürlüğe kondu. Alınan kararlara göre Rus çarları, Polonya kralı olarak taç giyecek, krallık bağımsız anayasa ve orduya sahip olacaktı. Temel hak ve özgürlükler, ve sınırlı bir özerklik de sağlanacaktı.

³⁶ Ayrıntılı bilgi için: Neşe TALUY YÜCE, **Polonya Edebiyatında Aydınlanma-Romantizm-Realizm**, 95

Viyan Kongresi'nin ardından Avrupa ve Polonya'da yaşam normale dönmüştü. Ayrıca yabancı güçler tarafından devralınan topraklarda oluşmaya başlayan sanayi Polonya'da ekonomik ilerlemeyi sağlamıştı. Rus yönetimi sanat ve bilim alanında gelişmelere engel olmamıştı. Bu konuda taviz vermeyen Polonyalılar, ülke karşıtı güçlere engel olabilmek adına ulusal kimlik algısını genişletmek, ulusal bilinci canlandırmak ve bağımsızlığın elde edileceği inancını yaymak amacı ile sanatı bir silah olarak kullandılar. Kültürel ve ekonomik konuda hızını yitirmeyen Polonya, 1817 yılında Varşova Üniversitesi'ni kurdu. Sanayi devriminin Polonya'ya sıçraması sonucu burada ilk kez bir banka oluşturulabildi.

1820'lerde Avrupa yeni bir süreç yaşıyordu. Toplumsal koşullarda meydana gelen değişim ister istemez edebiyatta ve bütün sanat dallarında etkisini göstermeye başlamıştı. Yaşanan büyük değişimler Avrupa insanını hüznünlü, ama aynı zamanda coşkulu bir ruh haline yönlendirdi. Mantığın temsilcisi olan klasisizm bu duygulara karşılık veremez duruma geldi ve yeni bir akım ortaya çıktı: Romantizm. Bu değişim Polonya'da da hissediliyordu. Brodzinski'nin 1818'de yayınlanan *Klasik ve Romantik Düşünce ve Polonya'nın Şiirsel Ruhunu Üzerine* adlı çalışması ülkede romantizm algısının başladığına işaret eder. Polonya Romantizmi'nin asıl başlangıcı Mickiewicz'in halk masallarından esinlenerek yazdığı *Ballade ve Romance*'lerinin yayınlandığı 1822 olarak kabul edilir. Polonya Romantizmi Avrupa'nın diğer bölgelerinden farklı olarak sadece edebiyat ve sanatı değil; etnik ve dini ayrımcılığa maruz kalan Polonya topluluğunun idealleri ve yaşamını etkilemiş ideolojik, felsefi ve politik bir akımdı. İlk dönemde Alman ve İngiliz Romantizmi'nden etkilenen Polonyalı yazarlar, eserlerinde hayal gücü, kültür, özgürlük düşüncesi, kişisel duygular, folklor ve fantastik öğelerin bulunduğu konuları işlediler. Kasım Ayaklanması'ndan (1830-31) sonra Polonya'dan sürgün edilen sanatçılar siyasi idealler, özgürlük ve bağımsızlık duygularının baskın olduğu eserler yarattılar. "Romantizmin Polonya için, sanat akımı olmanın ötesinde önemi vardı. Çöküş döneminde edebiyat yığınlara yol gösteren bir umut kaynağıydı."³⁷ Dönemin en ünlü yazarları Adam Mickiewicz, Seweryn Goszczyński, Tomasz Zan, Maurycy Mochnacki, Juliusz Słowacki, Zygmunt Krasiński ve Cyprian Kamil Norwid'dir.

Varşova'da sanat ve kültür bakımından büyük bir gelişme yaşanmaktaydı, ama diğer Avrupa kentlerinde de olduğu gibi merkezden uzaklaştıkça yoksulluk ve açlık baskındı. Sanatçılar yapıtlarını bilgili ve eğitilmiş soylular yerine artık orta sınıf halkla da paylaşmaya başladılar. Seslenen kitleler değiştikçe sanatın zanaat düzeyinde değerlendirilmesi de kaçınılmaz olmuştu ve buna itiraz eden sanatçılar, kendi aralarında birleştiler. Fransız Devrimi'nin yaşattığı düş kırıklığının da etkisiyle aydınlanmanın temeli olan usçuluk karşısına

³⁷ Neşe TALUY YÜCE, **Polonya Edebiyatında Aydınlanma-Romantizm-Realizm**, 100

kişisellik ve duygunun ön planda olduğu bir görüş gelmişti. Devrimler sonucu kutsal olarak kabul edilen eski sistemin çökmesi bireyi yalnızlığa ve korumasızlığa itmekteydi. Romantizmde bireycilik ve dayanışma arayışının sebeplerinden biri de bu sıkıntıydı. Nesnellüğün yerine öznelilik geçmişti. Fichte'nin ego kavramı romantik düşünce ve sanatta önem kazanmıştı. Goethe, Byron, Mickiewicz ve Slowacki öykülerine kendilerini kattılar. Sanatçı yalnızlığını tarihi, başka ülkeleri ve doğayı eserlerinde konu ederek yenmeye çalıştı. Tarihe yönelik ile romantizmde ulusal tarih bilinci de gelişti. Soylular sisteminin sarsıldığı ve burjuvazinin güç kazandığı bu dönemde artık basit halkın sorunları ve duyguları da edebiyatta ele alınıyordu. Etkileyici edebiyat ve müzik dergileri yayınlanmaya başlandı. Müzik, saray ve şatolardan orta sınıfın doldurduğu konser salonlarına geçmiş, eğlencelerine önem veren izleyiciler daha kısa, hafif ve karmaşık olmayan eserler talep etmeye başlamışlardı. Bu durum form çeşitliliğini arttırmasına rağmen müziğin ciddi ve hafif olarak ikiye ayrılmasına neden oldu. Klasisizm döneminde sarayın himayesindeki amatör soylular ve zenginlerin siparişi üzerine eser veren besteciler artık profesyonel sanatçılar için beste yapıyor, teknik güçlükler içeren eserler ortaya koyuyorlardı. Bu zor eserleri çalabilen, çalgısının olanaklarını iyi tanıyan virtüözler ise, bizzat kendi yeteneklerini sergilemek için çalgılarının sınırlarını zorlayan besteler yapmaya başladılar.

Romantizmin ortaya çıkması Polonya'da klasisizmin arka planda devam etmesini engellememişti. Fransız Klasisizmi ve Antik Çağ Edebiyatı etkileme güçlerini kaybetmemişlerdi ve Polonyalı Klasisizm taraftarları daha çok tiyatro sanatına yönelmişlerdi. Bu kişilerden biri de Kajetan Kozmian'dı. Klasikçiler ayaklanma ve devrimlere karşı oldukları için romantikler tarafından sevilmiyorlar, hatta klasisizmin ölmeyen son bölgesinin Polonya olduğundan dem vuran Mickiewicz ve Mochnacki gibi romantikler arasında "sözde klasikçiler" adı altında aşağılayıcı bir ad ile anılıyorlardı. Romantizm baskısı sonucu giderek yok oldular. Klasisizmin akıl ve sağduyusuna karşı romantizmde düş ve duygular ön plandaydı. Klasik şiirde her şey apaçık ortadayken romantik şiir sisler içerisinde yaşanmış öyküleri yansıtıyordu. Doğaüstü ve dini konular önem kazanmıştı. Gerçeklikle tatmin olmayan sanatçılarda kötümserlik ortaya çıkmaya başlamıştı. Bu kötümserlik inanç ile yıkılmaya çalışılıyordu. Bu düşünce tarzının kökeni mesyanizme dayandırılabilir. Mesyanizm³⁸ Polonya'nın trajik kaderiyle yoğun bir biçimde özdeşleşiyordu. Mickiewicz'in de savunduğu mesyanizm toplumsal sınıf veya ulusların yaşadığı olumsuzlukların tanrının isteği sonucu gerçekleştiğini iddia etmekteydi. Mickiewicz'e göre Polonya diğer Avrupa ülkeleri için bir Mesih'tir; işgalcilerin, özgürlük arayanları yok edemeyeceğini gösterecek ve diğer uluslara

³⁸ Sözlükte bahsedilmiştir.

örnek olacaktır. Mickiewicz'in yanı sıra Krasinski ve Slowacki gibi büyük romantik şairler de Polonya mesyanizminde büyük rol oynamışlardır.

Romantik dönemde opera temsilleri ve halka açık konserlerin yanı sıra evlerde piyano kullanımı arttı. Bu durum sonucunda piyano öğretmenleri ve yapımcılarının sayısı çoğaldı. Modern piyanonun sonoritesi romantik fikirlerin ifadesinde kolaylık sağlamaktaydı ve klavye tekniğinin yeni boyutlar kazanmasıyla büyük kariyer yapan piyano virtüozları ortaya çıktı. Bunun sonucunda halkın genel beğenisi doğrultusunda piyanist-besteciler kısa süreli ama gösterişli ve şiirsel konser parçaları üretmeye başladılar. (mazurka, ballade, etüt vs.) Piyanonun bu kadar ilgi görmesi sosyal yapıda da değişiklik sağlamıştı. Rönesans'tan beri kilise ve saray için olan sanat, ticaretin gelişmesiyle oluşan burjuvazi dolayısıyla artık daha halka açık bir yapıya evrimleşiyordu. Halka açık konserlerin yanı sıra nota basımları yapılıyordu. Sadece saray ve kilise için besteleyen müzisyenlere de yeni bir iş kapısı açılmış oldu: Hem soylu hem de burjuva kesim, piyano dersi almaya başlamıştı.

Romantik dönemde ulusal ruh da etkisini arttırdı. Sekteye uğrayan kutsal değerlerin yerini alabilecek ulus kavramı, sanatçı için eserlerine konu olacak yeni bir dünyaydı. Sadece kendi zamanını değil çağlar öncesi yaşananların güzelliğini keşfeden sanatçı, tarihsel eserler de yazmaya başlamıştı. Chopin'in de öğretmeni olan Polonya Edebiyatı romantik döneminin en coşkulu savunucusu şair ve eleştirmenlerinden Kazimier Brodzinski'nin de savunduğu ulusal olana yatkınlık 19. yüzyıl da hızla yaygınlaştı. Brodzinski'ye göre sanatçı öncelikle doğanın sesini dinlemeli, ardından halkının dilini, geçmişini ve beğenilerini kendine rehber edinmeliydi.³⁹ İngiliz ve Alman Romantizmi'nden faydalanmak yerine Polonya sanatının kendine ait ulusal bir kimliği olmalı ve şairler ülkelerini şiirleriyle yüceltmeliydiler. O yıllarda besteciler de folklorik motiflere eserlerinde fazlaca yer veriyordu. 19. yüzyıldan itibaren Polonya'nın dansları olan Polonez, Mazurka ve Krakowiak⁴⁰ klasik müzik yapıtlarında görülmeye başlandı.

1830 yılı mayıs ayında Polonya ulusal meclisi "Sejm" tekrar toplanmaya başladı. Polonya'nın Rusya himayesine girmesinden endişe duyan sanatçı ve aydınlar bu durumu engellemek için bir araya geliyorlar, çeşitli derneklerde tartışıyorlardı. Bu derneklerden *Külkedisi* geleneksel sanatçılardan oluşuyordu ve Polonya Kongresi'ne şans verilmesi taraftarıydılar. Diğeri ise *Küçük Delik* adlı dernekti. Yenilikçi düşünceler içinde olan ve klasisizmden uzak duran sanatçıların toplandığı bu derneğin üyeleri, bağımsızlığın ellerinden gittiğini düşünüyor ve bu konuda bir şeyler yapılması gerektiğini savunuyordu. Şair

³⁹ Aydın BÜKE, **CHOPİN-Tuşlara Adanmış Bir Yaşam**, 52

⁴⁰ Krakowiak dansı: Polonya'nın Krakow bölgesinden doğmuş olan bu dans, hızlı, senkoplu ve 2 zamanlıdır.

Mochnecki'nin de aralarında bulunduğu *Küçük Delik* siyasi durumlar dışında yeni sanat akımları üzerinde de tartışılmaktaydı; Byron ve Schiller'in eserleri başlıca tartışma konularıydı. Özellikle folklorun sanat içerisinde kullanılması gündemlerindeydi.

Bu sırada Fransa Kralı X. Charles'in basın ve düşünce özgürlüğünün yanı sıra anayasal hakları da engellemesi sonucu 1830 yılında Fransız burjuvazisi ve halk ayaklanmış, *Temmuz Devrimi* baş göstermişti. X. Charles tahttan indirildi, yerine Kral Louis-Philippe geçti. Belçika, Almanya ve Hollanda'da da ayaklanmalar baş gösterdi. Polonya'da bu olaylardan etkilenen ülkelerden biriydi.

29 Kasım 1830'da, giderek Ruslara tahammülleri azalan vatanseverler, Polonya Kralı ünvanına sahip Rusya İmparatoru I. Nikolay'ın emri üzerine Avrupa'daki ayaklanmaların bastırılması için Polonyalı askerlerin kullanılacağını öğrenince, gençlik hareketleri liderleri ile birlikte Polonya ordusu subaylarıyla bağlantıya geçtiler. Piotr Wysocki önderliğindeki piyade okulu öğrencileri direnişe geçerek Rus Çarı'nın silahlı kuvvetler başkomutanı olan kardeşinin sarayına saldırdılar. Cephanelikteki silahlara el koyarak Varşova'nın kuzeyini ele geçirdiler. Bütün Varşova ayaklanmaya katılmıştı. Kesin bir planları olmayan ve önderlikten yoksun isyancılar, denetimi sonunda siyaset adamlarına bırakmak zorunda kaldılar. Yine fikir ayrılıkları baş göstermişti. Bir grup bağımsızlık isterken, diğer grup eski düzeni geliştirmek üzerine kurulu bir politika peşindeydi. 25 Ocak 1831 günü toplanan "Sejm" bağımsızlık isteyenlerin tarafını tutarak I. Nikolay'ın resmen tahtan indirildiğini, Adam Czartoryski başkanlığında ulusal bir hükümet kurulduğunu ve artık Polonya'nın tam bağımsız bir ülke olduğunu duyurdu. Ne yazık ki bu atılım uzun sürmeyecekti. İlerleyen tarihlerde Rus orduları yavaş yavaş Varşova'ya doğru ilerleyerek Polonya'yı tekrar ele geçirmeye başladılar ve 8 Eylül 1831'de Polonya tekrar Rusların boyunduruğuna girdi. Bağımsızlık hayalleri tamamen yok oldu. I. Nikolay Polonyalı soylulara da baskı yaparak tekrar Polonya tahtını elde etti. Yönetim İmparatorluk senatosuna bağlanarak ordu ve "Sejm" kaldırıldı. 1830-31 yıllarında gerçekleşen bu "Kasım Ayaklanması" ile özellikle edebiyatta başkaldırı, özgürlük, bağımsızlık gibi düşünceler ile ulusal bilinç, sanatçılar tarafından ateşli biçimde dile getirilmeye başlandı ve Polonya'nın o dönemlerde romantizm akımının etkisine girmesinin bunda rolü büyük oldu.

Rusya'nın sonlandırdığı ayaklanma ardından Varşova'nın entelektüel yaşamı büyük bir düşüşe geçmişti. Avrupa'nın diğer ülkelerine büyük bir göç başladı. İleri gelen sanatçı, düşünür ve liderler sürgüne gittiler. Bunlar arasında Polonya edebiyatının ünlü isimleri olan Mickiewicz, Slowacki ve son büyük romantik Norwid gibi edebiyatçılar ve Chopin de vardı. Şairler eserlerinde vatanlarına olan hasretlerini ve şanlı geçmişlerini anlatmanın dışında,

yapılan hataları da eleştirmekten geri durmuyorlardı. Şairlerin ardından besteciler de ulusal bilinci canlandırmaya çalıştılar. Chopin, Polonya folklorik dans formlarını eserlerinde kullandı (Polonez, Mazurka). Ayaklanma üzerine bestelediği *İhtilal Etüdü* (Op.10 No.12) ile içindeki ulusçu ve yurtsever duyguları dışa vurmuştur. Chopin'in yanı sıra besteci Stanislaw Moniuszko da Polonyalı şairlerin eserleri üzerine şarkılar yazmıştır.

Halka yaptığı baskıları hafifletmeyen Rusya, kiliseleri kapatarak Rusçayı zorunlu hale getirdi. Lehçe ve Polonya tarihine karşı uygulanan yok etme hareketlerinin yanı sıra 1835 yılında Varşova Üniversitesi de kapatılmış ve sansür aktüel yaşamı derinden etkilemiştir. Ulusal ve kültürel karakteri yok etmek isteyen Rusya, Polonyalıların öğretme ve arsa sahibi olma haklarını da ellerinden aldı. Kendi dillerini kullanamayan ve öğretemeyen Polonyalılar gizli bir eğitim sistemine yönelerek, evde eğitim için kitaplar bastılar. Rusya'nın bu davranışını gören Prusya ve Avusturya da bu gibi uygulamalar yapmaya başladılar. Bu sırada Polonya tahtında söz sahibi olan fakat ayaklanmalara adı karışınca Polonya'dan kaçmak zorunda kalan prens Adam Czartoryski önderliğinde Paris'te yaşayan Polonyalılar, bağımsızlık için örgütleniyorlardı. Brüksel'de ise Lelewel etrafında toplananlar *Polonya Demokrat Derneği*'ni kurdular.

Polonya'da 1830-48 yılları arasında romantizm doruğa ulaşmıştır. Ayaklanma ve ayaklanmanın bastırılması sanatçılar üzerinde büyük etki yaratmıştır. Polonya'daki sansüre karşın batı Avrupa'da özgür düşünceye hak tanınıyordu. Özellikle Fransa'ya göç eden Polonyalı sanatçı ve aydınlar burada yazdıkları piyes ve şiirlerini yurtlarına yollamaktaydılar. Yurtsever ve duygu yüklü sanatçılar en güçlü eserlerini bu dönemde yazmışlardır. Şiirsel dram romantikler için çok önemliydi çünkü bu türü tarihin yazılması için en uygun biçim olarak görüyorlardı. Özellikle 1829-45 yılları arasında duygularını ve ulusal bilinci coşkulu bir biçimde aktaran Mickiewicz, Slowacki, Krasinski ve Norwid tarafından yazılmış tiyatro eserleri farklı dönemlerin ulusal ve genel tarihini işlemişlerdir. Kasım Ayaklanması'na da bu dramaların içerisinde dolaylı olsa da her zaman değinilmiştir. Resimde de aynı şiir ve tiyatrolarda olduğu gibi ressamlar yurtsever hisler ile tarihi ve ulusal problemleri ele alan konular seçtiler. Polonya'da yaşanmış savaşları, başkaldırıları ve zaferleri resmederek bağımsızlığa tekrar kavuşulacağına inancını vurguladılar. Jan Matejko, Juliusz Kossak, Henryk Rodakowski gibi ressamlar Polonya romantizm ideolojisini resme aktardılar.

1841 yılında Paris'te yaşayan Polonyalılarından Andrzej Towianski kendini Tanrı tarafından Polonyalıları örgütlemek ve bağımsızlığına kavuşturmak için gönderilen bir Mesih olduğunu iddia etti. Önceleri bu hareketi destekleyenler olmasına rağmen bir süre sonra bu fikir de gerçek özgürlük savaşı düşüncesine ters düştüğü için göz ardı edildi.

1846 yılında serbest bölge olan Krakow'da uzun süredir yapılan gizli toplantılar sonucu silahlı bir ayaklanma hazırlığına başlandı. Ancak Prusya'nın bunu açığa çıkarmasıyla hareket sekteye uğradı. Buna karşın isyandan vazgeçmeyen halk, ulusal bir hükümet kurulması yolunda kararlı olduğunu gösterecekti. Ne yazık ki Rusya'nın duruma el atmasıyla bu hayal de suya düştü. Sonuçta serbest bölge olan Krakow, Avusturya'ya verildi; Viyana Kongresi'nde alınan kararlara ters düşmesine rağmen bu durum engellenemedi.

Sanayi devrimiyle birlikte gelişen ülkelerin sanayici kesimi ve şirketleri büyük gelir elde edip rahat bir yaşam sürerken; köylü ve işçi sınıfı çok uzun saatler boyunca çalışmalarına rağmen bu zenginlikten nasiplerini alamıyorlar, sağlıksız ve zor koşullarda yaşamaya devam ediyorlardı. Belçika'da başlayan salgın ve açlık ile halk daha da muzdarip olmuştu. Aynı yıllarda Alman ekonomi-politik filozofları Karl Marx ve Friedrich Engels'in birlikte yazdıkları, sınıfsız bir toplum düzenini savunan *Komünist Manifesto*'nun etkisiyle 1848-49 yıllarında daha barışçıl bir Avrupa isteyenler *Halkların Baharı* adı altında devrimci hareketlere başladılar. Boyunduruk altında olan ülkeler, bağımsızlık; burjuvazi yönetimden pay; işçiler, hak ve daha uygun çalışma koşulları; köylüler ise özgürlük istiyorlardı. Bu başkaldırıları Rusya ve Osmanlı dışında bütün Avrupa'ya yayıldı. Başka ülkelere yardımcı olarak giden ve onların yanında savaşan Polonyalı lejyonlar, bağımsız bir Polonya için umut oldular. Varşova'da çıkan ayaklanmalar sıkıntı yaratıyor ve bir türlü bunun üstesinden gelinmiyordu. Bu ayaklanmalarda rol oynayan gençlerin zorla askere alınmasıyla başkaldırının önüne geçilmeye çalışıldı fakat bu halkı daha da kızdırdı. Soylular ve ruhban sınıfının da katılımıyla Ocak 1863'de ayaklanma tüm illere yayıldı. Ancak bir kez daha bu başkaldırı da sonuca ulaşamayacaktı. Ayaklanma bastırıldı. İsyancı soyluların toprakları ellerinden alındı ve çoğu sürgün edildi. Halkı kendisine bağlamak isteyen Çar, tarım reformlarına izin verdi. Polonyalıların inatla varlığını sürdürme ve manevi birliği koruma çabasına karşın bu başarısızlıklar, ülkede gerek siyasette gerek sanatta romantik ideallerin yıkılmasına neden olacaktı. Romantizm akımının etkisini kaybetmesine Mickiewicz, Slowacki ve Krasinski gibi romantiklerin ölmesi de neden olmuştur. Dönemin sanatçı ve aydınları uğradıkları baskılar ve hayal kırıklıkları sonucunda savaşın isyan ve silahlanmayla kazanılamayacağını anladılar ve toplumun tüm katmanlarının bir araya gelmesini sağlayacak bir sisteme yönelme düşüncesini benimsediler. Bu düşünceler romantizmin sönmesine ve ardından Polonya'yı etkileyecek olan pozitivizmin kapılarının aralanmasına sebep olmuştur.

3. SCHERZO'LARIN BESTELENE SÜRECİ VE ANALİZLERİ

Chopin'ın 1831-42 yılları arasında yazdığı dört Scherzo'su bulunmaktadır. Scherzo'nun anlamı "şaka" olsa da Chopin'in yazdıkları kavram olarak farklıdır. Besteci o zamana dek sonat formunun bir ögesi olarak kullanılan aslında dans mahiyetindeki Scherzo'yu, başlı başına bir birim haline getirmiş ve dramatik içerik kazandırmıştır. Lied formunun sonat formuyla neredeyse örtüştüğü Scherzi ve Ballade'ları piyano edebiyatının en önemli başyapıtları arasında yer alırlar.

Barok dönemde dindışı vokal ve çalgısal müzik parçası olarak görülen Scherzo⁴¹, 18. yüzyıla gelindiğinde önce süit gibi eserlerde bir bölüme, daha sonra Haydn ve Beethoven tarafından çok bölümlü eserlerde (sonatlarda) hızlı, şakacı veya oyuncu karakterde olan bir birime evrilmiştir. Bu tür Scherzo'larda nabız düşünülecek olursa bir ölçü bir vuruş olarak değerlendirilir. Beethovenien sonat formunda bestecinin Menuet yerine Scherzo'yu kullandığında yarattığı farklılık gibi, Chopin de Scherzo'yu bağımsız bir parça olarak düşünerek müziğe büyük bir yenilik getirmiştir.

Chopin'in Paris'teki erken yıllarında melodi, figürasyon ve armoni üzerinde giderek derinleşen çalışmaları ve kişisel gelişimi, ilk Ballade ve Scherzo'nun zeminini oluşturmuştur. 1. Scherzo ve Ballade'ı ele alırsak stil parlak, virtüozite ağırlıklı, karakter olarak popüler melodilerden yararlandığı bir tablonun oluştuğunu görülür. Dört Scherzo'su da 3/4'lüktür ve hızlı tempodadır. Chopin Scherzo'lar dramatik bir karaktere sahiptir. Kaprisli motiflere sahip olsa da Chopin, Scherzo'larında karakteristik yönden de farklı bir yol izleyerek kendi iç alemini şeytansı ve şiirsel bir şekilde yansıtır. Yapının, klasik Scherzo'lara göre daha serbest olduğu görülür. Besteci armonik ustalığını bu form ile (minuetto formu) birleştirmiş, kendine has müzikal özelliklerini de ekleyerek yeni bir yapı oluşturmuştur.

Chopin klasik gelenekleri desteklese de bunlardan bağımsız olarak yeni türler saptamış, kendine özgü bir yol benimsemiştir. Eserlerinde yalnızca esnek biçimde kullandığı form arayışları değil, aynı zamanda piyano çalma sanatında devrim olarak nitelediğimiz orijinal virtüoziteyi sergiler. Scherzi ve Ballade'larında bir diğer amacı ise Polonya ruhunu ve tüm folklor öğeleri, isyan ve acılarıyla yansıtmaktır; bu bağlamda bir yerde Chopin'in kişiliğinin Polonya ile özdeşleştiğini saptamak mümkündür.

⁴¹ Örnek olarak Monteverdi'nin 1607 yılında yazdığı *Scherzi musicali* verilebilir.

3.1 Scherzo Op. 20, No. 1

1831 yılında bestelenmeye başlanan eser o zamana kadar kabul gören *style brilliant* (*parlak stil*) döneminin sonuna yaklaştığını haber verir niteliktedir. Bu sadece Chopin'in yaptığı bir şey değildi. 1830 yılından itibaren değişime uğrayacak olan "romantizm" düşüncesi ile birlikte Chopin'in aşağı yukarı aynı yıllarda doğduğu Mendelssohn, Berlioz, Schumann ve Liszt gibi besteciler aynı anda olgunluğa ulaşmışlardır. Chopin bu yükselişi ilk olarak *Si minör 1.Scherzo*'yu bestelemesi ile yaşamıştır.

Viyana'da bestelemeye başladığı ancak 1832 yılında Paris'te bitirdiği eseri Viyana'daki St.Stephan Katedrali'nde yaşadığı duygularla bestelediğini bir mektubunda dile getirmiştir. Eser 1835 yılında "Le banquet infernal" (cehennem-i ziyafet) başlığı altında yayımlanarak Thomas Albrect'e ithaf edilmiştir.

Lied Formu'nda yazılmış olan Scherzo ilk 8 ölçüyü kapsayan bir İntroduction (Giriş), A - B - A kesitlerinden ve ardından gelen Coda'dan oluşmaktadır. Giriş kısmı, büyük bir coşku ile Fermata kapsamında V. Fonksiyon akorları ile başlar. İlk akor V/V'dir ve gerilimi arttırabilmek için appoggiatura maksadıyla kullanılmıştır.

Presto con fuoco (♩. = 120)

The musical score shows the first 8 measures of the Scherzo Op. 20, No. 1. It is in 3/4 time, D major, and marked 'Presto con fuoco' with a tempo of 120 beats per minute. The first measure is marked 'ff' and contains a V/V chord with an appoggiatura. The second measure is marked 'f' and contains a V chord. The score is divided into two systems, each with a fermata over the first measure. The first system ends with a Coda symbol and an asterisk, and the second system ends with a Coda symbol and an asterisk.

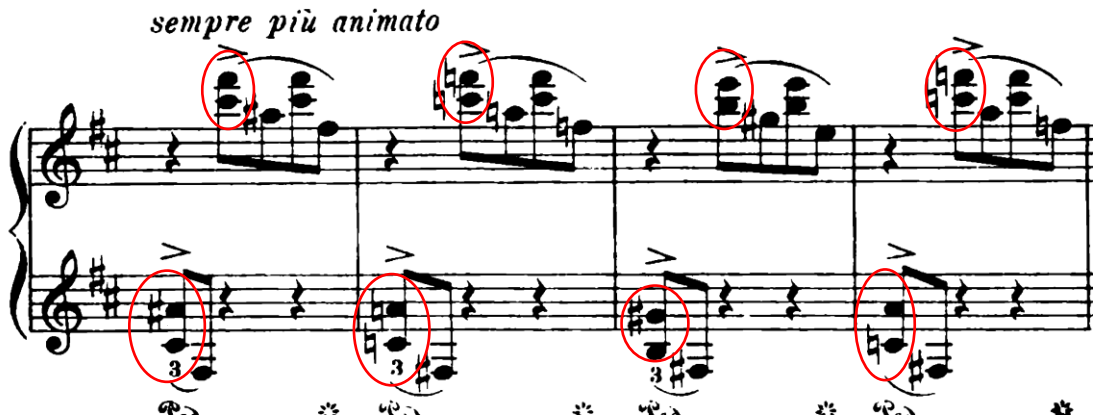
Örnek 3.1.1 (1-8. Ölçüler)

Bir sonraki aşamada sağ ve sol eller arasında replik vermek suretiyle tematik bir arayışın karşımıza çıktığını tespit ediyoruz.

Örnek 3.1.6 (94.- 97. Ölçüler)

Ardından çift sesli bir kullanımla karşılaşırız. Burada kromatizm vurgulanmaktadır.

Örnek 3.1.7 (103.-106. Ölçüler)

V. fonksiyon üzerinde 9'lu minör akor kullanılarak uzun bir fermata yapılmakta; V. fonksiyon I. fonksiyona karar verdiği anda A kesitinin ilk yarısına geri dönüş yapıldığını görüyoruz.

The image displays a musical score for piano, consisting of three systems of music. The first system begins with a forte (*fz*) dynamic and a fermata over a 9-measure minor chord. The second system is marked with a red 'V' and features a series of six measures with a 'ced.' (crescendo) marking. The third system ends with a red 'I' and a piano (*p*) dynamic marking.

Örnek 3.1.8 (109-125. Ölçüler)

A kesitin sonundaki recitativo süreç, B kesitine bağlantı oluşturacaktır.

The image displays four systems of musical notation for a piano piece. The first system is a vocal line with dynamics *ff*, *p rit.*, and *f*. The second system is a piano accompaniment with a *rit.* marking. The third system is a piano accompaniment with a *p* marking and a 5th finger indication. The fourth system is a piano accompaniment with a *calando* marking and a red bracket above it. The score is in G major and 3/4 time.

Örnek 3.1.9 (275-304. Ölçüler)

İki değişik yapılanmadan oluşan B kesiti bir *barkarol* (gondol şarkısı) olarak düşünülmeli; ilk yapılanma gondolun suyun üzerinde sallanmasını çağrıştırmakta, ikinci yapılanma ise şarkıyı simgelemektedir. Suyun üzerindeki hareket için pre-empresyonist bir çalışma diyebiliriz (Bkz Örnekler 3.1.9 ve 3.1.10).

Molto più lento (♩ = 108)

sotto voce legato

♩ = 108

Örnek 3.1.10 (305.-309. Ölçüler)

poco a poco cresc.

con anima

f

fz

Örnek 3.1.11 (320-328. Ölçüler)

Scherzo'nun başlangıcındaki (Introduction) V. fonksiyon B kesitinin sonunda yankılanarak hem kesiti bitirecek hem de A kesitine bağlantıyı sağlayacaktır.

Örnek 3.1.12 (385-388. Ölçüler)

A kesitinin son gelişi Si minörün V. fonksiyondan I. fonksiyona birleşmesiyle sonuçlanacaktır ve büyük bir Coda'ya bağlanacaktır.

Örnek 3.1.13 (565-569. Ölçüler)

Coda'nın, fırtınalı atmosferi yoğunlaştıran bir süreç olarak düşünüldüğünü görmekteyiz.

Örnek 3.1.14 (570-574. Ölçüler)

Büyük bir tonal kadansın ve V. fonksiyonun kendi V'i ile bir arada duyulduğu süreç, I. fonksiyonda çift ses tekniği ve kromatizmin kullanıldığı, bir çeşit epilog mahiyetinde son ölçülere hazırlık oluşturacaktır.

The musical score consists of six systems of piano accompaniment. The first system shows a bass line with triplets and a treble line with chords. A red 'V' and 'Fermata' are marked below the first measure. The second system features a treble line with a 'Coda sonu' annotation in green and a red 'I' below the final measure. The third system continues the bass line with triplets. The fourth system shows a treble line with triplets and a 'cresc.' marking. The fifth system continues the treble line with triplets. The sixth system ends with a double bar line and a fermata, with a '1' and 'fff' marking below the final measure.

Örnek 3.1.15 (589-625. Ölçüler)

Coda sonunda bulunan kromatik pasaj Liszt tarafından eklenmiş olan alterne oktavlarla çalınma yöntemi ile de kullanılmıştır. Günümüzde de isteğe bağlı olarak bu şekilde çalınabilir. Ardından gelen kadans akorları ile eser biter.

The image displays a musical score for a piano piece, likely Liszt's 'Coda' section. The score is written in G major and 3/4 time. It features a complex chromatic passage with triplets and slurs. The first system shows a bass clef staff with a 4/4 time signature and a treble clef staff with a 3/4 time signature. The second system shows a grand staff with both treble and bass clefs. The third system shows a grand staff with both treble and bass clefs. The score includes various musical notations such as slurs, accents, and fingerings.

Örnek 3.1.16 (609.-617. Ölçüler)

3.2 Scherzo Op. 31, No. 2

1837 yılında bestelediği eserini Kontes Adele de Fürstenstein'e ithaf etmiştir. Chopin'in bu Scherzo'su, en piyanistik eserlerinden biridir. Bir öğrencisinin anlatımına göre Chopin temanın, mezardan gelen hafif ve soru soran bir ses gibi düşünülmesini istemiştir.

Eser *Geliştirilmiş Lied* formunda yazılmıştır. A-B-A-B-A form kalıbından oluşmaktadır. A kesitinin 1. Teması soru-cevap şeklinde düşünülebilir.

Tema'nın 2.yarısı

Presto Tema'nın kökü

Örnek 3.2.1 (1-9. Ölçüler)

A kesitinin 2. Teması başlamadan önce bir ara müziği duyulur.

Örnek 3.2.2 (49-64. Ölçüler)

Ara müziğinin hemen ardından A kesiti 2. Teması başlar.

con anima

p * *p* * *p* *

Örnek 3.2.3 (65-68. Ölçüler)

2. Fikir Karar'a bağlanır.

p * *p* * *p* *

p * *p* * *p* *

p

Örnek 3.2.4 (114-129. Ölçüler)

A kesiti Reprise yaparak tekrar duyulur.

Reprise

sotto voce

p

ff

ted.

Örnek 3.2.5 (125-138. Ölçüler)

A kesiti sonunda bir armonik modülasyon ile B kesitine geçilir. B kesiti 1. Teması bir halk şarkısını içinde barındırır.

sostenuto

sotto voce

p

delicatissimo

ted.

Halk Şarkısı Yansıması

Fioritura

Örnek 3.2.6 (265-284. Ölçüler): Fioritura yankılanma olarak kullanılmış.

B kesiti 2. Teması Mazurka gibidir.

Örnek 3.2.7 (309-312. Ölçüler)

B kesiti 3. Fikri olup tonaliteyi kesinleştiren Kadans, ara müziği gibi kullanılmıştır.

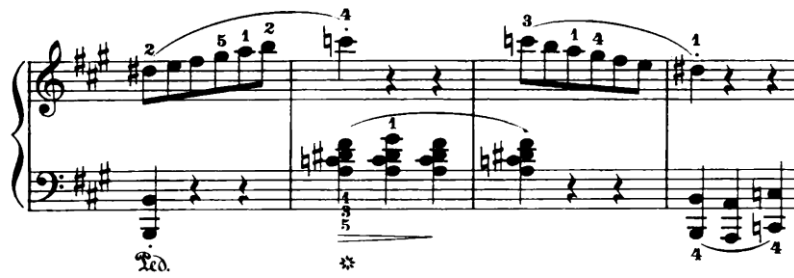
Örnek 3.2.8 (334-341. Ölçüler)

Kadans ardından B kesitindeki Gelişme başlıyor.

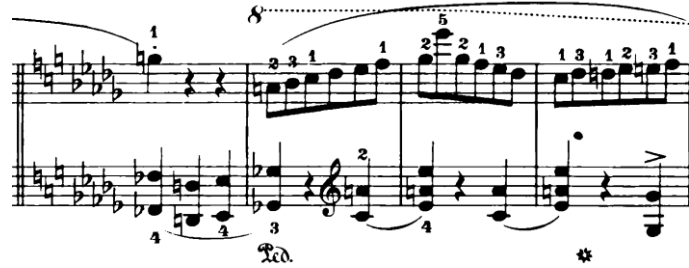
The musical score consists of five systems of piano notation. The first system shows a cadence followed by the beginning of the development section, marked *sempre f*. The subsequent systems contain intricate melodic passages in the right hand, often spanning multiple measures with slurs and detailed fingering. The left hand accompaniment includes chords and moving lines. The section concludes with the marking *agitato*.

Örnek 3.2.9 (468-496. Ölçüler)

B kesiti 2. Tema geri dönüş başlamaktadır. Buradan 576. ölçüye kadar olan süreç bir çeşit dönüş köprüsü gibi düşünülmelidir. Bu süreç ardından A kesiti tekrar başlar. (Bkz Örnek 3.2.10 ve 3.2.11)

Örnek 3.2.10 (516-523. Ölçüler)

I

Örnek 3.2.11 (534-548. Ölçüler)

A kesiti ilk gelişinden farklı olarak burada bizi Coda'ya yönlendirecek olan
2.Temanın uzatılmış biçimi olarak karşımıza çıkıyor.

The musical score is presented in five systems. The first system shows a piano introduction with a bass line of eighth notes and a treble line of chords. The second system continues the bass line with triplets and a treble line with chords. The third system features a treble line with eighth notes and a bass line with chords. The fourth system has a treble line with eighth notes and a bass line with chords. The fifth system shows a treble line with eighth notes and a bass line with chords. The score includes various musical notations such as triplets, slurs, and dynamic markings like 'ff'.

Örnek 3.2.12 (696-722. Ölçüler)

3.3 Scherzo Op. 39, No. 3

1839 yılında Mayorka adasında başladığı eserini sağlık sorunları sebebiyle ancak Paris'e döndüğü zaman bitirebilmiş ve bu Scherzo'yu öğrencisi Adolphe Gutmann'a ithaf etmiştir. Bitirdikten sonra eserini Mosheles'e dinletmek isteyen Chopin, geçirdiği ağır hastalıktan dolayı kendi çalamamış, bu tutkulu ve güçlü yorum isteyen eseri Gutmann'a çaldırılmıştır.

Form yapılanması *Geliştirilmiş Lied Formu* olan eser İntroduction (Giriş), A-B-A-B kesitleri, Coda'ya hazırlık ve Coda (=A) şeklinde bir form yapısına sahiptir. İsyan ve kurtuluş için duayı çağrıştıran bir konusu olduğu düşünülebilir. Girişte (İntroduction) Auftakt artı 4 ölçülük bir kromatik kayma ile Fa diyez tonunun IV. fonksiyonuna ulaşır. (Do# IV/IV'ü).

Presto con fuoco

3

p

f

Fa# IV (Do# IV/IV)

p

f

ff

Risol

Fa# V (Do# I)

Örnek 3.3.1 (1-25. Ölçüler)

Girişteki motiflerde kromatizm bariz bir şekilde kullanılmıştır.

Presto con fuoco

Örnek 3.3.2 (1-6. Ölçüler)

Girişin son notasıyla başlayan A kesiti eserin ilk temasını (1. Fikir) bize sunar. Bu kesitte de girişteki gibi kromatizm hâkimdir.

Risoluto

Örnek 3.3.3 (25-56. Ölçüler)

1. Fikrin içeriğinde gelişen ikinci yarı ile A kesiti devam eder.

The musical score for Example 3.3.4 (57-74 measures) is presented in two systems. The first system shows the piano introduction with a 'p' dynamic marking and a key signature of two sharps. The second system continues the piece with a 'cresc.' marking. The score includes various musical notations such as slurs, accents, and fingerings.

Örnek 3.3.4 (57-74. Ölçüler)

Bir geri dönüş ile 1. Fikir tekrar başlamaktadır.

The musical score for Example 3.3.5 (99-110 measures) is presented in two systems. The first system shows the piano introduction with a 'ff' dynamic marking and a key signature of two sharps. The second system continues the piece with a 'ff' marking. The score includes various musical notations such as slurs, accents, and fingerings.

Örnek 3.3.5 (99-110. Ölçüler)

A kesiti sonunda, hem diyezli tonaliteden bemollü tonaliteye dönüşümü hem de B kesitinde başlayacak olan korale yönelişi görüyoruz.

Örnek 3.3.6 (139-151. Ölçüler)

B kesiti koral ve yankılanması olarak düşünülmelidir. Bu yankılanma sağ ve sol ellerin kullanıldığı kırılmış çift ses tekniği ile oluşturulmuştur. Chopin'in karakteristik bir virtüozite kullanımı olup inici görünümü nedeniyle *Cascade*⁴² adı verilir. Buradaki Cascade (şelale) Chopin'in Op.25 No.11 etüdündeki kırık akorlardan oluşan inici figürasyona benzer.

Örnek 3.3.7 (152-163. Ölçüler)

⁴² Antik Roma çeşmelerine suyun kademeli akma tekniği kullanıldığından cascade adı verilir. Bu tür çeşmelerde su hep bir alttaki hazneye akıp sonunda ana havuza ulaşır.

B kesitinin orta kısmı diyebileceğimiz bölümde Lab V fonksiyonu üzerinde fermata yapılmıştır ve buradaki arpejler, su hareketlerini betimlemektedir.

The musical score is written in G major and 3/4 time. It consists of three systems. The first system shows a piano introduction with a fermata on the fifth line of the bass clef staff, followed by a melodic line in the treble clef staff. The second system features a series of arpeggiated chords in the bass clef staff, with a fermata on the fifth line. The third system continues the arpeggiated chords in the bass clef staff, with a fermata on the fifth line. The score includes dynamic markings such as *pp*, *fz*, and *leggiero*, and articulation marks like asterisks and fermatas.

Örnek 3.3.8 (236-250. Ölçüler)

Sol b V fonksiyonundan hareketle kromatik iniş geçilmiş ve Re b fonksiyonuna bağlanılmıştır.

The musical score is written for piano in 4/4 time. It begins with a piano (*p*) dynamic. The key signature consists of two flats (B-flat and E-flat). The score is divided into three systems. The first system shows the transition from Sol b V to Re b V, with red circles highlighting the chromatic descent. The second system continues the chromatic descent. The third system shows the final chord, Re b V, with a *cresc.* marking. The score includes fingerings (1-5) and articulation marks (accents and asterisks).

Örnek 3.3.9 (267-279. Ölçüler)

Re b V. fonksiyondan Re b I. fonksiyona bağlanılarak koral tekrar başlamaktadır.⁴³

The musical score consists of three systems. The top system shows a melodic line in the right hand with fingerings (1, 2, 3, 4, 5) and a dynamic marking of *f*. The middle system shows a piano section with a dynamic marking of *p*. The bottom system shows a bass line with a dynamic marking of *f*. The transition from Re b V to Re b I is marked with red text.

Örnek 3.3.10 (279-289. Ölçüler)

⁴³ Koral'ın başlamasını, ortadaki su hareketlerini ve tekrar koralin başına dönüşü genel kapsamda düşünürsek B kesitinin ilk kısımlarına a-b-a diyebiliriz.

Koralin bitimiyle B kesitinin ilk gelişi sonuçlanıyor. Bir çeşit dönüş köprüsü ile bemollü tonaliteden diyezli tonaliteye geçiş yapılıyor ve A kesiti yeniden duyuluyor.

The musical score for Example 3.3.11 (320-370. Measures) is presented in five systems of piano accompaniment. The first system is marked *sostenuto* and *f*. The second system is marked *sotto voce*. The third system is marked *p*. The fourth system is marked *stretto* and *cresc.*. The fifth system is marked *accel.*. The score includes various musical notations such as dynamics, articulation, and fingering.

Tempo I^o

ff

Örnek 3.3.11 (320-370. Ölçüler)

A kesiti bu sefer diyezli tonaliteyi muhafaza edip Mi majörde B kesitine bağlanmıştır.

The musical score consists of five systems of music. The first system shows the beginning of the piece with a treble and bass clef. The second system continues the melodic development. The third system features a forte (*ff*) dynamic marking. The fourth system is marked with a red **B(2.Geliş)** label. The fifth system begins with a *Meno mosso* tempo change and a *p* dynamic marking, followed by a *sostenuto* marking. The score ends with a double bar line and repeat signs.

Örnek 3.3.12 (416-457. Ölçüler)

İlk gelişten farklı olarak bu sefer koral ve cascade minör olarak (arıza eksiltmek amacıyla) duyuluyor.

Örnek 3.3.13 (494-501. Ölçüler)

Fa# minör I. fonksiyonda duyulan son koralin bitimiyle Coda'ya bağlantı başlıyor.

Örnek 3.3.14 (518-525. Ölçüler)

Coda'ya bağlantı Do diyez minör üzerinde IV-V-I mükemmel kadansla sağlanmıştır. V. fonksiyon fermatada sol el eşlik olarak düşünülmüştür ve akorlarla sağ eldeki yükselişi sağlayan tema, bir karşı-parti gücündedir. Bu durum, bulunduğumuz kısma adeta bir cantilena (içli şarkı) boyutu katmaktadır.

The musical score is written in G major (one sharp) and 4/4 time. It consists of seven systems of piano accompaniment. The first system is marked *pp* and features a melodic line in the right hand with a fermata over the final note. The second system is marked *smorz.* and *cresc.*, with a fermata over the final note. The third system is marked *poco*. The fourth system is marked *Do # V Fermata*. The fifth system is marked *poco*. The sixth system is marked *ff*. The seventh system is marked *Coda* and *con fuoco*. The score includes various musical notations such as dynamics, articulation, and fingering.

Do # IV

Do # V Fermata

Coda

Do # I

Örnek 3.3.15 (526-573. Ölçüler)

Coda'da tipik bir Chopin figürasyonu görmekteyiz. 581 ve 589. ölçüler arasında bulunan kısımda sol el oktavları zayıf zamanları vurgulamıştır.

Tempo I^o

The musical score consists of four systems. The first system shows the beginning of the Coda with a right-hand melody and a left-hand accompaniment. The left hand features octaves in the bass clef. Red circles highlight specific notes in the right hand, and red ovals highlight the octave patterns in the left hand. The second system continues the melody and accompaniment, with a forte (ff) dynamic marking. The third system shows the right hand playing a series of sixteenth-note patterns while the left hand continues with octaves. The fourth system concludes the Coda with a final right-hand melody and left-hand accompaniment.

Örnek 3.3.16 (573-589. Ölçüler)

Scherzo'nun sonu büyük bir mükemmel kadans kullanılarak gerçekleştirilmiş ve yükselişi vurgulamak için eser Do# majör ile bitirilmiştir.

The musical score consists of four systems of music. The first system is a grand staff with a bass line and a treble line. The bass line has the instruction "cresc. sempre" and includes fingerings like 1 5 3, 1 4 2 1, 3 1 5 3, 1 4 1 5, 3 1 5 3. The treble line has a "5" above the first measure. The second system shows a treble line with "ff" and a bass line. The third system shows a bass line with "stretto" and a treble line with "stretto". The fourth system shows a treble line with "ff" and a bass line. The score is marked with Roman numerals I, V, VI, IV (Napoli 6'lı), V, and I. There are also asterisks and "Ped." markings at the bottom of the fourth system.

Örnek 3.3.17 (621-649. Ölçüler)

3.4 Scherzo Op. 54, No. 4

Nohant'da bestelediği eserlerindedir. 1842 yılında çok yakın bir arkadaşının veremden ölmesinden dolayı psikolojik olarak sıkıntılar çeken Chopin, yazın gittiği Nohant'da arkadaşları ve Sand ile geçirdiği güzel günler sayesinde kendine gelmiş, verimli bir döneme girmişti. Bu Scherzo orada yaşadığı aile ortamı ve mutlu günlerin bir yansıması olarak düşünülebilir. 1843 yılında yayımlatarak Jean de Caraman'a ithaf etmiştir. Berrak ve aydınlık havadaki bu eser, Chopin'in tek majör Scherzo'sudur. Daha saydam bir yapıya sahip olan, kontrastların yumuşak kullanıldığı eser diğerlerine kıyasla *scherzo* tanımını daha çok hissettirir.

Eser *Geliştirilmiş Lied Formu*'nda yazılmıştır. A-B-A-Coda kesitlerinden oluşmaktadır. A kesiti 1.Tema'nın ilk beş ölçüsünü temanın kökü olarak düşünebiliriz.

The image displays the musical score for Scherzo Op. 54, No. 4, measures 1-25. The score is in 3/4 time, key of A major, and marked 'Presto'. It features a piano (p) dynamic in the first system, which is highlighted with a red box. The score includes fingerings, articulation marks like 'ten.' and 'f', and a 'Coda' symbol. The first system shows measures 1-10, the second system shows measures 11-20, and the third system shows measures 21-25.

Örnek 3.4.1 (1-25. Ölçüler)

A kesiti içinde 2.Tema olarak açıklayabileceğimiz bu kısım anlık doğaçlama karakterinde bir ara müziği olarak düşünebiliriz.

The musical score is written for piano in G major (one sharp) and 4/4 time. It consists of five systems of music, each with a treble and bass clef staff. The first system includes a small inset showing a close-up of the first few notes. The tempo is marked 'leggiero'. The score is divided into five systems, each with a treble and bass clef staff. The first system includes a small inset showing a close-up of the first few notes. The second system has a 'p' dynamic marking. The third system has a 'f' dynamic marking. The fourth system has a 'p' dynamic marking. The fifth system has a 'p' dynamic marking. The score ends with a double bar line and a repeat sign.

Örnek 3.4.2 (58-97. Ölçüler)

Chopin Op.58 3. *Sonat*'ın finalindeki benzer arayışlar görülüyor.

Örnek 3.4.3 (98-105. Ölçüler)

Tipik bir Chopin klavye kullanımı göze çarpıyor.

Örnek 3.4.4 (122-130. Ölçüler)

Çok tonluluğu sağlayan anarmonik modülasyon örneği ile karşılaşyoruz.

Örnek 3.4.5 (157-164. Ölçüler)

A kesiti içerisinde bulunan ara müziği ile eser devam ediyor.

Örnek 3.4.6 (249-256. Ölçüler)

B kesitinde de çok tonluluğu sağlayan bir anarmonik modülasyon ile karşılaşyoruz.

Örnek 3.4.9 (484-498. Ölçüler)

B kesitinden bir dönüş köprüsü ile A kesiti kendini tekrar duyuruyor. (Bkz Örnek 3.4.10 ve 3.4.11)

Örnek 3.4.10 (557-564. Ölçüler) Dönüş Köprüsü Başlangıcı

Re# - Mi# üzerinden anarmonik modülasyon yapılıyor.

Örnek 3.4.12 (757-768. Ölçüler)

A kesitinin ilk gelişinde de duyduğumuz ara müzik kendini tekrar gösteriyor.

Örnek 3.4.13 (849-857. Ölçüler)

Ardından gelen Coda ile eser sonuca ulaşıyor.

The musical score is written for piano in G major and 4/4 time. It consists of three systems of music. The first system is marked *a tempo, ma poco a poco più presto* and *cresc.*. The right-hand part features a melody with triplets and a final triplet marked with a '3' and a '2'. The left-hand part has a steady bass line with triplets. The second system continues the melody and accompaniment, with the right hand playing a series of triplets and the left hand playing a steady bass line with triplets. The third system concludes the section with a Coda symbol. The score includes various musical notations such as slurs, accents, and dynamic markings.

Örnek 3.4.16 (918-933. Ölçüler)

Coda sonunda hem 3.Scherzo'ya hem de *Mi Minör Piyano Konçertosu*'na gönderme bulunuyor. (Bkz Örnek 3.4.17 ve 3.4.18)

Example 3.4.17 (942-951. ölçüler) : 3. Scherzo'ya gönderme

Örnek 3.4.17 (942-951. ölçüler) : 3. Scherzo'ya gönderme

Example 3.4.18 (953-959. ölçüler) Chopin 1. Piyano Konçertosu'na gönderme

Örnek 3.4.18 (953-959. ölçüler) Chopin 1. Piyano Konçertosu'na gönderme

4. BALLADE'LARIN BESTELENE SÜRECİ VE ANALİZLERİ

Chopin dönemin popüler konser müziği ve formları (opera, marş, cenaze marşı, vals, mazurka, barkarol, koral) ile kendi sanat anlayışını sentezleyerek yeni türler oluşturmuştur. Buna en önemli örnek olarak Ballade'lara işaret edilebilir

İtalya, Fransa ve İngiltere'de görülen halk şiiri, dansı ve dans müziğine eşlik etmek amacıyla yazılmış halk şarkılarına *Ballade* denirdi. Başlangıçta Ballade bir dansın ön sözü görevini üstlenmekteydi. Bir şarkıcının okuması ile başlanıyor, nakarat bölümünde dans eden kişiler hep bir ağızdan eşlik ediyorlardı. 14. yüzyılda şarkı ve dans bölümleri birbirinden koptu ve Ballade efsaneler üzerinde şekillenen solo şarkılar olarak ortaya çıktı. 18. yüzyıl sonu ve 19. yüzyıl başında Alman Lied sanatıyla birleşerek derinlik kazanan Ballade, genel olarak şiirsel vokal müzik türü olarak yer almaktaydı.

Ballade aynı zamanda ortaçağ şiirinden de türemiştir; efsanevi veya tarihsel olayları içeren anonim anlatı olarak da tarif edilebilir. Bir kahramanın adaleti yerine getirmesi ve halka umut vermesi gibi konular anlatılır, trajik olaylar, şiddet ve doğaüstü öğelerden bahsedilirdi. Chopin'in Ballade'ları trajik, epik, fantastik öğeleri barındırması bakımından manzum Ballade'lar ile benzerlik taşır.

Chopin Ballade'lar sonat formu üzerine şekillenmiştir, ama bestecinin sonat formu anlayışını klasik sonat formu örneklerinden (Viyana Klasikleri) ayrı tutmak gerekir. Chopin, Ballade'larında geleneksel sonat fikrinden yola çıkarak bu formun öğelerini özgürce kullanmış ve orijinal bir yapı elde etmiştir: Bu yeni oluşum Lied ve klasik sonat formlarının bileşiminden oluşmaktadır. Chopin her ne kadar başlık atmadıysa da, eserleri belirli ruh durumlarını ve konuları yansıttığından bu yapının aşağı yukarı programlı müzik kapsamında değerlendirilmesi yerinde olur.

Chopin'in 1. Ballade'ı ilk basıldığında (1836) iki farklı başlık altında yayınlanmıştı. Bu başlıklardan biri *Ballade Ohne Worte (Sözsüz Ballade)*'idi ve çalgısal bir eser olduğu belirtilmişti.⁴⁴ Aynı yıl Leipzig'e seyahat eden Chopin'in 1. Ballade'ını Schumann'a çaldığını biliyoruz. 1841 yılında Schumann'ın *Neue Zeitschrift für Musik* adlı dergisindeki 2. Ballade ile ilgili yazısında, yaşananlardan; "(...) Chopin söz konusu Ballade'ı burada icra ederken eserin

⁴⁴ David BJÖRLING, *Chopin and the G Minor Ballade*, 16

Fa majör ile bittiğini hatırlıyorum, ama artık La minör ile sona eriyor. O zamanlar ayrıca bu Ballade'ı aklına düşürenin Mickiewicz'in bazı şiirleri olduğunu da dile getirmişti."⁴⁵ diyerek bahsetmiş ve Chopin-Mickiewicz bağlantısını ileri sürmüştü. Avrupa'nın karışık olduğu bu dönemde vatansever ve aktivist sanatçılar halkı kıskırtmak amacıyla ulusal efsaneleri ve kahramanlık tarihini konu alan eserler yaratıyorlardı; bu yönelim zaten romantizmin simgesiydi. Polonyalı edebiyatçıların ulusal tarihi de içeren konuları halkı bir yürekte birleştirmek amacıyla adeta bir çeşit silah olarak değerlendirmeleri de bir gerçektir. Bu edebiyatçıların en önemlilerinden biri de Polonyalı şair Mickiewicz'tir. Mickiewicz aynı zamanda Polonya bağımsızlığının en ateşli savunucularındandı. Paris'te sürgünde bulunduğu süreçte bir diğer vatansever olan Chopin ile dost olmuşlardı. Vatanları için yapılabilecekler üzerine sık sık tartışırlardı. Mickiewicz'in toplantı ve derslerine katılan Chopin, şairin düşünce tarzından büyük ölçüde etkilenmişti. Bu nedenle Mickiewicz'in amaçladığı, sanat yoluyla insanlara ulaşarak bazı tepkilere yol açma ve yön verme düşüncesini benimsemiş olduğu tahmin edilebilir ve Chopin'in Mickiewicz-Ballade'larından esinlendiği düşünülebilir.

4.1 Ballade Op. 23, No.1

1831 yılında Viyana'da başlanmış olan eserin değişik zamanlarda üzerinde yapılan düzeltmelerle tamamlanması 1835 yılına kadar sürmüştür. 1836 yılında yayınlanan Ballade Baron Nathaniel von Stockhausen'a ithaf edilmiştir. Eseri Chopin ilk defa Leipzig'de kendisi seslendirmiştir. Bu eser sayesinde müzikte kendine çizdiği yolu belirginleştirmiştir.

Adam Mickiewicz'in *Konrad Wallenrod* adlı manzum eseri ile bağdaştırılır. Litvanya ve Prusya kökenli tarihi bir efsane üzerine yazdığı Konrad Wallenrod, Mickiewicz'in 6 kantodan (uzun şiir) oluşan eseridir. Aslen Litvanyalı olan ve düşmanları tarafından yetiştirilen Wallenrod adlı şövalye eser sonuna doğru bir şölen esnasında Mağriplilerin İspanyolları nasıl yenilgiye uğrattıklarını anlatır ve bu olayın kendilerini ezenlere karşı direnmek için Polonyalılara örnek olması gerektiğini söyler.

Ancak, Chopin'in 1.Ballade'nin doğru yorumu bestecinin aşk duygusunu betimlemesi olarak düşünmek gerekir. O dönemde Chopin ve Maria Wodzinska'nın

⁴⁵ "Neue Zeitschrift für Musik" (1841), 141-42'den aktaran Jonathan D. BELLMAN, **Chopin's Polish Ballade**, 3

yaşadıkları aşk ve Chopin'in umut dolu bekleyişi esere esin kaynağı olmuştur. 1. Ballade umutsuz bir aşkın öyküsü olarak yorumlanabilir.

Eser özgür biçimde kullanılmış bir Sonat formuna sahiptir. Ballade'nin başlangıcı Giriş (Introduction) olarak düşünülmüştür. Sol minör tonu üzerinde görkemli bir Do notası ile IV. fonksiyonda başlayan Giriş, V. fonksiyona bağlanır ve ana gövdeye geçiş oluşur. Dominant akorunda bulunan Mi^b notası Franz Liszt tarafından tavsiye edilmiştir (Bazı edisyonlarda Re olarak görülür).

F. CHOPIN. Op. 23.

à Mr. le Baron de STOCKHAUSEN.

Largo.

1. *f* *pesante*

IV V

Örnek 4.1.1 (1-7. Ölçüler)

Girişten sonra sonat formunda sergileme olarak düşünebileceğimiz bir süreç başlar. Ana tema (A teması) soru-cevap olarak iki motiften oluşmuştur.

Örnek 4.1.2 (8-12. Ölçüler)

B temasına bağlantıyı sağlayan köprüye geçmeden önce bir Fioritura örneği görülmektedir.

Örnek 4.1.3 (32-33. Ölçüler)

Köprü iki basamaktan oluşmakta: Birinci basamak Vals havasını yansıtmaktadır.

Örnek 4.1.4 (36-40. Ölçüler)

Köprü'nün ikinci basamağı daha agitato bir görünüme sahiptir ve teknik pasajlar dikkati çeker. Sol minör tespit edilerek I. fonksiyon fermata üzerinden B temasına bağlanılır. (Bkz Örnek 4.1.5 ve 4.1.6)

Örnek 4.1.5 (44-49. Ölçüler)

Örnek 4.1.6 (56-65. Ölçüler) : Köprünün bitimi

B teması üzerinden Gelişme sağlanacağı için 1. Ballade'nin form tanımı olarak Lied-Sonat denilebilir(geciktirerek giriliyor).

Örnek 4.1.7 (65-71. Ölçüler)

Gelişme süreci Mib majörde oluşmakta.

Diyezli tondan bemollü tona geçiş yapılmıştır. Bu geçiş anarmonik düşünülmelidir.
(Mi # = Fa ♭).

Örnek 4.1.12 (122-126. Ölçüler)

Mib majör tonu üzerinde gelişen bir vals ile devam ediliyor.

Örnek 4.1.13 (137-139.ölçüler)

Ve tekrar diyezli tondan bemollüye geri dönüş görülmekte.

11

ff

leggiere

fz p

Dob = Si ♯

Sib V(6/4)

Örnek 4.1.16 (154-159. Ölçüler)

Ardından Sol minördeki A temasına geri dönüş için kullanılan Dönüş Köprüsü başlıyor.

10

Örnek 4.1.18 (188-194. Ölçüler)

Dönüş köprüsü Yeniden Sergileme'ye (reexposition) bağlantısı sağlamakta ve temponun daha yavaş alınması talimatı dikkat çekmektedir(meno mosso).

Örnek 4.1.19 (194-196. Ölçüler)

Coda'da, Sol minör IV. fonksiyonu V. fonksiyona bağlayan ölçülerde bazı seslerin vurgulanması gerekiyor. IV. fonksiyon üzerindeki Napoli Altılısı bir çeşit appoggiatura olarak düşünülmüş.

Sol min. I IV V I

Örnek 4.1.22 (216-217. Ölçüler)

Coda'nın genelinde yapılan V-I fermatalarının ardından eser sonuca ulaşır. (Bkz Örnek 4.1.23 ve 4.1.24)

Örnek 4.1.23 (242-249. Ölçüler)

Son ölçülerde kromatizm egemenliği oktavlar sayesinde belirginleşmiştir.

Sol min. I

86894

Örnek 4.1.24 (250-264. Ölçüler)

4.2 Ballade Op. 38, No.2

2. Ballade besteci Robert Schumann'a ithaf edilmiştir. Chopin'in piyano üzerinde kişileri ya da olayları betimlemeyi sevdiği ve bu konuda başarılı olduğu bilinir. Schumann'ın eserlerinde karşılaştığımız, bizzat ruhundaki ikilemi yansıtmak için kullandığı Eusebius (şiiresel ve

yaratıcı) ve Florestan(coşkun ve huzursuz) tiplerinin 2. Ballade'nin A ve B kesitlerine esin kaynağı olduğu açıkça görmekteyiz. Bu eserde Chopin'in Alman bestecinin bunalımlı ve iniş çıkışlı ruhsal portresini yansıtarak psikolojik bir tablo oluşturduğunu düşünebiliriz.

Ancak bu Ballade için Mickiewicz'in Willi efsanesini betimleyen şiiri *Świtez* de esin kaynağı olarak gösterilir: Willi, bakire ve ihanete uğramış, kahrından ölmüş genç kızların uğursuz perilere dönüşümünü simgeleyen genel bir isimdir (Polonya efsanesi). Mickiewicz'in şiirinde, Rus ordusunun askerlerinden kaçıp, tecavüze uğramamak için göle atlayarak boğulmayı tercih eden genç Polonyalı rahibelerden söz edilmekte ve bu kızlar beyaz nilüferlere benzetilmektedir. Bu tabloya göre A kesiti uzaktan sakin bir göl manzarasıdır. Hatta pre-empresyonist tınılarla karşılaşmaktayız. B kesitine gelince, göldeki ölmüş kişilerin dehşet verici görüntüsü ile karşılaşılana süreci ve bunun yarattığı fırtınalı izlenimi gözlemleyebiliriz.

Geliştirilmiş Lied Formu olarak yazılmış bu Ballade La Minör tonundadır. A-B kesitleri ve bu kesitlerin tekrarlarının ardından gelen Coda'dan oluşur. 1. Ballade'nin aksine Giriş bölümü olmayan 2. Ballade'nin ilk teması yukarıda anlatıldığı gibi donmuş bir göl izlenimi vermektedir. Fa majör tonunda başlayan eserin A kesiti Schumann'ın Eusebius karakteriyle özdeşleştirilebilir.

Andantino. F. CHOPIN. Op. 38.

The musical score is presented in two systems. The first system is marked '2.' and 'sotto voce.' and features a long melodic line with various ornaments and fingerings. The second system continues the melodic line with more ornaments and fingerings. The score is written for piano and includes a variety of musical notations such as slurs, ornaments, and fingerings.

Örnek 4.2.1 (1.-9. Ölçüler)

Her yönden ilk temanın zıttı olan B kesiti fırtına veya içsel isyan izlenimi vermekte, aslında Schumann'ın Florestan karakterini yansıtmaktadır.

Presto con fuoco.

86891

Örnek 4.2.2 (46.-53. Ölçüler)

B kesiti sonunda fırtınayı dindirmek (burada bir tabiat olayından ziyade Schumann'ın ruhunda oluşan fırtınayı düşünmemiz gerekir.) ve A kesitinin sakinliğine-şiiirselliğine geri dönmek için bir bağlantı yer almaktadır. Bu bağlantı Sonat formundaki Dönüş Köprüsü gibidir ve B kesitinin bir dönüş köprüsüyle A kesitine bitişmesi Ballade'nin Lied-Sonat Formu'na "yakın" bir yapılanması olduğuna işaret eder. Yalnız 2. Ballade'de ilk B kesitinde henüz bir Gelişme (Developpement) mevcut değildir. Bu işlem daha sonra karşımıza çıkacaktır. Bu yüzden tam anlamıyla bir Lied-Sonat'dan söz edemeyiz; B kesiti üzerinden Gelişme gerçekleştirilmediğinden bu Ballade'nin özgür bir şekilde ele alınmış Lied formuna sahip olduğunu söylemek yeterlidir.

Örnek 4.2.3 (62.-66. Ölçüler)

Bir bağlantı ile A kesitine geçiş yapıyor.

Örnek 4.2.4 (79.-87. Ölçüler)

Tekrar A kesitinin içinde müziğin huzursuzluk öğeleri içererek uzak tonlara modülasyon yapan bir sürece yöneldiğini görüyoruz. 1. Gelişme olarak düşünebileceğimiz bu kısım önce bemollü, daha sonra anarmonik modülasyondan yararlanarak diyezli yöne kaymaktadır.

The musical score is presented in three systems. The first system features a melodic line with dynamics *m.d.* and *m.g.* and a bass line with *cresc.* and *ff*. The second system is marked *stretto più mosso* and *cresc.*, with a green box highlighting a specific passage. The third system is marked *ff* and *riten. p*, with a red circle highlighting a specific passage.

Örnek 4.2.5 (95.-114. Ölçüler)

Diyezli yönden tekrar bemollü yöne kayışı kromatik modülasyon sağlayacaktır. Bu kısım 2. Gelişme olarak ele alınmalıdır.

Tempo I.

Örnek 4.2.6 (114.-126. Ölçüler)

Yeniden Stretto/Piu Mosso ile müzik hırçınlaşacak ve Re minörde gelen B kesitine geçiş sağlanacaktır.

r. mosso

cresc.

ff

accl.

Presto con fuoco.

Örnek 4.2.7 (133.-140. Ölçüler)

İkinci defa gelen B kesitinin bitiminde Coda'nın hazırlığı görülür. Sol elde daha önce, ikinci defa gelen A kesitindeki huzursuzluk anlatımını içeren bas partisi, yönlendiricidir (Bkz Örnek 4.2.5 ve 4.2.6). Sağ eldeki çift ses tekniği daha sonra Coda'da kullanılacaktır. Sürecin sonunda La minörün vurgulandığını görüyoruz. Trillerle tınıları zenginleştirilmiş geçit notaları Coda'ya bağlanışı sağlamaktadır.

The musical score consists of three systems of music. The first system shows the beginning of the piece with a key signature of one flat and a common time signature. The second system continues the piece. The third system shows the end of the piece with a key signature change to two flats and a common time signature. The score includes various musical notations such as trills, double notes, and dynamic markings like 'ff'. The bass line is particularly complex, featuring trills and double notes that are highlighted with red circles and lines. The right hand plays a steady accompaniment. The score is divided into three systems. The first system shows the beginning of the piece with a key signature of one flat and a common time signature. The second system continues the piece. The third system shows the end of the piece with a key signature change to two flats and a common time signature. The score includes various musical notations such as trills, double notes, and dynamic markings like 'ff'.

Örnek 4.2.8 (158.-167. Ölçüler)

Sol elin oluşturduğu kromatik yürüyüşün volümünü arttırmak için sağ elde kırık akorlar kullanılmış.

Örnek 4.2.11 (194.-195. Ölçüler)

Ballade'nin bitimine yakın La minör IV. fonksiyonda, Re-Fa-La-Si akorunun çevrilmiş ve altere edilmiş (Re \flat , Re \sharp 'e yükseltilmiş) biçimde sunulduğunu gözlemliyoruz. Bu işlem gerilimi vurgulamak için gerçekleştirilmiş. Yorumlarken akorun pedalle uzatılıp son defa duyulan A kesiti temasını bir süreliğine içermesine dikkat edilir.

Örnek 4.2.12 (196.-203. Ölçüler) Coda sonu

4.3 Ballade Op. 47, No.3

1841 yılında yayınlanan eser Mlle. Pauline de Noailles'a ithaf edilmiştir. Bu Ballade'ı da Mickiewicz'in *Stiwezianka* adlı eserine bağdaştırırlar olmuştur. Burada bir kadının baştan çıkarma ve kendine âşık etme gücü betimlenmektedir. Öyküye göre kendine sadakat sözü veren genç adamı sınamak için su perisi kılığına giren bir genç kız bu maske altında erkeği baştan çıkarınca onu cezalandırmak için göle dalıp ebediyen kaybolur. Ve genç adam âşık olduğu periye ulaşmak için sonsuza denk onun peşinden sular içinde yüzer.

Chopin bu tarihlerde kariyerinde büyük ilerleme kaydetmiş ve George Sand ile mutlu bir yaşam sürmektedir. Bu sebeptendir ki eser baştan sona aydınlık ve umut doludur. Bu eser hızdan ve virtüöziteden uzak durarak çalınmalıdır. Chopin hızlı tempolarında acelecilik değil çeviklik ister. Form itibari ile Lied yapılanmasından uzak, daha ziyade sonat formunu çağrıştıran son derece özgür ve doğaçlamaya dayalı bir yapı görülmektedir. Sonat formu üzerinden değerlendirdiğimizde 1.Fikir A₁, 2. Fikir A₂ ve 3. Fikir B olarak düşünülebilir. İlk iki ölçüde verilen ana tema ve ardından sol elde gelen replik ile 1.Fikir (A₁) başlar.

Örnek 4.3.1 (1-8. Ölçüler)

Diğer Ballade'lerden farklı olarak 2. Fikir⁴⁶ (A₂) çok bekletmeden kendini duyuruyor.

Örnek 4.3.2 (16-20. Ölçüler)

A₁ iki ele paylaştırılmış bir şekilde karşımıza çıkıyor.

Örnek 4.3.3 (36-40. ölçüler)

⁴⁶ 1. ölçüden 37. ölçüye kadar olan süreç, 16. ölçü sonunda giriş yapan 2. Fikir sebebiyle bir a-b-a görünümü vermektedir. Örn. Beethoven Sonat Op.90 2. Bölüm.

4 sesli bir yapılanma bulunmakta fakat bu yapı akorların iç hareketi olarak değerlendirilmelidir.

Örnek 4.3.4 (41-44. Ölçüler)

Fa V. fonksiyona bağlanan eser 3. Fikri bize sunar. Bu fikir aynı zamanda B olarak da düşünülebilir.⁴⁷ Tema 1. Fikrin hücresel yapısının çevrilerek (inici) alınmış halidir.

Örnek 4.3.5 (50-58. Ölçüler)

⁴⁷ A₁ ve A₂ 'den sonra köprü mahiyetinde bir oluşum görülmediği için sadece sonat formuna yakın bir arayıştan söz edilebilir.

Lab majör tonunda bir ara müziği başlıyor.

Örnek 4.3.8 (116-121. Ölçüler)

3.Fikre (B) bir Dönüş Köprüsü ile geri dönülüyor.

Örnek 4.3.9 (134-140. Ölçüler)

Lab majör I. fonksiyonda 3. Fikir (B) tekrar duyuluyor.

The image shows two musical staves. The top staff is a piano (p) accompaniment with a melody in the right hand and a bass line in the left hand. The bottom staff is a piano (p) accompaniment with a melody in the right hand and a bass line in the left hand. The key signature is B-flat major (two flats).

Örnek 4.3.10 (144-149. Ölçüler)

Reb üzerinden anarmonik modülasyon ile Do# minör devam eden bu kısım 2. Gelişme olarak kabul edinilebilir.

The image shows two musical staves. The top staff is a piano (p) accompaniment with a melody in the right hand and a bass line in the left hand. The bottom staff is a piano (p) accompaniment with a melody in the right hand and a bass line in the left hand. The key signature is D major (two sharps).

Örnek 4.3.11 (156-161. Ölçüler)

Sol elde gelen temaya karşılık sağ elde kırık oktav figürasyonları kullanılmıştır.

Mi majör V. fonksiyon üzerinden seyreden eser yavaş yavaş Lab majöre yönelmeye başlıyor.

Örnek 4.3.14 (183-188. Ölçüler)

1.fikir sağ elde kendini duyururken, sol elde kırık oktavlar ile eşlik görülüyor.

Örnek 4.3.15 (189-191. Ölçüler)

Kromatik kayışlar ile bemollü tona geçilerek modülasyonlar devam ediyor. (Bkz Örnek 4.3.16 ve 4.3.17)

Musical score for Example 4.3.16 (192-196 measures). The score is in two systems. The first system shows a treble clef with a melodic line and a bass clef with a chromatic descending line. A red arrow points to the bass line. The second system continues the chromatic descent in the bass line, with a 'rit.' marking and asterisks indicating specific measures.

Örnek 4.3.16 (192-196. Ölçüler)

Musical score for Example 4.3.17 (200-204 measures). The score is in two systems. The first system shows a treble clef with a melodic line and a bass clef with a chromatic descending line. The second system continues the chromatic descent in the bass line, with a 'cresc.' marking and asterisks indicating specific measures.

Örnek 4.3.17 (200-204. Ölçüler)

Lab majör V. fonksiyon üzerinden yapılan fermata ile Coda'ya hazırlanılıyor.

Lab V

Lab I

Örnek 4.3.20 (227-231. Ölçüler)

Coda diğer Ballade'lardan farklı olarak 116. ölçüde duyduğumuz ara müziğinin Coda görevini üstlenmesiyle oluşmuştur.

Più mosso.

26391

Örnek 4.3.21 (231-241. Ölçüler)

4.4 Ballade Op. 52, No.4

1843 yılında yayımlanmış ve Barones C. de Rothschild'a ithaf edilmiştir. Mickiewicz'in bir Litvanya halk şarkısı olan *Trzech Budrysow (Üç Erkek Kardeş)* adlı şiiri ile ilişkilendirilir. Şiire göre üç erkek kardeş babalarının isteği üzerine işgal altındaki bölgelere yardım amacıyla Rusya, Prusya ve Polonya'ya gider. Bu üç kardeş gittikleri yerlerde maceralar yaşar, zenginlik görür ve birçok şey tecrübe ederler. Çok uzun süre boyunca geri dönmedikleri için babaları çocuklarını kaybettiğini düşünür ancak bir kar fırtınası esnasında üçünün de geri döndüklerini göreceklerdir. Yanlarında getirdikleri tek hediye Polonyalı gelinleridir.

Sonata Quasi Fantasia diyebileceğimiz 4. Ballade Chopin'in çoksesliliğe yöneldiğine güzel bir örnektir. Ayrıca bu Ballade bestecinin anlatım gücünün doruğa ulaştığı en olgun eserlerinden biridir. Bütün Ballade'larda olduğu gibi burada da müzik bir öyküyü dile getirmiştir. Cortot'ya göre bu Ballade empresyonizmin ilk izlerini taşımaktadır. Kardeşlerin yolculukları ve savaşları Chopin'e klavye üzerinde pre-empresyonist ve dramatik arayışlar için esin kaynağı olmuştur. Sonat formu izleri taşıyan fakat karmaşık yapısıyla serbest form olarak düşünebileceğimiz bu eser 3 fikirden oluşmaktadır. 1. Fikri İntroduction, 2. Fikri A, 3. Fikri B olarak düşünülebilir. Bunların ardından gelen Coda ile eser sonuca ulaşır.

V. fonksiyon üzerinde başlayan 1.Fikir İntroduction olarak da düşünülebilir.

Andante con moto.

4.

p

V (Fermata)

Örnek 4.4.1 (1.- 3. Ölçüler)

V. den Fa minör I. fonksiyona bağlanmasıyla 2. Fikir (A) kendini duyurur. Fa minör tonu içerisinde geçilen Lab majör ve Sib minör tonlarıyla motifler tekrarlanır.

Soru

a tempo

m. v.

Fa minör I

Cevap

Lab Maj (=Fa min III)

Sib min (=Fa min IV)

36891

Örnek 4.4.2 (7.-16. Ölçüler)

2.Fikir variant olarak tekrar duyuluyor.

Örnek 4.4.3 (23.-26. Ölçüler)

2. Fikir ara müziği gibi Solb majörde geliştirilerek kullanılmıştır.

The musical score is presented in three systems. The first system shows the beginning of the piece with a piano (*pp*) dynamic and a *legato.* marking. The melody is marked with a green wavy line, and two notes are circled in red. The second system continues the piece, and the third system starts at measure 46, marked *m. 4*. The key signature is two flats (Bb and Eb), and the time signature is 3/4. The score includes various musical notations such as slurs, ties, and dynamic markings.

Örnek 4.4.4 (37.- 46. Ölçüler)

Ardından 2. Fikir (A) tekrar variant olarak geliyor. Lab majör tonuna geçtiği kısımda çift-sesli variant kullanılmıştır.

Örnek 4.4.5 (58.- 63. Ölçüler)

Eser oktavlarla (variant ile) devam ediyor.

Örnek 4.4.6 (68.-69. Ölçüler)

2. Fikir üzerinde yapılan variantların ardından bizi 3.Fikre (B) bağlayacak olan köprü başlıyor.

Örnek 4.4.7 (71.-72. Ölçüler)

Sib majör V. fonksiyon fermata, resitatif gibidir ve 3.Fikre geçiş yapılır.

Örnek 4.4.8 (76.-80. Ölçüler)

3. Fikir eserin B bölümü olarak da düşünülebilir. Tema daha sonra sol elde kendini hatırlatıyor.

Örnek 4.4.9 (84.-92. Ölçüler)

Gelişme bölümünde 6'lı akorlar pasajlar içerisinde sık olarak kullanılmıştır. (Bkz Örnek 4.4.10 ve 4.4.11)

Örnek 4.4.10 (99.-104. Ölçüler)

2. Fikir üzerinden yapılan Dönüş Köprüsü Cadenza'nın hemen ardından başlamaktadır. Burada Chopin'in uyguladığı çoksesliliği görüyoruz.

The image displays a musical score for Chopin's Cadenza, measures 134-151. The score is written in B-flat major and 3/4 time. It features a complex texture with multiple voices and intricate fingerings. Red arrows highlight specific melodic lines and fingerings. The score includes a 'p a tempo.' marking and a 'Cadenza' marking. The bottom left corner of the score is labeled '86891'.

Örnek 4.4.14 (134.-151. Ölçüler)

Re-exposition (başa dönüş) sebebiyle 2.Fikre (A) geri dönülüyor.

Örnek 4.4.15 (152.- 153. Ölçüler)

2. Fikrin (A) variantı sağ ve sol elin ikiye karşı üç problemi ile sağlanmış.

Örnek 4.4.16 (156.- 158. Ölçüler)

Sib V. fonksiyon fermata üzerinde 9'lu minör akor sesleri ile 3. Fikre geçiş yapıyor.

Sib V (Fermata) *

Örnek 4.4.17 (164.-168. Ölçüler)

Sonat formu gereği Sib majör tonunda devam etmesi gerekirken Chopin farklı bir yol izleyerek 3.Fikri Reb majör tonunda duyuruyor.

Örnek 4.4.18 (169.- 172. Ölçüler)

Coda'ya hazırlık olarak da düşünebileceğimiz bu bölüm Lab'den Fa minöre bağlanarak Karara varır. Ardından Fa minör üzerinden Yarı Mükemmel Kadans ile devam eder.

The image displays three systems of musical notation for piano. The first system is labeled "Lab IV" in red. The second system is labeled "Lab VI (=Fa I)" in red. The third system is labeled "Fa V" and "Fa I" in red. The score includes treble and bass staves with various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings like "fz" and "ff".

Örnek 4.4.21 (191.- 198. Ölçüler)

Anarmonik modülasyon sonucunda ulaşılan Fa minör V. fonksiyon üzerinden fermata ile Coda'ya geçiş yapılıyor.

Fa V (Fermata)

Örnek 4.4.22 (197.- 210. Ölçüler)

Coda, pasajlar içine saklanmış olan 2. Fikir (A) ile başlıyor.

Fa I

Örnek 4.4.23 (211.- 214. Ölçüler)

Üçlüler ile yapılan çalışmalar ile pasajlar zenginleştiriliyor.

Örnek 4.4.24 (215.- 216. Ölçüler)

Üçlemelere karşı ikili ritmik kalıplar Chopin'in kendine özgü virtüozite arayışlarından biri olarak karşımıza çıkıyor.

Örnek 4.4.25 (218.- 227. Ölçüler)

Fa minör I. fonksiyon fermata sonucunda gerçekleşen bir Mükemmel Kadans ile Coda tamamlanıyor.

The musical score is written in F minor (three flats) and 3/4 time. It consists of five systems of staves. The first system begins with the instruction *accel. sin al fine.* and *eresc.* (crescendo). The right hand features a complex melodic line with many slurs and ornaments, while the left hand provides a rhythmic accompaniment. The second system continues the melodic development. The third system is marked *ff* (fortissimo) and features a more rhythmic, chordal texture in the right hand. The fourth system continues the melodic line. The fifth system concludes the piece with a fermata on the final chord, marked 'Coda'. The score includes various musical notations such as slurs, ornaments, and dynamic markings.

86891

Örnek 4.4.26 (227.- 239. Ölçüler)

5.SONUÇ

Fryderyk Chopin 19. yüzyılda piyano çalma sanatına en büyük katkıyı sunabilmiş bir besteci, aynı zamanda dönemin en büyük piyanistlerinden biridir. Babası Fransız, annesi Polonya kökenli olan Chopin, mazurka veya polonez gibi Polonya folkloruna ait unsurları, dehasının getirdiği ivme ile büyük sanat eserleri düzeyine ulaştırabilmiştir: Öyle ki, bugün mazurka dendiği zaman Polonya'dan önce Chopin'in adı akla gelir.

Aynı yöntemi Ballade ve Scherzo'larında da izlemiştir. Yine, anavatanının müzik unsurları ile Lied veya sonat formlarını özgür biçimde harmanlayarak birer başyapıt yaratmıştır. Kompozisyon teknikleri açısından kontrpuandan ziyade armoni ağırlıklı bir tutum izleyen Chopin *bel Canto* hayranlığını da melodi kullanımı ve Fioritura'larında (ezgisel süsleme) dile getirir. Ballade'lerinde doğaçlama etkisi daha çok kendini hissettirirken, Scherzo'larında tercih ettiği form keskin çizgilerle belirecektir. Scherzo ve Ballade'lerinde Lied ve sonat formlarını özgür bir anlayışla kullandığını söyleyebiliriz. Romantik dönem bestecilerinin genelde katı form kurallarını yıkmaya yöneldikleri bir gerçektir(Schumann *Süit*'ler, Liszt *Si Minör Sonat* ve senfoni yerine *Senfonik Şiirler* vb.). Bu bağlamda Chopin de ölçülü bir şekilde çağdaşlarıyla aynı doğrultuda hareket etmiştir: Konu (program) forma egemendir.

Klasik yazılım disiplini ile romantik akımın özgür bıraktığı, öz duyguları ifade etme olgusunu bağdaştıran Chopin, Ballade ve Scherzo'larını birer konulu şarkı veya dans olmanın ötesine taşımıştır. Hem programa, hem de büyük bir forma sahip bu Ballade ve Scherzo'lar piyano edebiyatının en önemli eserleri arasında yer alırlar. Chopin tüm piyano yapıtlarıyla (sonatları, prelüdlere, etütleri vb.) yeni bir virtüozite geliştirmiş ve bu sayede, modern piyano çalma sanatının kapısını açmıştır.

Chopin'den en çok etkilenen başlıca besteciler kendileri de büyük birer reformcu olan Liszt ve Debussy'dir; bunları postromantik, emprestyonist ve hatta güncel besteciler de izler.

6.SÖZLÜK

A:

III.Augustus: (1696-1763) Polonya kralı. 1734-63 yılları arasında hüküm sürmüş Sakson imparatorlarından biridir. Augustus döneminde Polonya her anlamda gerileme dönemi yaşamıştır.

Alkan, Charles Valentin: (1813-1888) Fransız ve Yahudi besteci, piyano virtüözü. Ününün zirvesi olan 1830-40 yıllarında arkadaşları ve meslektaşları Chopin ve Liszt ile Paris'teki öncü piyanistlerdendi. Müziğe Yahudi melodilerini katan ilk bestecidir. Op. 39, nos. 4-7 *Piyano Solo için Senfoni* ve Op. 39, nos. 8-10 *Piyano Solo için Konçerto* ustalık eserleridir.

B:

Bach, Johann Sebastian: (1685-1750) Alman besteci ve orgcu. Bach köklü Alman stillerini, özellikle İtalya ve Fransa gibi dış ülkelerden aldığı ritimlerin, formların ve yapıların adaptasyonu ve kontrpuan, armoni, müzikal motiflerin organizasyonundaki ustalığıyla geliştirmiştir. Müziği, sanatsal güzelliği ve entelektüel derinliği nedeniyle her zaman saygı görmüştür. *Brandenburg Konçertoları*, *Goldberg Varyasyonları*, *48 Prelüd* ve *Füg* eserlerine örnektir.

Balzac, Honoré de: (1799-1850) Fransız yazar. 1829 yılında yazdığı *Şu Anlar* isimli tarihi romanı ile tanınmış, eserlerinde aynı kahramanlara tekrar tekrar yer verme düşüncesini uygulamıştır. Romanda gerçekçilik ve doğalcılık akımlarının yaratıcısı olarak kabul edilir.

Beethoven, Ludwig van: (1770-1827) Alman besteci. Klasik batı müziğinde klasik dönem ile romantik dönem arasında geçişi sağlamış olan bestecinin eserleri arasında 9 senfoni, 5 piyano konçertosu, 32 piyano sonatı, 16 yaylı dörtlüsü ve *Fidelio* adlı operası bulunmaktadır. Yaşamının son yıllarında duyamayan Beethoven, şeflik ve konserleri bırakmış fakat bestelemeye devam etmiştir. Haydn'ın öğrencisidir ve Viyana Klasikleri arasında yer alır. Besteciliğinin ileri dönemlerinde klasisizmin baskısından kendisini uzaklaştırarak romantizmin kişiselliğini, duygusallığını ve özgürlüğünü eserlerine yansıtmıştır.

Belgiojoso, Cristina: (1898-1871) İtalyan soylu ve prenses. Dönem kadınlarından farklı olarak, George Sand ve Kontes d'Agoult gibi özgür bir kişiliğe sahipti. İtalya özgürlük mücadelesinde büyük rol oynamış, ayrıca yazarlık ve gazetecilik de yapmıştır. Yaşadığı yasak

ilişkilerden dolayı Fransa'ya gitmek zorunda kalmış, burada kiraladığı büyük salon İtalyan sanatçıların uğrak yeri olmuştur. Düzenlediği toplantılarla büyük ilgi çekmiştir. Liszt ve Thalberg'in meşhur düellosu Belgiojoso'nun ev sahipliğinde yapılmıştır.

Bellini, Vincenzo: (1801-1835) İtalyan opera bestecisi. Bellini kısa süren yaşamına rağmen romantik İtalyan operasının kurucusu olmuş, Wagner ve Verdi'yi etkilemiştir. Eserleri son derece duygusal nitelikler taşır. Romani'nin *librettisini* kullanır. Melodilerin duygusallığı ve akıcılığı stiline özelliğidir ve bu Chopin'i etkilemiştir. İtalyan *bel Canto* sanatının özüne ulaşmış biridir. Bu uzun ve akıcı melodilerinin sonucu besteci "Katanya'nın kuğusu" olarak anılmaya başlanmıştır. Önemli operaları *Norma* ve *I Puritani*'dir.

Berlioz, Hector: (1803 -1869) Fransız besteci, yazar ve müzik eleştirmeni. *Grande messe des morts (Requiem)* ve *Fantastik Senfoni* en ünlü eserlerindedir. Senfonik program müziğinin önemli temsilcilerinden biridir. *Enstrümantasyon Üzerine Tez* ile modern orkestralara önemli katkıları olmuştur. Eserlerinde çok geniş orkestralara yer vermiş ve bir şef olarak bin üzerinde müzisyene sahip orkestralar yönetmiştir. Wagner, Strauss ve Mahler gibi bestecileri etkilemiştir. İdefiks adını verdiği programlı tema Wagner ve Liszt'teki Leitmotif'lere öncülük edecektir.

Boguslawski, Wojciech: (1757-1829) Polonyalı aktör, tiyatro yönetmeni ve yazarı. Polonya Aydınlanması'nın bir temsilcidir. Varşova'daki ulusal tiyatronun yönetmenliğini üstlenmiş ve yazdığı Lehçe oyunlarla Polonya tiyatrosunu geliştirmiştir. Politik ve komedi ağırlıklı yazmıştır. En bilinen eseri *Şüpheli Mucize (veya Krakovianlar ve Dağlılar)*, Varşova Ayaklanması arifesinde ilk kez sahnelenmiş, aldıkları 3 sahneden sonra denetçiler tarafından yasaklanmıştır. Boguslawski sahneye koyduklarından dolayı tutuklanmış, oyunun politik sebeplerle yasaklanmış olduğunu anlayan halk, sokaklarda Krakovianlar'dan pasajlar söylemişlerdir.

Bohomolec, Franciszek: (1720-1784) Polonyalı tiyatrocü ve dilbilimci. Tiyatroda yaptığı reformlarla ve yaşamının sonlarına doğru yayımlattığı dergi ile Polonya Aydınlanması'nda büyük rol oynamıştır. İtalya'da aldığı eğitimden sonra İtalyan komik tiyatrosunu Varşova'ya getirmiştir. Yazdığı komik oyunlarda aristokrasiyi eleştiren öğeler kullanmıştır. Bilinen eserleri *Takvim Sonucu Evlenmek* ve *Büyü ile İyi Lord*'dur.

Bonaparte, Napoleon: (1769-1821) Fransız asker, devlet adamı ve Fransa imparatoru. Gerek Fransız Devrim Savaşları gerekse Napoleon Savaşları sırasında Fransa'ya önderlik ettiği gibi tüm Avrupa'yı da etkilemiş bir komutandır. Sözü edilen savaşların ve girdiği

çatışmaların büyük bölümünü kazanmış; 1815'deki nihai yenilgisine kadar hızla Avrupa kıtasının hâkimiyetini ele geçirmiştir. Yönetimi sırasında bir halk eğitim sistemi kurmuş, feodalizmin kalıntılarını ortadan kaldırmış, dini azınlıkları özgürleştirmiş, gelişmekte olan orta sınıfın yasalar önünde eşitliğini sağlamış ve dini otoritelere karşı devletin gücünü merkezileştirmiştir.

Brodziński, Kazimierz: (1791-1835) Şair, tarihçi, teorisyen, edebiyat eleştirmeni, çevirmen, gazeteci ve Hristiyan düşünür. Polonya Romantizmi'nin öncüsü ve en önemli şairlerinden biri olarak kabul edilir. Kasım Ayaklanması'nda yayınlanan *Kurier Polski* ve *Nowa Polska* adlı gazetelerin editörlüğünü yapmıştır. Doğa ve insanoğlunun dengesini betimleyen ve içerisinde folklorik elementlerin var olduğu *Wieslaw* adlı eseri ile dünya çapında ün kazanmıştır

Burjuvazi: Kentsoylu. Köylü, işçi veya soylu sınıfa dahil olmayan, ticaret ile zengin olmuş, sosyal statü ve gücünü eğitim, zenginlik ve iş veren konumundan alan sosyal sınıftır. Bu kavram ilk kez Marx ve Engels'in *Komünist Manifesto*'sunda kullanılmıştır.

Byron, George Gordon: (1788-1824) İngiliz şair. Romantik akımın önde gelen ismi, İngiltere'nin en büyük şairidir. *Don Juan* ve dört ciltlik kanto serisi *Childe Harold'un Hac Seyahati* en bilinen eserleridir. Bütün Avrupa'yı gezmiş, Osmanlı'ya karşı Yunanlılarla birlikte savaşmıştır. Eserlerinde toplumsal ve politik görüşlerini karakterler üzerinden dile getirmiştir.

C:

X. Charles: (1757-1836) 1824-30 yılları arasında Fransız kralı. Bourbon hanedanlığının son Fransız hükümdarıdır. Bourbonların tanrısal hak temeline dayalı monarşi geleneği ile 1830 Devrimi öncesinde oluşan demokratik ortamın bağdaşmazlığına sebep olmuştur.

Chreptowicz, Joachim: (1729-1812) Polonyalı soylu, yazar, şair, politikacı. Litvanya başbakanlığı yapmıştır.

Clementi, Muzio: (1752-1832) İtalya doğumlu İngiliz besteci, piyanist, pedagog, orkestra şefi, editör ve piyano imalatçısı. Beethoven eserlerinin editörü ve yorumlayıcısı olarak da bilinir. Modern piyano eğitiminde sonatınleri pedagojik açıdan çok önemlidir.

Clesinger, Jean-Baptiste Auguste: (1814-1883) Fransız heykeltıraş ve ressam. 1847'de sergilediği *Yılan Tarafından Isırılan Kadın* heykeli erotik bulunması sebebiyle olay yaratmıştır. Solange Sand ile evlenen heykeltıraş, Chopin'in ölüm maskesi ve el kalıbını

almanın dışında 1850’de, Chopin’in mezar anıtı olarak müziğin ilham perisi olan Euterpe’nin heykelini yapmıştır. Heykel Paris’te, Père Lachaise mezarlığında bulunmaktadır.

Cortot, Alfred: (1877-1962) Fransız-İsviçreli piyanist ve orkestra şefi. 20. yüzyılın en tanınmış klasik müzikçilerinden olan Cortot, başta Chopin ve Schumann olmak üzere, özellikle Romantik dönem piyano eserlerine yönelik şiirsel iç görüşüyle öne çıkmıştır.

Cramer, Johann Baptist: (1771-1858) Alman kökenli İngiliz piyanist ve besteci. Clementi ile çalışmıştır ve döneminin ünlü piyanistlerindedir.

Czartoryski, Adam Jerzy: (1770-1861) Polonyalı asilzade, devlet adamı ve yazar. 1804-6 yılları arasından Rusya ve Polonya arasında elçilik yapmış, 1830’da Rusya’ya karşı başlatılan Kasım Ayaklanması’nın ardından Polonya ulusal devletinin başkanı olmuştur.

Czartoryski, Adam Kazimierz: (1734-1823) Polonyalı politikacı, oyun yazarı, eleştirmen ve yazar.

Czerny, Carl: (1791-1857) Avusturyalı piyanist, besteci ve müzik öğretmeni. Beethoven’ın öğrencisi olan Czerny, piyano öğretimi ve teknik çalışmaları üzerine yoğunlaşmıştır. Piyano eserleri dışında 7 senfoni ve birçok oda müziği bestelemiştir. Bin üzerinde eseri olan bestecinin en ünlü öğrencisi Liszt’tir.

D:

d’Agoult, Marie: (1805-1876) : Fransız yazar. George Sand’ı taklit ederek Daniel Stern takma adıyla yazarlık yapmıştır. Liszt’in sevgilisi ve 3 çocuğunun annesidir. En bilinen eseri, *Histoire de la révolution de* (Devrim Tarihi) 1848 yılında Daniel Stern adıyla yayımlanmıştır.

Debussy, Claude: (1862-1918) Fransız besteci. Empresyonist müziğin en önemli isimlerindedir. Debussy’nin “Tınlar raslamsal olarak bir araya gelir” ilkesi, günümüz bestecilerinin yolunu açan kimlik olarak tarihe geçmesinin nedenidir. Suni yedililer, pentatonik gam, havada kalan bitişlerin yer aldığı sisli ve kaygan bir stile sahiptir. Piyano tekniği açısından Chopin’in etkisi görülür (pedal kullanımı, ara renkler, nüanslar vb).

Delacroix, Eugène: (1798-1863) Fransız ressam. Fransız Romantik Ekolü’nün öncüsüdür. Ressamlığının yanı sıra iyi bir taşbaskı ustası olan Delacroix Shakespeare, Scott ve Goethe’nin eserlerinin taşbaskılarını yapmıştır. Ressamın çalışmaları hem empresyonistleri hem de sembolistleri etkilemiştir. George Sand ve Chopin’i resmetmiş, ölümünden sonra bu resim ikiye ayrılarak ayrı ayrı portreler halinde saklanmışlardır.

E:

Ekier, Jan: (1913-2014) Polonyalı piyanist ve besteci.

Elsner, Józef: (1769-1854) Besteci, müzik teorisyeni ve öğretmen. Eserlerine Polonya folklorundan elementler katan ilk bestecidir. 100 dini eseri de dâhil müziğin her formunda besteler yapmıştır.

Engels, Friedrich: (1820-1895) Alman filozof, sosyolog, gazeteci ve iş adamı. Karl Marx ile birlikte Marksizim'i oluşturmuştur. Manchester'daki araştırmalarının sonucunda *İngiliz İşçi Sınıfının Koşulları* adlı kitabını yayımlamıştır. *Komünist Monifesto*'nun dışında Karl Marx ile yaptıkları başka çalışmalar da vardır. Marx'ın çalışmalarına destek olarak *Kapital* isimli bir kitap yazmıştır.

F:

Fauré, Gabriel Urbain: (1845-1924) Fransız besteci, orgcu, piyanist ve öğretmen. Döneminin önde gelen bestecilerindendir. Camillie Saint-Seans'ın öğrencisidir. Faure'nin doğduğu dönemde romantik akım hala kendinin gösteriyor, Chopin eserler veriyordu; öldüğü tarihlerde ise 2. Viyana Klasikleri'nin atonal besteleri ve caz öne çıkmaya başlamıştı. Yazısındaki Debussy'i hazırlayan modal renk ve yedililerin özgürce kullanımı ve tam karara bağlanmayan kadans sistemi, Faure'nin romantizmle empresyonizm arasında geçit sağlayan bir besteci olduğuna işaretler. Ravel'in hocasıdır; piyano yazısında Chopin'in büyük etkisi görülür. Tıpkı Polonyalı besteci gibi kısa süreli piyano parçalarında (noktürn vb) büyük bir şiirsellik yakalamayı başarmıştır.

Fichte, Johann Gottlieb: (1762-1814): Alman filozof. Immanuel Kant'ın teorik yazıları sonucu yeşeren Alman İdealizmi'nin kurucularındandır. Fichte'ye göre, ego ya da ben, temel gerçeklik olup, özgürdür; kendi kendisini belirleyen faaliyetlerdir. Fichte tez-antitez-sentez kavramlarının da yaratıcısıdır.

Field, John: (1782-1837) İrlandalı piyanist, besteci ve öğretmen. Londra'ya taşınmasının ardından Clementi ile çalışan Field, piyanistliği sayesinde büyük bir üne kavuşmuştur. Besteleri ve çalışmaları Chopin ve Brahms gibi büyük bestecileri etkilemiştir.

Fontana, Julian: (1810-1869) Polonyalı piyanist, yazar ve avukat. Varşova Üniversitesi'nde aynı anda hem hukuk hem de Elsner ile müzik okumuştur. Chopin Op.40 La majör *Askeri Polonez*'ini ona ithaf etmiştir.

Franchomme, Auguste: (1808-1884) Fransız çellist ve besteci. Döneminin en meşhur çellistlerinden olan Franchomme'ın eserlerinden 20 kaprisi ve 20 etüdü en bilinenlerindedir. Mendelssohn ve Chopin ile çok yakın arkadaştır. Chopin ile birlikte, Meyerbeer operalarının piyano ve çello uyarlamalarını yapmış, Chopin'in Op.3 *Polonaise Brillante* eserinin çello partisini düzenlemiştir. Chopin Op.65 *Çello Sonatı*'nı ona ithaf etmiştir. Çelloda Fransız ekolünün gelişmesinde büyük rol oynamıştır.

G:

Gładkowska, Konstancja: (1810–1889) Polonyalı soprano. Gençlik yıllarında ona aşık olan Chopin'in eserlerine ilham kaynağı olmuştur. Chopin Viyana'ya giderken yapılan veda seremonisinde Konstancja onun için söylemiştir.

Goethe, Johann Wolfgang von: (1749-1832) Alman hezarfen, edebiyatçı, politikacı, ressam ve doğa bilimci. Fırtına ve coşku döneminin en önemli temsilcisidir. *Genç Werther'in Acıları* en bilinen eseridir. Schiller ile birlikte antik kültür anlayışı üzerine yoğunlaşarak Weimar Klasisizmi'nin en önemli temsilcileri olmuşlardır.

Goszczyński, Seweryn : (1801-1876) Polonyalı şair. 1830-31 Ayaklanması'nda aktif olarak bulunmuştur. Savaşta tecrübelerini *Wyjście z Polski* (Polonya Çıkışı) şiirinde ele almıştır.

Gutmann, Wilhelm Adolf: (1819-1882) Alman piyanist, besteci. Chopin'in öğrencisi ve arkadaşı. Chopin Op. 39 *Scherzo*'sunu ona ithaf etmiştir. Chopin'in müzik tarzından ilham almış, birçok noktürn ve 12 etüt yazmıştır. Bu etütler empresyonizmi çağırır niteliktedir.

H:

Handel, George Frederick: (1685-1759) Alman-İngiliz barok bestecisi. Opera, oratoryo ve org konçertoları ile tanınan besteci İtalyan barok ve Alman polifonik bestecilerinden etkilenmiştir. *Messiah* adlı oratoryosu en bilinen eseridir.

Haydn, Joseph: (1732-1890) Avusturyalı besteci. Klasik dönemin en üretken bestecisidir ve Viyana Klasikleri arasında yer alır. Oda müziği ve müzikal formların gelişimine katkı sağlamıştır. En çok senfoni türündeki eserleriyle tanınır; bu türde 104 eser vermiştir. Hatta bir lakabı da "Senfoninin Babası"dır ve günümüzde bilinen piyano sonatı kavramını oluşturan kişidir (çok bölümlü ve değişik formların sıralandığı çoğulcu eser).

Heine, Heinrich: (1797-1856) Alman şair, gazeteci, deneme yazarı ve edebiyat eleştirmeni. Lirik şiirleriyle tanınan sanatçının bazı eserleri Schumann ve Liszt tarafından Lied olarak müziğe aktarılmıştır. Radikal politik düşünceleri sebebiyle çoğu eseri Alman otoriteler tarafından yasaklanmıştır.

Heller, Stephen: (1813-1888) Macar piyanist, öğretmen ve besteci.

Herz, Henri: (1803-1888) Piyanist ve besteci. Paris konservatuvarında öğretmenlik yapan Herz'in 8 piyano konçertosu vardır. Konserleri sayesinde birçok ülke gezen piyanist anılarını 3 kitap halinde kaleme almıştır.

Hiller, Ferdinand: (1811-1885) Alman besteci, şef ve yazar. Hummel' in öğrencisidir. Paris'te İtalyan operaları yönetmiştir. Kendine ait 6 operası, 3 konçertosu, 4 senfonisi ve birçok oda müziği eseri bulunmaktadır. Chopin Op.15 *Noktürnler*'ini ona ithaf etmiştir.

Hugo, Victor Marie: (1802-1885) Fransız şair, roman ve oyun yazarı. *Sefiller* ve *Notre Dame'ın Kamburu* romanlarıyla tanınır.

Hummel, Johann Nepomuk: (1778-1837) Macar besteci ve virtüöz piyanist. İki sene boyunca Mozart tarafından eğitilmiş, Beethoven ile sık sık kıyaslanmıştır.

K:

Kalkbrenner, Friedrich: (1785-1849) Piyanist, besteci ve piyano öğretmeni. Alman asıllı olmasına rağmen tüm yaşamını Paris'te geçirmiştir. Döneminde Avrupa'daki en ünlü piyanistlerden olmuş, 200'ü aşkın piyano eseri, konçertolar ve opera bestelemiştir. Piyano metodu bulunmaktadır.

Kamienski, Maciej: (1734-1821) Slovak kökenli Polonyalı besteci. Fransız komik operası, İtalyan operası ve Alman *singspiel* opera tarzından etkilenmiştir. Eserlerinde Polonya folklorundan yararlanmıştır. *Sefaletten Mutluluk* adlı operası en bilinen eseridir.

Krasicki, Ignacy: (1735-1801) Polonyalı yazar, gazeteci, çevirmen ve oyun yazarı. Önde gelen aydınlanma şairlerindedir. Sanatının zirveye ulaştığı şiir mektupları ve dini sözleri olan *Satürn*'ü en dikkat çekici edebi eseridir.

Kossak, Juliusz Fortunat: (1824-1899) Polonya tarihi ressamı ve savaş sahneleri, ordu portreleri, atlar üzerine uzman olan bir illüstratör. Rus ordularına karşı mücadele eden Lehleri resmetmesiyle Polonya'da "savaş sahnesi resmetme" ekolünü yaratmıştır. Çoğu eseri

panoramiktir. Bunun yanı sıra Mickiewicz gibi vatansever Polonyalı şairlerin manzumlarına illüstrasyonlar yapmıştır.

Kozmian, Kajetan : (1771-1856) Polonyalı avukat, şair, tiyatro eleştirmeni ve gazetecidir.

Koźmian, Stanisław Egbert: (1811–1885) Polonyalı yazar, çevirmen ve şair. Shakespeare'in eserlerini çevirmiş olmasıyla tanınır. Kardeşi Jan Koźmian ile Kasım Ayaklanması'nda büyük rol oynamıştır.

Kraśiński, Zygmunt: (1812-1859) Polonyalı soylu ve yazar. Polonya'nın Üç Büyük Ozan'ından biridir. Polonya'nın politik sıkıntılarının olduğu dönemde, eserleriyle milli bilinci tetiklemiştir. Mesyanist düşünceleri ve trajik oyunları ile tanınır. Eserlerinde çoğunlukla nefret, çaresizlik ve yalnızlıktan bahseder. Chopin'in arkadaşı olan Delfina Potocka'ya adadığı birçok *Romance*'ı vardır. *Predawn* adlı eseri mesyanizm düşüncesini gösterdiği en bilinen milliyetçi şiiirdir. Chopin, Krasinski'nin şiiiri üzerine Lied bestelemiştir.

L:

Lablache, Luigi: (1794-1858) İtalyan opera sanatçısı. Geniş aralıklı, güçlü ve çevik bas sesine ve nitelikli oyunculuk becerilerine sahip olan sanatçı, komik performanslarıyla dikkat çekmiştir.

Lelewel, Joachim: (1786-1861) Polonyalı tarihçi, yazar ve politikacı. Modern Polonya tarihi düşüncesinin kurucusu kabul edilir. 1830-31 Ayaklanması'nın öncülerindendir. Polonya ve Avrupa tarihi üzerine birçok kitap yazmıştır.

Leszczyński, Stanisław : (1677-1766) Polonya kralı, Litvanya dükü. I. Stanislaw olarak da anılır. İsviçre kralının Polonya soylularını etkileyerek 1704'de tahta oturan Stanislaw, Rusya ile olan savaşında desteksiz kalınca 1709'da Fransa'ya kaçmıştır. Bunun üzerine yerini tekrar kazanan II. Augustus ölünce, damadı olan Fransa kralı sayesinde 1733'de Polonya tahtını geri elde etmiştir. I. Stanislaw'dan sonra tahta oturan kişi III. Augustus olmuştur.

Liszt, Franz: (1811-1886) Macar besteci, piyanist, orkestra şefi ve müzik öğretmeni. Döneminde en iyi teknik kapasiteye sahip olan piyano virtüozudur. Yeni Alman Ekolü'nün en büyük temsilcisidir. Senfonik şiiir tarzının yaratıcısıdır ve piyano uyarlamalarının popülerlik kazanmasında büyük rol oynamıştır. Duygusal melodiler, kromatizm ve sürpriz akorlar stilini oluşturur. Armoni arayışlarındaki cüret önce Wagner, daha sonra Rus Beşleri'nden 20. yüzyıl Paris Okulu'na ve Bartok'a kadar etki yapmıştır.

Louis-Philippe: (1773-1850) Orléans Dükü, 1830-48 yılları arasında Fransa kralı. Burjuvazinin desteği sayesinde yönetimde kalmış, işçi ve orta sınıfın başlattığı ayaklanmayla devrilmiştir.

M:

Malibran, Maria: (1808-1836) İspanyol mezzo-soprano. Hem kontralto hem de soprano kısımları söyleyebilmesiyle tanınmıştır. 19. yüzyılın en ünlü opera sanatçılarından birisidir.

Marx, Karl: (1818-1883) Filozof, ekonomist, sosyolog, gazeteci ve devrimci sosyalist. En ünlü eseri *Komünist Monifesto*'dur. Çalışmaları kendinden sonraki dönemi ve ekonomiyi etkilemiştir. Marksizm Akımı'nı ortaya atmıştır. Bu akım sınıf savaşımı üzerine kuruludur. Sınıf savaşımına göre sömürülen işçi sınıfının bu durumdan çıkması için burjuvazinin iktidarına son verilmesi gerekmektedir. Toplumsal eşitlik ve özgürlüklerin var olduğu bir dünya ister. Bu nedenle Marx işçi sınıfının devrimci eylemi gerçekleştirmesi için savaşmıştır. Böylece kapitalizm yıkılacak ve yerine sosyoekonomik haklar getirilebilecektir.

Matejko, Jan: (1838-1893) Polonyalı ressam. Polonya tarihinde yaşanmış politik ve askeri olayları resmetmesiyle tanınır. En ünlü Polonyalı ressamdır. *Rejtan*, *Union of Lublin* ve *Battle of Grunwald* bilinen eserlerindedir.

Matuszynski, Jan: (1808-1842) Fizikçi. Tıp üzerine de eğitim almış, 1830-31 Kasım Ayaklanması'nda doktor olarak Polonya güçleri için çalışmıştır. Chopin'in doktorluğunu da yapan Jan verem sebebiyle ölürken, Chopin ve Sand son ana kadar yanında bulunmuşlardır.

Mendelssohn, Felix: (1809-1847) Alman besteci, piyanist, orgcu ve orkestra şefi. Preromantik dönemin ünlü bestecilerindedir. Senfoni, oda müziği, oratoryo ve piyano için birçok eseri bulunmaktadır. *Sözsüz Şarkılar*'ı piyano için yazılmış şiirsel ve lirik tarzdaki kısa parçalarıdır.

Mesyанизм (Mesihçilik): Mesih'in gelişiyle birlikte altın bir çağın başlayacağını öne süren akımdır. Bu akıma göre kötü ve çöküntü içerisinde olan sisteme, Tanrı'ya çok yakından bağlı esrarlı bir varlığın aracılığıyla; düşmanlar üstünde zafer elde etmesi ve dünyanın bir ülkede birleşmesi yoluyla uzlaşmacı, barış ve adalet içinde mutlu yeni bir düzen kurulacağına inanılır.

Mickiewicz, Adam Bernard: (1798-1855) Polonyalı şair, oyun yazarı, deneme yazarı, gazeteci, çevirmen, Slav edebiyatı profesörü ve siyasi aktivist. Polonya'nın en büyük şairi, Polonya Romantizmi'nin Üç Büyük Ozan'ından biridir. Romantik oyun yazarları arasında Byron ve Goethe ile kıyaslanır. En bilinen eserleri arasında şiirsel draması *Dziady* (Ataların

Arifesi), ulusal epik şiiri *Pan Tadeusz*, *Konrad Wallenrod* ve *Grażyna* vardır. Bu eserler Polonya-Litvanya halkının üç emperyalist güce karşı ayaklanması konusunda ilham olmuştur. Adını duyurduğu ilk eseri 1822’de yayınlanan *Ballade ve Romancelar*’dır. Bu şiir kitabı edebi bir atılım olmuş, Polonya’da romantizm akımının başlamasına sebebiyet vermiştir. Doğduğu toprakların Rusya İmparatorluğu’na bağlı olması onu her daim etkilemiş, özgürlük için her zaman mücadele etmiştir. 1817’de Tomasz Zan’ın da bulunduğu “Philomaths” adlı gizli bir organizasyon kurmuş, burada yapılan aktivist hareketler sebebiyle 1824 yılında Rusya’nın başkentine sürgün edilmiştir. Burada *Kırım Sonetleri*’ni ve uzun siyasal içerikli şiiri *Konrad Wallenrod*’u yazmıştır. 5 yılın ardından tanıdıkları sayesinde aldığı çıkış izni ile Batı Avrupa’ya gitmiştir. Roma ardından yerleştiği Paris’te Polonyalı göçmen gruplarında bulunmuş, 1841’de mesyanizme tutkuyla bağlanmıştır. Bu dönemde din ve siyasetle ilgili kitaplar yazmıştır. *Polonya Ulusu ve Haccın Kitabı* isimli mensur eserinde Polonya tarihini ahlaki açıdan yorumlamış ve yazdıkları Fransa devleti tarafından onaylanmamıştır. 1846 Krakow Ayaklanması ve 1848 Fransız İhtilali’nde aktif olarak yer almıştır. Bu dönemde Leh ve Slavlara yardım amacıyla “Mickiewicz Lejyonu” adı altında askeri bir birim oluşturmuştur. Son dönemlerinde Fransız İmparatorluğu’nu savunan Mickiewicz özgür Polonya için 1853-56 Kırım Savaşı’na katılmıştır. Diplomatik bir görev amacıyla İstanbul’da bulunmuş, burada Polonyalı ve Yahudi kesimi Ruslara karşı savaşmak için organize etmiştir. Kolera sebebiyle İstanbul’da ölmüştür.

Mikuli, Karol: (1819-1897) Polonyalı piyanist, besteci, şef ve öğretmen. Chopin’in öğrencisi olan piyanist, eserlerini düzenleyerek yayımlamıştır. Chopin’den piyano çalma sanatıyla ilgili öğrendikleri ve duyduklarının yanı sıra Chopin’in kendi yazdıklarının da günümüze kadar ulaşmasına yardımcı olmuştur. Vokal eserleri dışında birçok piyano ve oda müziği eserleri bestelemiştir.

Mochnecki, Maurycy: (1803-1834) Polonyalı edebiyatçı, tiyatro ve müzik eleştirmeni, tarihçi, aktivist. Polonya Romantizmi’nin en önemli kuramcisidir. Kasım Ayaklanması’nda birçok bölgede savaşmıştır.

Moniuszko, Stanislaw: (1819-1872) Polonyalı besteci, şef ve öğretmen. Polonya ulusal operasının babası olarak anılır. Vatansever besteci Polonya ve Litvanya folklorik motiflerinden yola çıkarak eserlerini oluşturmuştur.

Montesquieu, Baron de: (1689-1755) Fransız avukat ve politik filozof. Aydınlanma çağında yaşamıştır. Dünyadaki pek çok anayasada uygulanan ve yürütme güçlerinin birbirinden

ayrılığı olarak açıklanan *kuvvetler ayrılığı* ilkesi Montesquieu tarafından yasama, yürütme ve yargı olarak geliştirilmiştir.

Monteverdi, Claudio: (1567-1643) İtalyan opera bestecisi, gambist ve Katolik rahibi. Monteverdi, Rönesans ile Barok dönem müziği arasında çok önemli bir geçiş figürü olarak kabul edilmektedir. Eserlerinde geleneksel erken Rönesans polifonisi üzerine çalışmış, aynı zamanda form ve melodi alanında da büyük gelişmeler sağlayarak Barok dönemin ayırt edici özelliklerinden biri olan *basso continuo* tekniğini de kullanmıştır.

Moscheles, Ignaz: (1794-1870) Besteci ve piyanist. Uvertür ve balelerinin dışında 8 piyano konçertosu, senfonileri ve oda müziği eserleri bulunmaktadır.

Mozart, Wolfgang Amadeus: (1756-1791) Klasik dönemin ve müzik tarihinin en büyük bestecilerinden biridir. Klavye ve keman virtüozudur. Haydn ve Beethoven ile birlikte Viyana Klasikleri arasında yer alır. Beş yaşından itibaren beste yapan Mozart'ın 600'ü aşkın eseri vardır. Senfoniler, operalar, konçertolar, koraller bestelemiş ve eserleriyle batı müziğine yön vermiştir.

Musset, Alfred de: (1810-1857) Fransız oyun yazarı, şair ve edebiyatçı. Şiirlerinin yanı sıra otobiyografik romanı *Bir Zamane Çocuğunun İtirafı* ile tanınmıştır.

N:

Naruszewicz, Adam Stanisław : (1733-1796) Polonya-Litvanyalı soylu, şair, tarihçi ve tiyatrocu. Sejm'de senatör olarak yer almıştır. *Polonya Ulusunun Tarihi* isimli eseri sayesinde ilk modern tarihçi olarak görülmektedir.

Niemcewicz, Julian Ursyn: (1758-1841) Polonyalı şair, oyun yazarı ve devlet adamı. 3 Mayıs Anayasası'nın önde gelen savunucularındandır.

Norwid, Cyprian Kamil: (1821-1883) Polonyalı şair, oyun yazarı, ressam ve heykeltıraş. Polonya Romantizmi'nin büyük şairinden biridir. Hastalık, aşk acısı, sert eleştiriler ve sosyal izolasyonlarla geçen hayatının sonucunda, orijinal fakat aykırı olan tarzı yüzünden yüksek sosyete tarafından kabul görmemiştir. Eserleri ve düşüncelerinin değeri ancak 20. yüzyıl başlarında fark edilmiştir. Avrupa'daki yıllarında vatansever Polonyalılar Mickiewicz, Krasinski, Chopin ve Slowacki ile çok yakın dost olmuştur. *Fortepian Szopena* (Chopin'in Piyanosu) ve *Moja piosnka* (Şarkım) en bilinen eserlerindedir.

P:

Paer, Ferdinando: (1771-1839) İtalyan besteci. Opera ve oratoryolarıyla tanınmıştır.

Paderewski, Ignacy Jan: (1860-1941) Polonyalı piyanist, besteci ve siyasetçi. Polonya'nın en ünlü piyanisti ve bestecisi olarak dünyaca tanınmıştır. 1919 yılında Polonya başbakanı ve dışişleri bakanı olarak görev yapmıştır.

Paganini, Niccolò: (1782-1840) İtalyan besteci ve keman virtüozu. Müthiş bir tekniğe sahip olan Paganini döneminin en ünlü keman virtüozuydu. Op.1 *Solo Keman İçin 24 Kapris*'i en bilinen eseridir. Modern keman tekniğine izler bırakmış, dönem bestecilerine ilham kaynağı olmuştur.

Pavlovich, Nikolay: (1796- 1855) 1825-55 arasında Rus çarı. Klasik otokrasinin temsilcisi ve tutucu politikalarıyla Rusya'nın gelişimini 30 yıl boyunca donduran kişi olarak anılır.

Pixis, Johann Peter: (1788-1874) Alman piyanist ve besteci. 1825-45 yılları arasında Paris'te konser piyanistliği yaptıktan sonra Almanya'ya dönerek hayatını öğretmenliğe adanmıştır. Chopin Op.13 *Polonya Air'i üzerine Fantezi*'sini Pixis'e ithaf etmiştir.

Pleyel, Ignace Joseph: (1757-1831) Avusturya doğumlu Fransız besteci ve piyano üreticisi. Pleyel isimli piyano üretimi yapan şirketin kurucusudur. Ölümünden sonra oğlu tarafından devam ettirilen şirket Chopin'e her zaman piyano sağlamış, Chopin de şirkete ait olan The Salle Pleyel adındaki konser salonunda konserler vermiştir.

Poniatowski, Stanislaw August: (1732-1798) Bağımsız Polonya'nın son kralı. II. Stanislaw olarak anılan kral, sanat ve bilime olan desteği ve yaptığı reformlarla Polonya'nın gelişmesine büyük katkılarda bulunmuştur. III. Augustus'un ölümünün ardından sevgilisi Rus Çariçesi II. Yekaterine sayesinde tahta geçmiştir. Asıl amacı Polonya'yı kontrolüne almak olan Çariçe, II. Stanislaw üzerinde kurduğu baskılar sayesinde Polonya'nın Rusya, Avusturya ve Prusya arasında bölünmesine sebep olmuştur.

Potocka, Delfina: (1807-1877) Polonyalı kontes. Kontes, arkadaşları Fryderyk Chopin ve Zygmunt Krasiński'nin eserlerine ilham kaynağı olmuştur. Krasiński'nin *Minute Waltz* olarak da bilinen eseri ve Chopin'in Op. 64 *Re bemol Majör Vals'i* Potocka'nın anısına yapılmıştır.

Potocki, Ignacy: (1750-1809) Polonyalı soylu, politikacı ve yazar. Milli Eğitim Komisyonu başkanlığı yapmış ve bu doğrultuda ders kitapları yazmıştır. Polonya siyasetinde önemli bir figürdür. Reform hareketleri esnasında II. Stanislaw'ı desteklemiş, 3 Mayıs Anayasası'nın sonuçlanmasına yardımcı olmuştur.

R:

Ravel, Maurice: (1875-1937) Fransız besteci ve piyanist. Empresyonist akımın Debussy ile beraber en büyük ismi. Debussy'den farkı klasik formlara saygılı olması, kronometrik ve disiplinli bir yazı stilini tercih etmesidir. Enstrümantasyon alanında büyük bir yetiye sahiptir. Piyano yazısında virtüozite konusunda Fransız barok dönem bestecileri, Scarlatti ve Liszt etkisi görülür.

Rodakowski, Henryk Hipolit: (1823-1894) Polonyalı ressam. Oseph Danhauser ve Franz Eyb ile çalışmıştır. En önemli eseri General Henryk Dembinski'nin portresidir.

Rossini, Gioachino Antonio: (1792-1868) İtalyan besteci. 39 operanın yanı sıra dini müzik, oda müziği, Lied ve piyano parçaları bestelemiştir. En bilinen operası İtalyan komik operası olan *Sevil Berberi*'dir.

Rousseau, Jean-Jacques: (1712-1778) Cenevrelî filozof ve yazar. Siyasi fikirleriyle Fransız Devrimi'ni etkilemiştir.

Rubini, Giovanni Battista: (1794-1854) İtalyan tenor. Sıra dışı *bel Canto*'su ile 1820-40 yılları arasında Avrupa'da büyük yankı uyandırmıştır.

S:

Sand, George: (1804-1876) Fransız yazar. Asıl adı Barones Aurore Dupin olan Sand, Romantik Fransız edebiyatının önemli isimlerindedir ve erkek kıyafetiyle gezmesi yüzünden döneminde tepki gören orijinal bir kimlik olmuştur. Büyükannesiyile büyümüş, onun sayesinde müzik ve edebiyata ilgi duymuştur. Büyükannesinin ölümüyle evli olmayan bir kadının toplum içindeki zorluklarını gören Sand, Paris'e giderek Casimir Dudevant ile evlenmiş, Maurice ve Solange adında iki çocuğu olmuştur fakat hayatından memnun değildir. Başkalarıyla olan yasak ilişkileri sonucu kocasından boşanır. Sevgilisi avukat Jules Sandeau ile ortak bir roman yazmış ve bu roman Jules Sand ismi altında yayımlanmıştır. Romanın başarısı üzerine kendi yazmaya başlayan Sand, adının tamamen değiştirerek George Sand yapar. Erkek ismini taşımasının nedeni 19. yüzyıldaki kadınların erkek indinde ikinci sınıf insan muamelesi görmelerine bir tepki olarak düşünülebilir. İlk feministlerdendir. Başta evlilik kurumu olmak üzere çeşitli toplumsal kurumları sorgulayan, alışıla gelmiş kadın kavramına karşı çıkan *Indiana* ve *Leila* adlı romanlarıyla ün salmıştır. Yaşadıklarından yola çıkarak kadın duygu ve

özgürlükleri üzerine roman, öykü, makale ve oyunlar yazmıştır. Kadın haklarını savunan eserlerinden sonra Hristiyan sosyalizmini konu alarak işçi sınıfını idealize edip, burjuvazinin maddeciliğine dem vurmıştır. Fransız Devrimi'nin büyük bir savunucusu olmuş, Napoleon döneminde düş kırıklığına uğrayıp siyasetten çekilmiştir. Doğaya yönelerek silahsız devrim düşüncesini kabul etmiştir. Sand, kendinden sonraki ilerici kadın yazarlara esin kaynağı olmuştur.

Sand, Maurice: (1823-1889) Fransız illüstratör ve yazar. Ayrıca yağlı boya resim, jeoloji ve biyoloji üzerine de yoğunlaşmıştır. Ressam Eugene Delacroix ile çalışmıştır. Yazdığı birçok romanının yanı sıra commedia dell'arte (maskeler ile yapılan halk tiyatrosu) üzerine 1860'da yazdığı *Masques et bouffons* adındaki, kendi illüstrasyonlarının da bulunduğu kitabı en bilinen eseridir.

Sand, Solange: (1828-1899) George Sand ve Casimir Dudevant'ın kızı, ressam Clesinger, Jean-Baptiste Auguste'nin eşidir.

Sarmatizm: Sarmatizm soyluların Sarmat bir kökenden geldikleri inancına ve eski Sarmatlar'a özenmeye dayanan Polonya siyasal öğretisidir. Diğer toplumsal tabakaların Sejm'e girmesini engellemek için kullanılan bu öğreti, soyluluk (szlachta) savını kanıtlayan bir öğretilerdir. Sarmatizmde özellikle silahlar ve giysilerde doğu kökenli moda yönelme görülür. Ayrıca barok kültür ve ideolojisi hâkimdir.

Sauer, Emil von: (1862-1942) Alman besteci, piyanist, müzik editörü ve öğretmeni. Döneminin ünlü piyanistlerindendir ve Liszt'in öğrencisidir.

Scarlatti, Domenico: (1685-1757) İtalyan besteci. Hayatının büyük çoğunluğunu İspanyol ve Portekizli soylu aileler ile geçirmiştir. Barok dönemde yaşamış olmasına karşın, müziğe getirdiği yeniliklerle daha çok Klasik dönemi etkilemiştir. 555 adet sonatı bulunmaktadır. Bu sonatlarda oluşturduğu ve getirdiği yenilikler önce Viyana Klasikleri'ni, daha sonra piyano tekniği açısından Liszt, hatta Ravel'i etkilemiştir.

Schiller, Friedrich von: (1759-1805) Alman şair, filozof, tarihçi, oyun yazarı ve doktor. Schiller; Wieland, Herder ve Goethe ile Weimar Klasiği'nin en önemli dört yazarından biridir. Yazdığı çoğu tiyatro eseri Alman tiyatrosunda başyapıt niteliğindedir. Asıl alanı düşünsel-didaktik şiir olsa da doğa tasvirli şiirleri de bulunmaktadır.

Schnabel, Joseph Ignaz: (1767-1831) Alman besteci ve kilise müzisyeni.

Schumann, Robert: (1810-1856) Alman besteci ve müzik eleştirmeni. Edebiyata çok düşkün olan Schumann, piyanist olmak için hukuk okumayı bırakmıştır. Neue Zeitschrift für Musik dergisinde müzik eleştirmenliği yapmasının yanı sıra besteci kimliğiyle çok önemli eserler vermiştir. Lied, senfoni ve piyano müziği bestelemiş, eserlerini romantik formlarda ve stilde yazmıştır. Dönemin ünlü piyanisti Clara Schumann ile evlenmiştir. Romantik kimliği özellikle kısa süreli karakter parçalarından oluşan Sütler’inde belirginleşir. Romantik Alman Edebiyatı’nın etkisiyle Eusebius, Florestan, Davidsbündler gibi adlandırmalarla hem kişiliğini hem de bestecilik hakkındaki görüşlerini ifade etmeyi benimsemiştir.

Skarbek, Fryderyk: (1792-1866) Polonyalı yazar, politikacı, tarihçi, sosyal aktivist ve penolog (suçlular üzerinde eğitim ve iyileştirmeye yönelik çalışan kişi). Tiyatro oyunu da yazmış olan Skarbek, yazarlığa ekonomi üzerine kaleme aldıkları ile başlamıştır.

Slowacki, Juliusz : (1809-1849) Polonyalı şair. Polonya Romantizmi ve edebiyatının Üç Büyük Ozan’ından (Mickiewicz, Krasinski ve Slowacki) biridir. Modern Polonya tiyatrosunun babası olarak kabul edilir. Eserlerinde Slav ve Pagan gelenekleri, Polonya tarihi, mistisizm ve doğu kültür elementlerine rastlanır. Drama asıl tercihi olsa da lirik şiirler de yazmıştır. Tiyatrolarından *Kordian* ve *Balladyna*, şiirlerinde ise *Beniowski* ve *Son Arzum* en bilinen eserleridir. 1830 Kasım Ayaklanması’nda büyük rol oynamış, yenilgiden sonra diğer sanatçılar gibi başka ülkelerde göçmen olarak yaşamıştır.

Śniadecki, Jędrzej: (1768-1838) Polonyalı yazar, doktor, kimyager ve biyolog. Sayesinde modern lehçe kimya terminolojisi oluşmuştur.

Stirling, Jane: (1804-1859) İskoç amatör piyanist. Chopin’in öğrencisi olan Stirling, tanıdıkları sayesinde Chopin’in İngiltere’de konserler vermesini sağlamıştır. Chopin’e âşiktir ve son yıllarında hem maddi hem manevi olarak sürekli yanında bulunmuştur.

T:

Thalberg, Sigismond : (1812-1871) Piyanist ve besteci. Ignaz Mosheles’in öğrencisi ve 19. yüzyılın en ünlü piyanistlerinden biridir.

Towianski, Andrzej Tomasz: (1799-1878) Polonyalı filozof ve Mesyanizm dini lideri. İddiasına göre Meryem Ana ve Kutsal Ruh onunla irtibata geçmiştir. Mahşer için haberci olarak seçilmiştir ve dünya düzeninin sağlanması için Lehler, Fransızlar ve Yahudiler en

büyük rolü oynayacaklardır. Adam Mickiewicz, Juliusz Słowacki ve Seweryn Goszczyński bu görüşü destekleyen aydınlardandır.

Trembecki, Stanislaw: (1739-1812) Polonyalı şair. Polonya Aydınlanması'nda büyük rol oynamıştır. En bilinen eserleri *Eylül Ayının 7. Günü* ve *Hajduk Mezarı*'dir. Bu eserler sayesinde Polonya'da politik lirik şiir modası başlamıştır.

V:

Voltaire: (1694-1778) asıl adı François Marie Arouet olan Fransız yazar ve filozof. Aydınlanma hareketine büyük katkısı olmuş, din ve ifade özgürlüklerinin yanı sıra insan hakları konusundaki düşünceleri ve felsefi yazıları ile ünlenmiştir.

W:

Weber, Carl Maria von: (1786-1826) Alman besteci, şef, piyanist, eleştirmen. Romantik ekolün ilk bestecilerindendir. Özellikle *İyi Avcı*, *Euryanthe* ve *Oberon* isimli operaları, Almanya'daki Romantik Opera'nın gelişimini büyük ölçüde etkilemiştir.

Węgierski, Tomasz_Kajetan: (1756-1787) Polonyalı şair, çevirmen ve kâşif. Aydınlanma döneminin önemli şairlerindendir. *Organlar* ve *Rüya* eserlerinden bazılarıdır.

Wieck,Friedrich: (1785-1873) Alman piyano ve şan öğretmeni, piyano üreticisi ve müzik yorumcusu. Kızı ünlü piyanist Clara Schumann ve besteci Robert Schumann'ın öğretmeni olmasıyla tanınır.

Witwicki, Stefan: (1801-1847) Polonyalı şair. Mickiewicz'in yakın arkadaşlarından biridir. Chopin Op.41 *Mazurkalar*'ını ona ithaf etmiştir.

Wodzińska, Maria: (1819-1896) Polonya'nın soylu ailelerinden olan Kont Wincenty'nin kızı. John Field'den piyano dersleri almış olmasının yanı sıra iyi bir ressamdır. Maria'ya aşık olan Juliusz Słowacki onun adına bir şiir yazmıştır. Chopin ile olan ayrılıklarından sonra Chopin'in vaftiz babası Fryderyk Skarbek'in oğlu Jozef ile evlenmiştir. Maria'nın Chopin ailesiyle birlikte yaşamış olan kardeşi Antoni, Chopin ve Maria arasındaki ilişkiyi *Les trois romans de Frédéric Chopin* adındaki romanıyla kaleme almıştır.

Woyciechowski, Tytus: (1808-1879) Siyasal aktivist ve ziraatçı. Çalışmalarıyla 1847'de, Polonya'daki ilk şeker fabrikasının kurulmasına vesile olmuştur. 1863 Ocak Ayaklanması'nın başlamasında aktif olarak rol almıştır. Chopin Op. 2 "*Là ci darem la mano*" üzerine *Çeşitlemeler*'ini ona ithaf etmiştir.

Würfel, Wilhelm: (1790-1832) Çek besteci, piyanist ve şef. 1823-26 yılları arasında bulunduğu Polonya’da, Elsner ile çalışan Chopin’e piyano konusunda rehber olmuş ve onunla çalışmıştır.

Wysocki, Piotr: (1797-1875) Polonyalı teğmen. 1830-31 Ayaklanması’nda Rus Çarı I. Nikolay’a yapılan suikasta liderlik etmiştir.

Z:

Zablocki, Franciszek: (1754-1821) Polonyalı komik oyun yazarı ve heccav (iğneleme yoluyla eleştiri yapan kişi).

Zan, Tomasz : (1796-1855) Polonyalı şair ve aktivist. Polonya kültürü ve politikanın gündem olduğu birçok dernekte bulunmuştur. Burada yaptığı aktiviteler sebebiyle Rus otoriteler tarafından Sibirya’da bulunan Rus kampına sürgüne gönderilmiştir. *Zgon Tabakiery* (Ölüm Tabakası) en bilinen eseridir.

Zamoyski, Andrzej Hieronim Franciszek: (1716–1792) Polonyalı soylu. Polonya’da, sahip olduğu topraklarda köleliği kaldıran ilk kişidir. 1780 yılında yarattığı, halkın ön planda olduğu reform niyetindeki ilerici kanun, Sejm ve kraliyeti olumsuz etkileyince Sejm tarafından başarısızlıkla suçlanarak kaldırılmıştır.

Żywny, Wojciech: (1756-1842) Polonyalı kemancı, öğretmen ve besteci.

7. KAYNAKÇA

- AKTÜZE, İrkin (2003) **Müziği Okumak-Cilt 2**, Pan Yayıncılık - İstanbul
- BÜKE, Aydın (2010), **CHOPİN-Tuşlara Adanmış Bir Yaşam**, Can Yayınları - İstanbul
- CORTOT, Alfred (1929) **Les Ballades de Chopin**, Editions Maurice Senart - Paris
- ÇELEBİOĞLU, Emel (1986) **Tarihsel Açıdan Evrensel Müziğe Giriş**, Üçdal Neşriyat - İstanbul
- FİNKELESTEİN, Sidney (1995), **Besteci ve Ulus – Müzikte Halk Mirası**, Pencere Yayınları
- GOLDBERG, Helina (2008) **Music in Chopin's Warsaw**, Oxford University Press - New York
- HUNEKER, James (1966) **Chopin: The Man and His Music**, Dover Publications
- İLYASOĞLU, Evin (2001) **Zaman İçinde Müzik**, 2. Baskı, Yapı Kredi Yayınları - İstanbul
- LERSKİ, George I. (1996) **Historical Dictionary of Poland**, Greenwood Press - London
- LİSZE, Franz (2005) **Chopin'in Hayatı**, Çev. Mesruh Savaş, Bileşim Yayınları - İstanbul
- PAMİR, Leyla (2000), **Müzikte Geniş Soluklar**, 3. Baskı, Boyut Yayıncılık - İstanbul
- SAMSON, Jim (1992) **Chopin: The Four Ballades**, Cambridge University Press - New York
- SAYDAM, Akif (1997) , **Ünlü Müzisyenler – Yaşamları-Yapıtları**, 4. Baskı, Arkadaş Yayınları - Ankara
- SAY, Ahmet (2002) **Müzik Sözlüğü**, Müzik Ansiklopedisi Yayınları - Ankara
- SAY, Ahmet (2005) **Müzik Ansiklopedisi - 1. ve 2. Cilt**, Müzik Ansiklopedisi Yayınları - Ankara
- SAY, Ahmet (2006) **Müzik Tarihi**, 6.Baskı, Müzik Ansiklopedisi Yayınları - Ankara
- SCHONBERG, Harold C. (1970) **Büyük Besteciler**, Çev. Ahmet Fethi Yıldırım, Doğan Egmont Yayıncılık - İstanbul

TALUY YÜCE, Neşe (2002), **Polonya Edebiyatında Aydınlanma- Romantizm- Realizm**, T.C. Kültür Bakanlığı - Ankara

TALUY YÜCE, Neşe (2005) **Romantik Müzik Dehası Chopin**, Etkin Yayınevi - Ankara

VOYNİCH, E.L. (1988) **Chopin's Letters**, Dover Publications - New York

AZİZ, Andrew I. (2015) “**The Evolution of Chopin's Sonata Forms: Excavating the Second Theme Group**”, Society for Music Theory

BJÖRLİNG, David (2002) “**Chopin and the G Minor Ballade**”, Musikhögskolan I Piteå

MİTCHELL, Jonathan (2012) “**Dialogues Dysfunctional Transitions and Embodied Plot Schemas (Re)Considering Form in Chopin's Sonatas and Ballades**”, Louisiana State University

YAZGAN, Beyza (2015) “**Karol Szymanowski'nin Op.29 Metopes'i**”, MSGÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü - İstanbul

ZAKRZEWSKA, Dorota (1999) “**Alienation and Powerlessness; Adam Mickiewicz's "ballady" and Chopin's Ballades**”, **Polish Music Journal**

www.wikipedia.com

8. ÖZGEÇMİŞ

1991 yılında Balıkesir’de doğdu. 2002 yılında Prof. Serla Balkarlı’nın öğrencisi olarak Eskişehir A.Ü.Devlet Konservatuvarı’na kabul edildi. 2008 yılında Anadolu Üniversitesi’nin düzenlediği “Yamaha Müzik Vakfı 2008 Eğitim Bursu - Piyano Yarışması”nda Jüri Özel Ödülü’ne layık görüldü. Aynı yıl Nisan ayında düzenlenen “Rotary Kulübü 11.Uluslararası Genç Müzisyenler Müzik Yarışması”nda Birincilik Ödülü aldı. 2008 Eylül ayında Helena Czerny-Stefanska anısına Polonya-Poznan’da gerçekleşen “1.Avrupa Piyano Yarışması”na katılmaya hak kazandı. 2010 yılının aralık ayında gerçekleşen Eskişehir Anadolu Üniversitesi’nin düzenlediği “Yamaha Müzik Vakfı 2010 Eğitim Bursu-Piyano Yarışması”nda birinci oldu. Aynı yıl Gümüşlük Festivali’ne katılarak Gülsin Onay, Misha Dacic, Julian Gorus, Ilya Itin, Peter Katin ve İbrahim Yazıcı ile çalışma fırsatı buldu ve bu festival kapsamında konserler verdi. 2013 yılında Anadolu Üniversitesi Senfoni Orkestrası tarafından yapılan Solist Seçme Sınavı’nı kazanarak Cem-i Can Deliorman yönetimindeki orkestrayla F.Poulenc İki Piyano Konçertosu’nu seslendirdi. Öğrenim hayatı boyunca birçok resital ve oda müziği konserleri verdi. 2013 yılında Anadolu Üniversitesi’nden başarıyla mezun oldu. 2014 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Yüksek Lisans sınavlarına girerek Prof. Hülya TARCAN’ın sınıfına kabul edildi. Öğrenimi boyunca Oda Müziği grubu ile konserler verdi. Mehmet Okonşar, Fuat Kent, Prof.Andrzej Tatarski, Gabriele Leporatti, Prof. Alicja Kledzik, Sezi Seskır, Özgür Aydın, Massimo Cottica, Şevki Karayel, Ufuk Dördüncü, Prof. Roberta Bambace ve Gülnara Aziz’in Masterclass’larına aktif olarak katılmış olan Çağlar halen Yüksek Lisans programına devam etmektedir.